

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 806

28. RUJNA 2018. CIJENA 50 DINARA

HosanaFest 2018.

S Tobom, pobjednička pjesma

6

Roditeljski sastanak u HNV-u
Nastava na hrvatskom, a udžbenici i nastavni jezik srpski

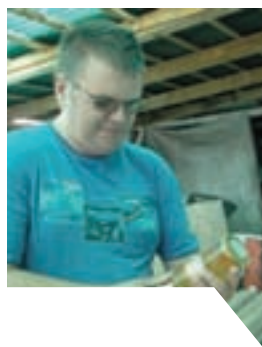
10

Prijedlog izmjena Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma
Ćirilica pod obavezno

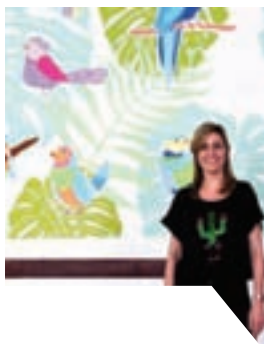
12

S. Silvana Milan, predstojnica samostana *Kćeri Milosrđa* u Subotici
Pod okriljem Marije Petković

22

Savo Tadić, pčelar iz Stanišića
Od hobija do posla od kojeg se živi

31

Novi projekti vizualne umjetnice Melinde Šefčić, podrijetlom iz Subotice
Revitalizacija zatvorskog prostora umjetnošću

36

Lemeški kulen fest
Proizvod s tradicijom

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Usprkos kadriranju

U posljednjem izdanju emisije *Nedjeljom u 2* **Stankovićev** gost bio je predsjednik SDSS-a **Milorad Pupovac** koji je odgovarao na pitanja o aktualnim društvenim problemima i položaju Srba u Hrvatskoj. Moju pažnju izazvao je i prilog koji je emitiran u sklopu emisije. **Srebrenka Čaović**, bivša predsjednica Srpskog kulturnog društva *Prosvjeta*, požalila se na njegov (Pupovčev) način rada.

»Jedna stranka ne može da nadzire sva srpska udruženja u Hrvatskoj. *Prosvjeta* je bila nestranačko udruženje s dugom tradicijom. To se promijenilo djelovanjem Milorada Pupovca. On raspolaže novcem koji dobija putem Srpskog narodnog vijeća. Kada nije po njegovom, intervenira novcem ili utjecajem. Istina je da pomaže mladima, ali istina je i da manipulira. Žalosno je da se nezaposleni mladi ljudi koriste tako da im se obećava položaj u zamjenu za glasove«, rekla je Čaović o njenom viđenju Pupovčevog »modus operandi« u SKD-u *Prosvjeta*. Pupovac naravno nije odgovorio na kritiku o partokratiji SDSS-a, nego je u emisiji napao bivšu predsjednicu *Prosvjete* da je šurovala s **Hasanbegovićem** i **Karamarkom**, te da je *Prosvjetu* ostavila u dugu. Slične kritike onima koje je uputila Čaović, mogu se čuti i glede nekih manjinskih zajednica u Srbiji.

Od kada pamtim, a to nije od jučer, koja god da je politička opcija na vlasti u ovome podneblju, partokratija vlada i u području kulture. Sa svakom smjenom vlasti postavljaju se podobni kadrovi. Veliki problem nastaje kada se gubi iz vida kontinuitet u kulturi, pa se kobajagi nešto stalno počinje ispočetka, a u kulturi se nikada ne polazi od »nule«, ali izgleda da to nekima ovdje nije jasno.

Nije me tako, primjerice, iznenadilo ni što je za direktora *Centra beogradskih festivala* imenovan **Damir Handanović**, glazbeni urednik *Pinka* i autor brojnih hitova novokomponirane glazbe i naravno član SNS-a. Handanović, koji je pisao hitove za **Svetlanu Cecu Ražnatović**, **Lepu Brelu**, **Natašu Bekvalac** itd., sada brine o najznačajnijim kulturnim manifestacijama u Beogradu: FEST-u, BEMUS-u, BELEF-u. Teško da su spomenute manifestacije spojive s Cecom i Brenom, a Handanović kao svoj prioritet u radu ističe »unapređivanje zabave i razonode«. To je samo jedan od primjera kadrovske politike naprednjaka, no postavljanje podobnih kadrova i u području kulture je sustav koji odavno funkcionira.

U SFRJ jest postojalo kadrovsko povjerenstvo Saveza komunista i jesu na vodeća mjesta u kulturi postavljane osobe koje su »na liniji«, ali se bar vodilo računa da ti ljudi »od povjerenja« znaju raditi svoj posao, iako je bilo naravno i izuzetaka. Nakon listopadskih promjena 2000. godine u Srbiji, oni koji su došli na vlast imenovali su na funkcije u kulturi »svoje« ljude, ali uz kriterij pripadnosti stranci, važio je i kriterij stručnosti i ostvarenih rezultata. Dolaskom SNS-a na vlast ozbiljan problem predstavljaju upravni odbori u institucijama kulture. Za članove se imenuju »podobni« članovi stranaka, uglavnom vladajuće koalicije. Dobro, ništa novo, ali je problem što se ne imenuju isključivo po stručnosti i kompetencijama. E, onda ti članovi upravnih odbora imenuju direktore po mjeri vladajućih, a natječaji se raspisuju pro forme. Velika je galerija likova koji su se zahvaljujući stranačkoj pripadnosti dokopali funkcija u području kulture. Partokratije je uvijek bilo, no, pitanje je vodi li se ovdje sada kulturna politika ili politika u kulturi?

Dakle, nije suštinski problem je li netko član neke stranke, nego je pitanje zastupa li jasno određene vrijednosti i ima li postignuća iza sebe u području kulture? Ne mogu na čelu kulturnih institucija biti diletanti čija je jedina kvalifikacija članstvo u stranci na vlasti. A kako stvari idu, kada bi **Géza Csáth** ustao iz groba, sumnjam da bi mogao dobiti posao čak i kao portir u nekoj subotičkoj instituciji kulture. Zašto? Pa nije bio u mogućnosti zalijepiti dovoljno stranačkih plakata. I zaista, gdje su u ovoj priči umjetnici? Kako se postaviti prema imenovanjima diletanata, kojim se hoće narugati onima koji su kritički orijentirani prema aktualnoj vlasti? Je li osnovna poruka da se tim funkcijama ljudi nagrađuju za lojalnost? Odgovor je jednostavan – takvi ljudi će imati osigurano mjesto u prvom redu na raznim manifestacijama za neko vrijeme koje će iscuriti, a umjetnici će i dalje stvarati djela ne obazirući se na kadrovsku politiku. Kao šamar neukusu, zaglupljivanju, bahatosti i diletantizmu, jer čovjek nije matematička jednadžba; usprkos kadriranju, bio on »manjinac« ili »većinac«.

Zvonko Sarić

Izbori za Hrvatsko nacionalno vijeće 2018.

Najviše potpisa u Subotici, potvrđeni elektori

Pripadnici hrvatske zajednice u Srbiji rade organizirano ili samostalno na prikupljanju potpisa potpore za elektore koji će 4. studenoga sudjelovati na elektorskoj skupštini na kojoj treba biti izabran novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća, odnosno novih 29-ero vijećnika koji će u iduće četiri godine odlučivati o pitanjima vezanim za manjinsku samoupravu ovdašnjih Hrvata.

Kako smo to pisali i u ranijim brojevima, u ovom procesu najaktivniji su i medijski najvidljiviji (kampanja na istoimenom profilu) aktivisti okupljeni oko liste *HRvati ZAJedno* koju čine Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, više hrvatskih udruga i pojedinci. Osim njih, potpise sakupljaju i Hrvati iz udruge Hrvatski građanski savez sa sjedištem u Novom Sadu, te udruge Hrvatska nezavisna lista iz Subotice.

32 kandidature

Aktivisti liste *HRvati ZAJedno* su zaključno s utorkom u resorno Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave predali 32 elektorske kandidature (za jednog elektora potrebno je 60 ovjerenih potpisa potpore), od kojih je do sada pozitivno rješenje dobilo njih 18. Prvi od potvrđenih elektora, kako je ranije objavljeno na facebook stranici ove liste, su: **Tomislav Žigmanov, Ivan Ušumović, Denis Lipozenčić, Jasna Vojnić, Melita Bašić Palković, Darko Sarić Lukendić, Lazar Cvijin, Lozika Jaramazović, Verica Ivković Ivandekić...**

Ova će lista imati elektore iz Subotice, Tavankuta, Srijemske Mitrovice, Monoštora, Petrovaradina, Sonte, Vajske, Zemuna, Bikova, Đurđina, Mirgeša, Žednika, Bajmaka, Stanišića...

»Od mjesta iz kojih ranije nikada nije bilo elektora, naša će lista imati i jednog elektora iz Banata te dvoje elektora iz Surčina. Prikupljenih 60 potpisa ne znači automatski da imate elektora, jer procedure vezane za ove izbore, pa tako i elektorske kandidature, nisu jednostavne«, kaže predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**.

Udruge na terenu

Aktivisti liste *HRvati ZAJedno* od kraja kolovoza svakodnevno rade na prikupljanju i ovjeri potpisa u Subotici (u Domu DSHV-a), te brojnim većim i manjim mjestima u Vojvodini kao i u Beogradu. Posebno aktivni su bili u Tavankutu, odnosno u HKPD-u *Matija Gubec*, gdje je nakon Subotice, prikupljeno najviše potpisa i gdje očekuju da će imati više od desetero elektora. Tamo

je, među ostalim, svoj potpis jednom od elektora dala i 95-ogodišnja **Roza Cvijanov**, koja će biti jedna od najstarijih sudionica ovih izbora.

Udruga HKPD-a *Tomislav* iz Golubinaca podupire listu *HRvati ZAJedno* a proteklog tjedna organizirali su u svojim prostorijama prikupljanje i ovjeru potpisa za svojega elektora.

»Svoje potpise i podršku dali smo mladom i perspektivnom čovjeku **Borisu Udovčiću**, koji prema našem mišljenju posjedu-

je sve osobine i znanja, potrebne da na pravi način zastupa interese naše zajednice, a i on sam je izrazio želju da bude elektor. Mi smo ga u tome podržali, a sudeći po broju ljudi koji su dali potpise za njega, koji je veći od potrebnog broja, vidimo da su i ostali mještani istog mišljenja«, kaže predsjednik HKPD-a *Tomislav* iz Golubinaca **Vlatko Čačić**, dodajući da prilikom organiziranja prikupljanja potpisa nije bilo većih problema. Notari su im izišli u susret i došli u dogovoreno vrijeme u prostorije Društva, kako mještani ne bi morali ići u Staru Pazovu.

Hrvatska nezavisna lista iz Subotice prikuplja potpise za dva elektora – **Mirka Paulića** iz Nikinaca i **Zlatka Ifkovića** iz Subotice. Kako navode, udruga se u prikupljanje uključila kako bi izbor novog saziva HNV-a uopće mogao biti moguć, a za što je, kako smo već ranije pisali, potrebno da na elektorskoj skupštini 4. studenoga bude nazočno najmanje 60-ero elektora.

Rok za prikupljanje potpisa traje do četvrtka, 4. listopada, što znači da je za ovaj proces ostalo još sedam dana.

H. R.

U izborima za 4. saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća

Velika ograničenja izbornoga prava

» I zazova za izbore za 4. saziv Hrvatskoga nacionalnog vijeća uopće nije malo. No, jedan od najvećih predstavlja složenost ostvarenja istoga, napose ako se ima u vidu njegova gotovo minimalna dostupnost za ovdašnje građane hrvatske nacionalnosti. Naime, vjerojatno u Srbiji ne postoji niti jedna druga vrsta ili oblik izbornoga prava koje se može na teži način ostvariti! A tako što je u izravnoj suprotnosti s temeljima demokracije – ona podrazumijeva jednostavna, laka, brza i za građanina funkcionalna i učinkovita rje-

šenja glede ostvarivanja njegovih potreba i interesa. To, pak, u slučaju ostvarivanja izbornoga prava pripadnika hrvatske zajednice u Republici Srbiji za izbor vlastitog manjinskog samoupravnog tijela nije slučaj«, navodi u tekstu objavljenom na facebook stranici liste *HRvati ZAJedno*, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**. »Sustav izbora za Hrvatsko nacionalno vijeće ostao je elektorski budući da se Hrvati u Srbiji nisu upisali u dovoljnom broju u posebni popis birača – 40% od ukupnog broja građana (23.161), a glavni razlog za tako što nalazi se u strahu za javno i pred državnim tijelima očitovanje vlastitog nacionalnog identiteta. Elektorski način izbora za hrvatsku nacionalnu zajednicu, s obzirom na broj, propisao je da jednog elektora treba vlastitom izjavom pred javnim bilježnikom ovjeriti 60 građana upisanih u posebni popis birača. Budući da je broj javnih bilježnika izuzetno mali – na teritoriju Grada Subotice postoje samo tri javna bilježnika, a broj građana hrvatske nacionalnosti je 14.151, to znači da na jednog javnog bilježnika dolazi 4.717 Hrvata. Može li on ovjeriti za 40-ak dana ili nešto više od 320 sati, koliko traje izborni proces, potpise podrške građana za svoje elektore? Vjerojatno, to nije moguće! Usporedbe radi, navest ćemo kako je za prošle izbore za Hr-

vatsko nacionalno vijeće 2014. godine, kada je izjavu o podršci elektoru mogla ovjeriti za to ovlaštena osoba koja radi u javnoj upravi (općinski činovnici te djelatnici sudova – široka i razgranata mreža velikog broja osoba), svim Hrvatima u svakom naseljenom mjestu bilo isto toliko vremena na raspolaganju, budući su potpise ovjere mogli dati u mjesnim kancelarijama. Konkretno, 400-tinjak građana hrvatske nacionalnosti u Đurđinu imalo je 2014. godine na raspolaganju više od 320 sati, koliko traje radno vrijeme u mjesnoj kancelariji za 40-ak dana kampanje, a ove godine tek 7 sati, i to za dva dana – jednog dana javni je bilježnik bio četiri, a drugoga tri sata! To je umanjeno raspoloživo vrijeme za ostvarenje izbornog prava za više od 45 puta! Naime, sustav ovjere potpisa podrške građana za elektora putem javnog bilježnika na teritoriju Grada Subotice tako što je imao za posljedicu. Jednostavno, drugačije se nije mogla organizirati ovjera potpisa u naseljima izvan Subotice, jer Đurđin nije jedino selo sa značajnijim brojem Hrvata. Lista *HRvati ZAJedno* organizirala je, na obostrano zadovoljstvo s javnim bilježnicima, izvan Subotice do sada prikupljanje potpisa, osim dva puta u Đurđinu, po jednom u Bajmaku, Bikovu, Verušiću, dva puta u Žedniku i u Maloj Bosni, a u Tavankutu više od deset puta, uz isto vrijeme – ili tri ili četiri sata. Više se, naime, nije moglo! I što, ukoliko ste u to vrijeme bili izvan toga mjesta? Ako ste radili u polju? Ako vam se telila krava u to vrijeme, a bilo je i takvih slučajeva? Argument da se vaše izborni pravo može ostvariti za vrijeme radnog vremena javnog bilježnika, ukoliko živite na selu, pretpostavlja ne samo materijalni izdatak u smislu pokrivanja troškova putovanja već i utrošak od najmanje, ukoliko živite u Đurđinu, 8 sati vremena! A ako ste u gradu Subotici, recimo, i uposleni ste, vi uopće ne možete ostvariti svoje pravo, jer se radno vrijeme javnog bilježnika poklapa s radnim vremenom ljudi uposlenih u javnom sektoru. Stoga smo bili primorani organizirati ovjeru potpisa građana za elektore i izvan radnog vremena javnih bilježnika, također na obostrano zadovoljstvo, i u Domu DSHV-a i to svaki radni dan! Naravno, sve je to tek neznatni nadomjestak da se izborni pravo građana hrvatske nacionalnosti za izbore za novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća ostvari na jednostavan, brz i lagan način. Još je teže bilo elektorima u Banatu – gdje su potpisi zbog disperziranosti prikupljeni na teritoriju 5-6 lokalnih samouprava, a elektor je morao prijeći više od 1.000 kilometara i utrošiti nekoliko dana kako bi skupio tek 60 potpisa za svoju kandidaturu. Zamislite slučaj da se na ovaj način bira Narodna skupština!? Ona vjerojatno nikada ne bi bila izabrana«, zaključuje Žigmanov.

H. R.

Roditeljski sastanak u HNV-u o problemima u odvijanju nastave u subotičkoj Gimnaziji

Nastava na hrvatskom, a udžbenici i nastavni jezik srpski

Problem koji je prisutan u ovoj školi vezan je za udžbenike i nastavni kadar * Glavno pitanje roditelja je kako će djeca polagati državnu maturu na hrvatskom jeziku ako uče iz udžbenika na srpskom jeziku i pojedini profesori ne govore hrvatski? Smatraju da su učenici u ozbiljnom problemu po pitanju stručnih termina

Prošloga tjedna u Hrvatskom nacionalnom vijeću održan je roditeljski sastanak, koji su inicirali roditelji učenika Gimnazije *Svetozar Marković* iz Subotice. Roditelji su Hrvatskom nacionalnom vijeću uputili zamolbu za pomoć prilikom rješavanja problema glede odgovarajućeg obrazovanja njihove djece.

Naime, problem koji se prisutan u ovoj školi vezan je za udžbenike (koji je aktualan već više godina) i nastavni kadar. Roditelji su iznijeli podatke da pojedini profesori koji predaju u hrvatskim odjelima inzistiraju na srpskim udžbenicima, te da su ove školske godine učenici Gimnazije dobili samo udžbenik za Hrvatski jezik i književnost. Roditelji su također naglasili da ovaj sastanak nisu zamislili kao atak na HNV, niti ljude koji rade u njemu, nego da traže pomoć krovne institucije kako bi mogli svi skupa pomoći djeci, s obzirom na to da generaciju 2003. godine čeka državna matura na hrvatskom jeziku. Glavno pitanje roditelja je kako će djeca polagati državnu maturu na hrvatskom jeziku ako uče iz udžbenika na srpskom jeziku i pojedini profesori ne go-

vore hrvatski? Smatraju da su učenici u ozbiljnom problemu po pitanju stručnih termina.

Roditelji su svjesni činjenice da je država Srbija ta koja je trebala već davno osigurati udžbenike, kao i za sve druge nacionalne manjine, te su rekli kako su otvoreni za zajedničke dogovore kako bi se što prije riješili ovi problemi.

Počinju s radom Lektorat i školski savjetnici

Savjetnica predsjednika HNV-a zadužena za razvojne projekte **Jasna Vojnić**, svjesna svih navedenih problema, iznijela je roditeljima ono što je do sada urađeno i kakvi su planovi za ovu školsku godinu po pitanju srednjoškolskog obrazovanja i problema koji su navedeni.

»Zadovoljni smo što je ovaj sastanak potekao na inicijativu roditelja hrvatskih odjela u Gimnaziji. Važno je da našoj djeci osiguramo ono najbolje, a sve ove probleme smo prepoznali te ih u *Strategiji obrazovanja* izložili kao izuzetno važne za rješavanje«, kaže Jasna Vojnić.

Proteklih godinu dana, u HNV-u se radilo na osnivanju dva ključna preduvjeta za sustavno rješavanje navedenih problema, a to su lektorat i školski savjetnici – vanjski suradnici. Savjetnici za hrvatski jezik pri Ministarstvu obrazovanja Srbije imat će zadatak obilaziti škole i provjeravati koliko se nastava na hrvatskom i realizira na tom jeziku. Oni će od idućeg mjeseca otpočeti posjete školskim satima i provjeru stanja u obrazovanju, dakle njihov zadatak bit će provjeriti kako se izvodi nastava, na kom jeziku, kako se vode bilješke, jesu li kontrolni zadaci na hrvatskom jeziku, kako se vodi evidencija učenika i općenito provjeriti sve ono što se tiče ostvarivanja prava na službenu uporabu jezika i pisma. Također, od 1. listopada s radom počinje i Lektorat za hrvatski jezik, gdje će nastavnici moći i formalno steći licencu jezične stručnosti. Upravo na te načine će po riječima Vojnićeve HNV moći utjecati na pitanje uposlenog kadra u nastavi na hrvatskom jeziku i nadomjestiti sadašnju situaciju u kojoj je nastava na hrvatskom jeziku samo pitanje dobre volje ravnatelja i uposlenog nastavnog kadra.

Razgovaralo se i o drugim nedoumicama, te o vođenju evidencije, osobito novih elektroničkih dnevnika. Svi ti problemi su važni, no trenutni prioritet imaju udžbenici i nastavni kadar.

Ovaj sastanak prošao je u pozitivnom ozračju s ciljem da se u najbržem mogućem roku uradi sve kako bi učenici imali kvalitetnu nastavu, te osigurali svi potrebni uvjeti.

Ovakvi sastanci se planiraju organizirati i kada su u pitanju roditelji učenika srednje Politehničke škole, kao i Medicinske srednje škole, gdje od ove školske godine postoji nastava na hrvatskom jeziku.

Vojnićeva je ocijenila sastanak izuzetno značajnim:

»Roditelji imaju informacije koje mi nemamo i upravo radi toga je važno da i oni sudjeluju u cijelom procesu. Bitno nam je da imamo povratne informacije i da možemo sagledati situaciju sa svih strana. Sigurna sam da ćemo nastaviti s ovakvim vidom roditeljskih sastanaka, jer je ovo dobar način da rješavamo aktualne probleme, kako s gimnazijalcima, tako i s učenicima drugih škola.«

Važno je napomenuti da je Hrvatsko nacionalno vijeće u proteklih dvije godine izdalo 14 autorskih udžbenika, 43 prijevoda

Digitalni udžbenici obećani, ali...

Kada su u pitanju udžbenici, s Ministarstvom prosvjete Republike Srbije je već dogovorena izrada digitalnih udžbenika na čemu će Hrvatsko nacionalno vijeće i ove godine inzistirati, rečeno je na sastanku. Međutim, pošto je svima jasno da to nije odmah moguće postići, na sastanku su donijeti i zaključci da se, ukoliko Ministarstvo ne odobri ove godine izradu digitalnih udžbenika, otpočne s prevođenjem srpskih udžbenika po novom programu nastave i učenja, sa sredstvima koje će osigurati HNV u suradnji s Republikom Hrvatskom. Također, jedan vid rješavanja ovoga problema jest i izrada skripta koje će u sebi sadržavati jezičnu terminologiju.

Tijekom sastanka Jasna Vojnić je naglasila kako je važno da i roditelji i djeca znaju koja prava imaju i gdje ih sve mogu koristiti, osobito kada je u pitanju obrazovanje.

i 4 nacionalna dodatka. Dakle, puno toga je urađeno i, kako je i rečeno na ovome sastanku, kompletni udžbenici za osnovnu školu su riješeni i hrvatska nacionalna manjina je prva koja ima i udžbenike za prve i pete razrede koji obuhvaćaju novu reformu obrazovanja u Srbiji.

Kada su u pitanju udžbenici za srednju školu, pred Hrvatskim nacionalnim vijećem je ozbiljan posao. Iako je udžbenike već davno trebala država osigurati, učenici ih i nakon nekoliko generacija još uvijek nemaju.

Prema našim saznanjima, predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća posjetili su u utorak ravnatelja subotičke Gimnazije **Veselina Jevtića** i upoznali ga s problemima i zamolbom roditelja. Sastanak s istim ciljem predviđen je za ovaj tjedan i s Ministarstvom prosvjete Republike Srbije – Školskom upravom u Somboru.

Ž. V.

Tomislav Stantić, vijećnik HNV-a

Status oporbe je mjera demokratičnosti

Tomislav Stantić na zasjedanju HNV-a (prvi s lijeva)

*Decentralizacija i delegiranje odgovornosti na lokalni nivo manjinskih samouprava bi suštinski podiglo kapacitete rada nacionalnih vijeća * Elementarni preduvjeti za doprinos oporbe radu HNV-a nisu postojali * Status oporbe je mjera demokratičnosti u svakoj organizaciji, pa tako i HNV-u*

Na elektorskoj skupštini 2014. godine za izbor vijećnika Hrvatskog nacionalnog vijeća sudjelovale su dvije izborne liste: lista br. 1 – Hrvatska lista dr. Slaven Bačić, za koju je glasovalo 95 elektora i koja je u Vijeću dobila 21 mandat, te lista br. 2 – Zajednička lista hrvatskih udruga – dr. Tomislav Stantić, za koju je glasovalo 37 elektora, i koja je u vijeću imala 8 vijećnika.

Prikupljanje potpisa za elektore koji će sudjelovati na izborima za 4. saziv HNV-a još traje, a o radu Vijeća u proteklom mandatu razgovarali smo s **Tomislavom Stantićem**.

Kako ocjenjujete rad HNV-a u proteklom mandatu? Što biste izdvojili kao postignuća, a gdje konkretno vidite da se moglo i više postići?

HNV danas, a vjerujem da je slično i u drugim manjinskim zajednicama, funkcionira kao neka vrsta prinudne uprave, bez ambicija, a niti podrške da načini iskorak u pravom smjeru. Država je, očito, na tragu europskih iskustava i preporuka, formirala nacionalna vijeća, a da u tom momentu, a ni sada, niti država, a niti manjinske zajednice ne znaju što bi s njima. U ozračju izraženog deficita demokratskih procesa u društvu u cjelini, ni aktivnosti nacionalnih vijeća ne mogu biti iznimka. Nedostaje bilo kakva inicijativa pojedinca, a bez osobne angažiranosti i participacije rezultati su vrlo upitni i ograničeni. U biti, decentralizacija i delegiranje odgovornosti na lokalni nivo manjinskih samouprava bi suštinski podiglo kapacitete rada nacionalnih vijeća. Kao što rekoh, potpuno je zatajila demokratizacija procesa u zajednici, pa time i u HNV-u, izostao je dijalog po važnim pitanjima, vr-

hunac je odbijanje HNV-a da organizira Javnu raspravu o izmjenama Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Ono što je iole važno spomena to je iskorak po pitanju udžbenika za osnovne škole. U području tradicijske kulture, koja je nesporno važan faktor opstojnosti svake manjinske zajednice, sve se svelo na nepravednu raspodjelu sredstava »podobnim« i »onim drugim« udrugama, a što je onda stvaralo loše ozračje prijepora i nerazumijevanja. Izostala je i orijentacija k usavršavanju za pisanje projekata prekogranične suradnje i značajniji iskorak k EU fondovima.

Smatrate li da postojanje »oporbe« u Vijeću otežava ili pospješuje rad, konkretno, u svezi postizanja ciljeva Vijeća? Valjda se svi vijećnici zalažu za iste ciljeve?

Postojanje oporbe je apsolutno nepoželjno u ovom, a kako se čini i u narednom mandatu HNV-a, s obzirom na to da je poziv za formiranje zajedničke liste od strane DSHV-a upućen samo »biranim« udrugama i pojedincima. Svako kritičko mišljenje se smatra neprijateljskim i praktično ne postoji mogućnost za raspravu o prijedlozima oporbe. Velika većina vijećnika bez razmišljanja glasuje za prijedloge vladajuće većine, tako da je teško govoriti uopće o bilo kakvom zalaganju za bilo kakve ciljeve. Status oporbe je mjera demokratičnosti u svakoj organizaciji, pa tako i HNV-u.

Kako ocjenjujete Vaš osobni doprinos i vijećnika s liste na čijem ste čelu bili u ovom mandatu?

Elementarni preduvjeti za doprinos oporbe radu HNV-a nisu postojali. Bez mogućnosti predlaganja točaka dnevnog reda,

ograničeno obraćanje na sjednicama na dvije minute i izbjegavanje odgovora na vijećnička pitanja su uistinu otežala rad vijećnika s naše liste. Podsjetit ću da je rukovodstvo HNV-a zabranilo održavanje konferencije za tisak našoj vijećničkoj grupi, te smo istu držali ispred zgrade HNV-a. Maksimalno smo se trudili ukazati na brojne propuste u radu, ali s druge strane nije bilo sluha da se takvo što razmatra.

Koje najvažnije zadaće vidite u narednom radu Vijeća?

Teško je govoriti o ozbiljnim zadacima organizacije koja nije uspostavila temeljne uvjete za demokratičnost u radu. U momentu kada ključni politički faktor Hrvata u Srbiji – DSHV, nakon osmogodišnje izdašne potpore, odjednom istu uskraćuje dosadašnjem rukovodstvu HNV-a, budućnost krovnog tijela hrvatske zajednice postaje krajnje neizvjesna. Očito se radi o ozbiljnom sukobu u vrhu DSHV-a i HNV-a, što je manje-više isto, a to onda, i ovako slab HNV, može dodatno destabilizirati.

Hoćete li sudjelovati na izborima kao nositelj liste? Priкупljate potpise, ali nositelj liste nije jasno istaknut. Zbog čega?

Na Izvršnom odboru i Skupštini Hrvatskog građanskog saveza, udruge na čijem sam čelu, a čiji su programski dokumenti poznati i javno dostupni na internet stranici www.hgs.org.rs, odlučili smo sudjelovati na ovim izborima i podržati i motivirati i ostale pripadnike zajednice da se kandidiraju, usprkos svim otežavajućim okolnostima koje prate rad HNV-a svih ovih godina. S obzirom na inicijativu velikog broja ozbiljnih ljudi, i prije četiri godine, a i danas, da se formira jedna zajednička lista, a što je i DSHV, čini se ipak neiskreno, javno podržao, mi nismo, za sada, ponudili formiranje vlastite liste. Podsjetit ću i na zakonsku direktivu da se liste formiraju tek na elektorskim skupštinama, dakle 4. studenoga ove godine. Dakle, prostora za dogovor oko bolje budućnosti HNV-a i hrvatske zajednice još uvijek ima, premda se čini da najodgovorniji, kao i prije četiri godine, ipak biraju polarizaciju i priepore kao ugodnije ozračje za ispunjenje svojih, rekao bih prije svega osobnih ambicija.

Z. Sarić

Interliber za srednjoškolce

Hrvatsko nacionalno vijeće organizira jednodnevnu ekskurziju na Sajam knjiga i učila *Interliber* u Zagrebu za srednjoškolce koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku i nastavnike koji rade u hrvatskim odjelima. Posjet *Interliberu* će biti u subotu, 17. studenoga 2018. godine. Cijena aranžmana je 3000 dinara i plaća se u tri rate po 1.000 dinara. Program se sastoji od posjeta *Interliberu*, ručka (uračunatog u cijenu) i posjeta centru Zagreba. Polazak je u ranim jutarnjim, a povratak u kasnim večernjim satima.

Prvu ratu je potrebno uplatiti najkasnije do 28. rujna, drugu do 20. listopada, a treću do 15. studenoga. Prijava učenika za

putovanje vrši se u školama putem obrasca A Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Novac se uplaćuje isključivo na žiro račun Hrvatskog nacionalnog vijeća, a obvezu prikupljanja novca i uplate preuzet će razredne starješine. O detaljima putovanja učenici i nastavnici će biti naknadno obaviješteni.

D. B. P.

HNV subvencionira autobusne karte za srednjoškolce

Odbor Hrvatskog nacionalnog vijeća za obrazovanje je na svojoj prošlotjednoj sjednici donio odluku da će HNV ove školske 2018./19. godine subvencionirati autobusne karte za sve učenike srednjih škola hrvatskih odjela koji su prethodni ciklus školovanja završili na hrvatskom nastavnom jeziku. Učenici koji ispunjavaju ovaj uvjet, a podnijeli su zamolbu HNV-u, dobivaju subvencije prema sljedećim dvama kriterijima: učeniku koji stanuje u prigradskim naseljima subvencionira se polovica cijene karte (1.800 dinara), dok se učeniku koji stanuje u Subotici subvencionira četvrtina karte (804 dinara).

HNV će učenicima mjesečno financirati karte u navedenom iznosu, a razliku do punog iznosa karte za one učenike kojima će se plaćati dio, učenici moraju samostalno uplatiti na autobusnoj stanici. Ovu subvenciju HNV-a dobilo je ukupno 29-ero učenika, 22 iz Gimnazije *Svetozar Marković*, šestoro iz Politehničke škole i jedna učenica iz Medicinske srednje škole u Subotici. Popis učenika dostupan je na facebook stranici *Hrvatsko nacionalno vijeće – obrazovanje*.

Inače, HNV je u svojem proračunu za ovu namjenu opredijelio 700.000 dinara.

D. B. P.

Prijedlog izmjena Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma

Ćirilica POD OBAVEZNO

Predloženim izmjenama Zakon ćirilica se kao obavezna uvodi u službenu uporabu * Nisu izuzeti ni mediji koji imaju udio državnog vlasništva ili koriste neku od frekvencija za emitiranje programa * Za korištenje ćirilice u javnom životu previđeni poticaji

Na kom pismu, latiničnom ili ćiriličnom, će se ubuduće pisati i čitati u Srbiji više neće biti dileme, jer predložene izmjene i dopune Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma su izričite – ćirilica pod obavezno. A to pod obavezno znači da bi se ubuduće cjelokupna komunikacija državnih, pokrajinskih i lokalnih tijela vlasti morala obavljati na ćirilici. To se odnosi i na znanstvene ustanove i medije čiji je osnivač država ili država u njihovom vlasništvu sudjeluje s dijelom svojeg kapitala. I dalje

noj komunikaciji, pisanju i uporabi osobnih imena, dvojezičnim publikacijama i kompjutorskim programima, prihvaćenoj znanstvenoj terminologiji, znanstvenim i umjetničkim djelima, kao i znanstvenom i obrazovnom radu škola na stranim jezicima. Izuzete su i marke proizvođača i robe i oznake podrijetla robe i usluga. Manjinske zajednice imat će puna prava na službeno korištenje materinskog jezika, sukladno s Europskom poveljom o regionalnim i manjinskim jezicima. Tako je definirano prijedlogom zakonskih izmjena. Ovo je tek prijedlog izmjena Zakona, a prije nego što dođe pred zastupnike u parlamentu Srbije treba proći i javnu raspravu.

logom zakonskih izmjena. Ovo je tek prijedlog izmjena Zakona, a prije nego što dođe pred zastupnike u parlamentu Srbije treba proći i javnu raspravu.

Za i...

Ministar kulture i informiranja **Vladan Vukosavljević** rekao je nakon objavljivanja predloženih izmjena da prijedlog izmjena i dopuna Zakona o službenoj uporabi jezika i pisama nije akcija protiv latinice već način da se sačuva ćirilično pismo.

»U Ministarstvu kulture i informiranja smatrali smo da je vrijeme za ovakve mjere. Ovo nisu drakonske mjere, ovo su mjere razumne društvene ko-

obavezu uporabe ćirilice imat će elektronički mediji koji koriste neku od frekvencija za emitiranje programa, bilo da je ona nacionalna, regionalna ili pak lokalna. Ćirilicu će obavezno morati koristiti i sva javna poduzeća i ustanove koje imaju većinski državni kapital, kao i profesionalne i strukovne udruge koje djeluju na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Izmjene predviđaju da je ćirilicom obavezna komunikacija u pravnom prometu, u nazivima poduzeća njihovih središta i djelatnosti, kao i na deklaracijama, potvrđama i računima. Prema predloženim zakonskim izmjenama latinica postaje pomoćno pismo, ali ukoliko se neki naziv ili natpis ispisuje na oba pisma prednost uvijek ima ćirilica. Postoje i iznimke, pa tako ćirilica nije obavezna u osob-

Ustav

U Ustavu Srbije (Članak 10.) stoji da je u Republici Srbiji u službenoj uporabi srpski jezik i ćirilično pismo. Službena uporaba drugih jezika i pisama uređuje se zakonom na osnovu Ustava. U bivšoj SFRJ u ravnopravnoj uporabi bile su i ćirilica i latinica, ali je u vrijeme **Vojislava Koštunice** u Ustav uvedena samo ćirilica kao službeno pismo.

Kazne

Prema prijedlogu, ukoliko institucije koje imaju obvezu koristiti ćirilicu prekrše Zakon, odgovorna osoba bit će kažnjena novčanom kaznom koja je od 5.000 do 100.000 dinara. Kazna za poduzeće koje latinicom ispiše naziv robe i usluga, uputstvo za uporabu, deklaraciju ili garantni list, bit će od 500.000 do milijun dinara. A kontrolu uporabe ćirilice kontrolirat će Savjet za srpski jezik.

.....

rekcije. Ćirilica je sve manje u uporabi i smatramo da treba poštovati Ustav Srbije. Pismo postoji u onoj mjeri u kojoj se koristi. Duh vremena i okolnosti su takve da latinica dominira. Ćirilici prijeti zanemarivanje, a pismo je jedna od osnova našeg kulturnog identiteta», kazao je Vukosavljević.

U obranu prijedloga ovog zakona stao je i Odbor za standardizaciju srpskog jezika, koji ove izmjene vidi samo kao usklađivanje s važećim ustavom.

»Postojeći zakon u pogledu statusa srpskog jezika i ćirilice nije usuglašen s aktuelnim Ustavom Srbije koji određuje službenu uporabu srpskog jezika i ćiriličnog pisma. Odredbama novog zakona ćirilici se osigurava status koji joj pripada kao pismu većinskog naroda u Republici«, navodi se u priopćenju Odbora za standardizaciju jezika SANU-a.

...protiv

I dok (očekivano) ministar brani izmjene zakona koje su i potekle iz njegovog ministarstva i dok očekivano u »obranu« staje i SANU, ima i onih koji razmišljaju drugačije. Jedan od njih je i lingvist **Ranko Bugarski** koji smatra da su ocjene o ugroženosti ćirilice paušalne, jer prvo: bez znanja ćirilice ne može se završiti osnovna škola, a drugo: ćirilica je zaštićena Ustavom RS u kome se latinica čak ni ne pominje.

»Pravi problem jest nedopustivo nizak stupanj funkcionalne pismenosti među stanovnicima Srbije i isto tako nedopustivo nizak nivo jezične kulture. To se neće riješiti forsiranjem azbuke na uštrb abecede. Po mom mišljenju, nije osobito važno u kom je pismu netko nepismen. Ako se pojam službene uporabe toliko proširuje i ćirilica sve to pokriva, a latinica biva potisnuta, ako se kažnjavaju ljudi koji se služe latinicom, ako se kaže bit će oslobođeni poreza oni koji tiskaju ćirilicom, to su diskriminatorne mjere, a Ustav eksplicitno zabranjuje diskriminaciju po osnovu jezika, a pismo jeste dio jezika«, kazao je Bugarski.

Službeno i javno

Prije nego što je objelodanjen prijedlog zakonskih izmjena koji treba »pogurati« ćirilicu usvojena je Strategija razvoja kulture koja definira na koje sve načine treba poticati uporabu ćirilice i tamo gdje država nema udjela niti kao osnivač niti kao vlasnik. Tako je predviđena prednost ćiriličnih izdanja prilikom državnog otkupa za knjižnice, predložene su porezne olakšice kao poticaji distributerskim mrežama za titlovanje filmova na ćiriličnom pismu kojih bi na komercijalnim televizijama trebalo biti najmanje polovina. U Strategiji razvoja kulture RS, koja obuhvaća desetogodišnje razdoblje, još se predviđa smanjivanje poreza za objavljivanje listova i časopisa na srpskom jeziku i na ćirilici; ukoliko država financira prijevod nekog djela sa stranog jezika prednost će imati ono koje će biti publicirano na ćirilici. Predviđeno je i obvezivanje komercijalnih TV postaja da najmanje 50 posto sadržaja bude na ćirilici, a mobilni operateri bi se trebali obvezati da najmanje 50 posto platformi bude na ćirilici. Strategija predviđa i poticaje za kompanije koje usporedo, uz latinični, budu koristile i ćirilični logo. A da je vlast odlučna da

ono što je definirala Strategijom i ono što će tek definirati izmjena zakona i provede, kako u službenom tako i javnom životu, demonstrirao je Grad Beograd. Gradska skupština glavnog grada Srbije je tako krajem lipnja jednoglasno usvojila odluku da tvrtke koje istaknu naziv na ćirilici dobiju popust od pet posto na najam gradskog prostora. Da primjer Grada Beograda krenu slijediti i druge lokalne samouprave nema nikakve prepreke, a sve kako bi se slika u kojoj dominiraju latinični nazivi trgovinskih radnji, kafića, butika... uokvirila u prihvatljiv okvir. Jer, očigledno je da će tamo gdje ne može zakonom, država ćirilicu pokušati uvesti na »zadnja vrata«, odnosno raznim stimulativnim mjerama u vidu poreznih olakšica i poticaja koji bi trebali »osvijestiti« sve one kojima je prirodnije da, primjerice, naziv kafea *My way* ili najava *Exit* festivala na nekom bilborbu bude na latinici nego li na ćirilici. A sve to kako bi ćirilica, osim u službenoj uporabi, primat dobila i u javnom životu.

Zlata Vasiljević

S. Silvana Milan, predstojnica samostana *Kćeri Milosrđa* u Subotici

Pod okriljem Marije Petković

Intervju vodila: Željka Vukov

*S petnaest godina ušla sam u samostan. Iako sam bila mlada, nitko me nije mogao razuvjeriti da to nije za mene **

*Pitam se da bl. Marija nije odgovorila tada na potrebe tih ljudi kako bi danas to mjesto izgledalo? * Bila je velika radost i ponos nakon toliko godina ponovo otvoriti vrtić u našem samostanu*

Prije dva tjedna s. **Silvana Milan** zahvalila je Bogu za 50 godina redovništva, te je to povod za razgovor. Činjenica je da rijetko pišemo o časnim sestrama, o njihovom redovništvu i životu koji je posvećen Bogu i ljudima, te je ovo bio dodatan povod za razgovor. S. Silvana rođena je u Gradinskom Lugu kod Virovitice 18. travnja 1950. godine u brojnoj obitelji. Otac **Josip** i majka **Boja**, osim Silvane, imali su još jednu kćer i petoricu sinova. Još kao dijete često je hodočastila u Mariju Bistricu, ne znajući koji će poziv u životu izabrati rado je molila krunicu i pjevala s hodočasnicima. Upravo na tom svetištu donijela je konačnu odluku.

Danas možemo biti zahvalni Bogu što je s. Silvanu pozvao na redovništvo, ali i na tome što nam je darovao preko sestara da baš ona dođe u Suboticu. Njen nesebičan rad, s djecom, mladima, odraslima i starima najbolje poznaju župljani subotičke župe sv. Roka u kojoj sestra djeluje već dvadeset godina, od kojih je 17 godina predstojnica ove kuće sestara Kćeri Milosrđa. Tijekom svih ovih godina svojim radom s. Silvana je dala veliki doprinos hrvatskom narodu i Crkvi u Subotici.

Kako ste se odlučili na ovaj životni poziv?

Poslije jednih misija, koje su vodili oci dominikanci javila sam se da želim i ja biti časna sestra i raditi u misijama, što sam poslije godinu dana i učinila. Prvi moj susret sa sestrama je bio posjet sestrama u Zagrebu u Malinovoju, i to po povratku iz Marije Bistrice gdje sam donijela konačnu odluku za samostan. Tako sam s petnaest godina upravo u Malinovoju ušla u samostan. Iako sam bila mlada, nitko me nije mogao razuvjeriti da to nije za mene, a moram priznati kako je bilo onih koju su me pokušavali odgovoriti. Iz Zagreba, s još šest djevojaka, sam otišla u Blato na Korčuli gdje je naša Kuća Matica u kojoj sam ostala tri godine radi formacije. To je kuća u kojoj je bl. **Marija Petković** imala prvu pučku kuhinju za djecu toga mjesta i gdje je osnovala prvu zajednicu sestara 1920. godine.

Prva župa u kojoj ste bili je u Zadru. Gdje ste do sada sve djelovali?

Poslije završenog katehetskog instituta sam bila premještena u Kali na Otoku Ugljanu, zatim u župu sv. Šime u Zadru i Zemuniku gdje sam ostala najduže i nije mi bilo lako rastati se s ljudima kojih se i danas rado sjećam. Poslušnost me dalje šalje u Ploče i nakon dvije godine sam bila premještena u Uskoplje gdje sam ostala samo godinu dana i taman sam se lijepo snašla, a onda sam krenula dalje kao sveti Ilija, ne do brda Horeba nego do Subotice. U prvom mom boravku u Subotici sam bila 12 godina, a zatim odlazim u Zagreb i nakon tri godine opet se vraćam ovamo gdje su me čekale iste obveze i dužnosti. Drugi moj odlazak je bio malo duži, u Zagrebu tri godine i tri godine u Blatu. Tada sam bila uvjerena da ostajem u Hrvatskoj, ali nije tako bilo. Tadašnja provincijalka s. **Nelija** me pozvala i onako kao da je to normalno mi rekla »ti ideš u Suboticu«. Malo sam se začudila, jer sam stvarno vjerovala da sam završila svoj boravak ovdje. Tada sam zaista molila: »Gospodine, ako je Tvoja volja – idem, ako nije – spriječi«. I evo me opet tu među vama i za vas, što mogu kad vas volim...

Koliko traje novicijat i kada se polažu doživotni zavjeti?

Redovnički život počinje novicijatom čija je svrha uvesti novakinju u nasljedovanje Krista obdržavanjem evanđeoskih savjeta i sestrinskog života u zajednici, kako bi preispitala svoju prikladnost za preuzimanje obveza koje su vlastite u Družbi. No-

vicijat traje dvije godine u kojem se novakinja upoznaje s radom i životom u zajednici. To je vrijeme molitve, učenja i rada koji osposobljava buduću redovnicu za život. Na kraju novicijata novakinja donosi odluku je li za taj poziv spremna. Prva godina je takozvana kanonska godina koju mora provesti u kući novicijata. U drugoj godini novicijata mogu usavršavati svoj odgoj prikladnim djelatnostima, pa i izvan novicijatske zajednice. Po završetku novicijata polažu se privremeni zavjeti na godinu dana. Tada počinje vrijeme juniorata koje traje pet godina i svake godine se obnavljaju zavjeti. Ukoliko sestra uvidi da nije za redovnički život, može slobodno napustiti zajednicu. U tom razdoblju, u skladu s mogućnostima i sposobnostima sestre, daje joj se mogućnost stručnog usavršavanja za službe u zajednici. Tako sestre većinom nastavljaju započeto školovanje, studij i pripremu za službe u samostanu, odgojiteljice, katehistice, orguljašice, medicinske sestre i slično. Na kraju tog petogodišnjeg razdoblja sestra polaže doživotne ili svečane zavjete za cijeli život. Obred doživotnih zavjeta je potpuno sebedarje Gospodinu. Za vrijeme svečane mise sestra dobiva zlatni prsten s likom raspetog Krista kojemu se potpuno predaje.

Kako izgleda jedan dan u samostanu?

Svaki dan je različit, u zavisnosti od potreba kuće i župe. Moj radni dan uvijek započinje jutarnjom molitvom *Časoslova*, imamo svetu misu, doručak i tada nastavljam s redovitim obvezama. U podne je molitva srednjeg časa i objed. Poslije podne nastavak rada. Večernja molitva, *Časoslov*, večera i molitva večerja kao posljednja molitva dana. Za vrijeme objeda i večere sve se zadržimo u rekreaciji koliko nam vrijeme dopušta. Sve naše zajednice imaju svoj dnevni red koji nastojimo poštovati iako ponekad ima iznimaka.

Ove godine obilježili ste i Bogu zahvalili za 50 godina prvih zavjeta. Danas je sve manje redovničkih zvanja, osobito časnih sestara, što mislite što je razlog tome?

Hvala Bogu za sve milosti koje sam dobila kroz ovih 50 godina moga posvećenja i što sam doživjela taj dan. Na to dugo putovanje krenulo nas je osam, ali su tri naše sestre pronašle novi način života i napustile nas. Njih nosimo u srcu i nikada ih se nismo odrekle. Zašto danas ima sve manje duhovnih zvanja? Svakako ima više razloga. Jedan od njih je da se rađa manje djece u obiteljima, nažalost i česte rastave braka, djeca se ne odgajaju za duhovne vrijednosti. Obitelj je glavni rasadnik duhovnih zvanja. Sve se manje ide u Crkvu, a da ne govorimo o molitvi u obiteljima. Materijalizam koji je duboko prodro u naše društvo ne daje jasnu sliku i cilj da se mladi opredijele za duhovno zvanje. Danas se mladima nudi velika lepeza izbora zvanja tako da su oni u velikoj kušnji što izabrati. Samostani više nisu privlačni i mi se moramo zamisliti odgovaramo li mi na potrebe današnjeg vremena. Blažena Marija Petković je u svoje vrijeme odgovorila na potrebe svoga mjesta i vremena i Bog je blagoslovio njen trud i podigao novu Družbu. Duboko vjerujem da Bog i danas zove na posvećeni život koji ima više oblika da se ostvari. I mi tražimo nove oblike djelovanja s mladima, obiteljima i svima koji žele duhovno napredovati. Mislim da bi danas samostani trebali više biti kuće molitve i duhovne obnove za sve koji to traže.

Tijekom proteklih godina bili ste na službi i u Blatu, mjestu rođenja Blažene Marije Propetog Isusa Petković. Dobro je poznato kako je Marija Petković u Suboticu

Od Kolijevke, pa do danas

Družbu *Kćeri Milosrđa* sv. Franje osnovala je u Blatu na Korčuli 1920. godine **Marija Propetog Isusa Petković**. Još 1919. godine Marija Petković je preuzela pučku kuhinju, a ubrzo nakon toga s radom je počelo sirotište **sv. Vincenca**, škola šivanja i ručnog rada, dječji vrtić, dječje zabavište. Zbog potrebe i siromaštva u Blatu na Korčuli Marija Petković je sa sestrama došla na bačke salaše po hranu za sirotište. Druga kuća Družbe je otvorena u Subotici u Zajednici sv. Terezije 1923. godine. Tu je otvoren Dječji dom *Kolijevka*, Zavod sv. Terezije i muško sirotište sv. Antuna. U to vrijeme otvaraju se nove zajednice u kojima sestre rade u župnom apostolatu i vođenju kućanstva i to u Vajskoj, Novom Sadu, Đurđinu, Somboru, Aleksandrovu, Starčevu i Zemunu. Nakon toga od 1932. godine sestre počinju djelovati i u drugim mjestima, te se grade nove kuće ili se u pojedinim mjestima sestre priključuju župnim zajednicama ili franjevačkim samostanima. Puno je sestara bilo iz naše plodne ravnice koje su dale svoj doprinos ovoj Družbi, a danas je stanje sasvim drugačije. Jedina kuća koja je ostala na ovim prostorima je upravo samostan koji se nalazi u župi sv. Roka u Subotici, gdje ima svega sedam sestara.

..... došla po hranu za siromahe iz Blata. Je li još tada započelo njeno djelovanje u Subotici?

Danas je Blato jedno lijepo veliko mjesto u kojem se dobro živi. Pitam se da bl. Marija nije odgovorila tada na potrebe tih ljudi kako bi danas to mjesto izgledalo? Tada se masovno iseljavalo upravo radi neimaštine. Ona poslušna nadahnuću Duha Svetoga djeluje i to ju je dovelo do Slavonije i do Subotice, do salaša tražiti pomoć da prehrani gladnu djecu u Blatu. Tako je već tri godine nakon osnutka Družbe 1923. godine poslala pet sestara u Suboticu gdje se otvara Dom za djecu *Kolijevka*. To je naše prvo djelovanje izvan Blata, a 1930. godine ona gradi samostan gdje mi sada živimo i otvara zabavište i sirotište za djecu, Zavod sv. Terezije i muško sirotište sv. Antuna. Državne vlasti 1946. godine uzimaju djecu iz naše kuće i tako sestre počinju svoj novi apostolat u župi i negu starih i bolesnih gospođa i taj apostolat smo zadržali do danas. U to vrijeme otvaraju se nove zajednice u kojima sestre rade u župnom apostolatu i vođenju kućanstva. To su Vajska, Novi Sad, Đurđin, Sombor, Aleksandrovo, Starčevo i Zemun. Danas je ostala samo kuća u Subotici.

 Dali ste neizmjerni doprinos u otvorenju vrtića Marija Petković, koji je prvi hrvatski i katolički, a ujedno i Montessori vrtić u Subotici. Jeste li danas zadovoljni time i imate li novih planova glede vrtića?

Bila je to velika radost i ponos nakon toliko godina ponovo otvoriti vrtić u našem samostanu. Dječji vrtić *Marija Petković Sunčica* otvoren je 18. rujna 2001. godine uz pomoć CRS Catholic Relief Services i Općine Subotica te mnogobrojnih dobročinitelja i radnim akcijama župljana ove župe. To je prvi vrtić u ovom gradu koji radi po Montessori programu za koji su se odgojiteljice posebno pripremale. Danas imamo još jedan vrtić

koji nosi ime bl. Marije Petković u Aleksandrovu *Marija Petković Biser*. Nakon tri godine rada zbog materijalnih problema vrtić smo predali Predškolskoj ustanovi *Naša radost*. Od tada se dosta toga promijenilo u vrtiću. Prvi zanos i entuzijazam koji je vladao u tom razdoblju pomalo se gubio i program po kojem se radilo je dosta izmijenjen, pravi Montessori zahtijeva puno više od svih drugih, kako vremena, sredstava, tako i znanja. Što se tiče novih planova, to ćemo vidjeti. Imali smo ponudu da u jednom dijelu samostana otvorimo prostor za jaslice koji je potreban za ovu sredinu. Vjerujem da će se i to ostvariti.

 Koliko i gdje ima vrtića koji nose ime blažene Marije Petković?

Vrtići Marije Petković su u našem vlasništvu i djeluju kao vjerski vrtići. U Osijeku imamo dvije skupine, vrtićku i jaslenu, u Zagrebu vrtićku i predškolce, u Čakovcu je jasleni uzrast, u Puli vrtićki i jasleni uzrast, u Splitu vrtić i jaslice, a u Blatu također skupina vrtićkog i jaslenog uzrasta. U svakom od tih vrtića imamo zaposlene i vanjske osobe kao odgojiteljice, kuharice i spremačice.

 Osim navedenog, Vi ste ujedno i predstojnica samostana. Koliko danas ima sestara vaše Družbe u Subotici?

Danas u Subotici u našoj zajednici ima sedam sestara. Bavimo se njegom starih i bolesnih, župnim apostolatom, pripremom djece za prvu pričest, župnim vjeronaukom, spremanjem crkve, posjetom i obilaskom bolesnika, vodim pjevanje u Crkvi... Kao kućna predstojnica imam dosta obveza u samoj zajednici. Animiranje sestara, nabava svega što je potrebno za život, od odjeće, hrane, održavanja zgrade... Svaka od nas ima svoje dužnosti koje svakodnevno vrši, jer bez te suradnje ne bismo mogli funkcionirati. Mi smo jedna obitelj a majka Utemeljiteljica nam je naglasila »Kćeri moje, kao što ste sve kćeri jedne Majke, tako ste i sve živi udovi naše Družbe. Budite, dakle, samo jedno srce u Isusu, u njegovom Svetom Duhu, živeći u jedinstvu s Kristom koji je Ljubav, Istina i Život«.

 Puno ste radili s mladima, organizirali razne duhovne obnove, vodili mlade na hodočašća. Koliko je to potrebno danas mladima?

Svakako bilo je to vrijeme kada smo redovito imali duhovne obnove i molitvu u našem samostanu, točnije u potkrovlju koji je zračio mirom tako da su mladi voljeli taj prostor. Hodočastili smo u Pariz na susret s papom svetim **Ivanom Pavlom II.**, u Rim 2000. godine, u Blato, Cavtat... Svi takvi susreti su ostavili traga na svima nama, jer smo se duhovno obogatili i zbližili. Mislim da i danas trebamo takve susrete i hodočašća radi našeg duhovnog rasta.

 S obzirom na to da predajete župni vjeronauk, je li dovoljan vjeronauk samo u školama? Koji je odziv djece na župi, na vjeronauku?

Upravo smo počeli s vjeronaukom na župi. Još ne znam kako će biti ove godine. Djeca su danas, više nego prije, zauzeta mnogim aktivnostima pa nažalost mnogi roditelji vjeronauk stavljaju na posljednje mjesto. Ovdje je vjeronauk za sve razrede dva puta mjesečno dok krizmanici i prvopričesnici imaju svaki tjedan. Teško je reći kakav je odziv iako mi se čini da na vjeronauku ima više djece nego na nedjeljnim misama. Svakako zastupam vjeronauk na župi gdje se s djecom rade pripreme za blagdane i sve ono što školski vjeronauk nema u programu.

Zastupljenost manjina u državnim tijelima i dalje problem

U pojedinim područjima ostvarivanja prava nacionalnih manjina u Srbija ima bolje standarde od Europske unije, ali postoje i područja u kojima još treba raditi, rečeno je na konferenciji o nacionalnom diverzitetu – *Europa u mom gradu*, koja je prošlog tjedna (20. i 21. rujna) održana u Somboru. Organizatori su bili Fondacija *Konrad Adenauer* i Udruženje Nijemaca *Gerhard* iz Sombora, a domaćin Grad Sombor. Konferenciji su nazočili i predstavnici nacionalnih vijeća manjina, a ispred Hrvatskog nacionalnog vijeća nazočio je **Darko Sarić Lukendić**, predsjednik IO HNV-a.

Prema riječima ravnateljice Vladine kancelarije za ljudska i manjinska prava **Suzane Paunović** zakoni Srbije u području ljudskih i manjinskih prava usklađeni su s dokumentima Europske unije i konvencijama Ujedinjenih naroda, a ono što će biti izazov je implementacija zakona.

»Srbija je jedna od rijetkih zemalja koja nacionalnim manjinama, osim individualnih prava priznaje i kolektivna prava, a to su nacionalna vijeća preko kojih nacionalne manjine ostvaruju svoja prava na obrazovanje, informiranje, službenu uporabu jezika i pisma i svoju kulturu. Pozitivan primjer je brojka od 70.000 mališana koji se školuju na materinskom jeziku. Ali postoje i područja u kojima tek treba raditi. Prije svega, kada je riječ o zastupljenosti nacionalnih manjina u lokalnim samoupravama, pokrajinskim tijelima i na republičkom nivou. U tom smislu, zakonskim izmjenama predviđeli smo mogućnost da pripadnici nacionalnih zajednica izjasne svoju nacionalnu pripadnost kako bi imali bolju evidenciju koliko ima pripadnika nacionalnih manjina u lokalnim samoupravama, Pokrajini i drugim državnim tijelima. I to je nešto što je za nas u ovom trenutku prioritet«, kazala je Paunović.

Z. V.

Umrežavanje Hrvata diljem svijeta

U Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske 25. rujna je predstavljen pilot projekt *Registar hrvatskih subjekata izvan Republike Hrvatske*. *Registar* je izvorni projekt Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske kojim se promiče umrežavanje Hrvata diljem svijeta te njihovo povezivanje s domovinom. *Registar*, kao posebna mrežna stranica dizajnirana u obliku digitalne baze podataka, otvara mogućnost uspostave gospodarske, znanstvene, kulturne, sportske i svake druge vrste suradnje. Predstavljajući pilot projekt državni tajnik **Zvonko Milas** naglasio je kako upravo registracijom i izradom zapisa u *Registru* svi postajemo dijelom globalne Hrvatske te ćemo umrežavanje hrvatskog naroda diljem svijeta. »Želimo prije svega okupiti globalnu hrvatsku obitelj i mislimo da je ovaj projekt usmjeren upravo prema tom cilju, da stoljetno iseljavanje Hrvata koje je nekad predstavljalo slabost pretvorimo u prednost i našu snagu«, istaknuo je Milas i pozvao sve Hrvate da, bez obzira gdje žive, pristupe *Registru* te da iskoriste sve njegove funkcionalnosti i prednosti.

U sklopu predstavljanja *Registra hrvatskih subjekata izvan Republike Hrvatske* o mrežnoj stranici, najznačajnijem sadržaju i funkcionalnosti projekta, govorio je **Dario Magdić**, načelnik Sektora za provedbu i nadzor programa i projekata Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Pilot faza projekta provodit će se od rujna do prosinca 2018. godine, namijenjena je Hrvatima iz Savezne Republike Njemačke, SAD-a i Argentine, a pristup *Registru* otvoren je i za sve ostale buduće korisnike, neovisno o državi u kojoj žive. Osim navedenih mogućnosti, radi jednostavnosti korištenja i premošćivanja jezičnih prepreka pripadnika hrvatskog naroda diljem svijeta i njihovih potomaka, sučelje *Registra* i svi njegovi sastavni dijelovi su višejezični te su, osim hrvatskog, dostupni i na tri svjetska jezika (engleski, njemački i španjolski) na mrežnoj stranici www.registarhrvata-izvanhrvatske.hr.

Izaslanstvo APV u posjetu Primorsko-goranskoj županiji

Prošloga tjedna je izaslanstvo Pokrajinske vlade, koje je predvodila pokrajinska tajnica za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama **Dragana Milošević**, posjetilo Primorsko-goransku županiju. Prvog dana su u županijskom sjedištu u Rijeci posjetili pravoslavnu crkvu Svetog oca Nikolaja, a zatim se sastali sa županom **Zlatkom Komadinom** na čiji poziv su i boravili u ovoj županiji.

»U ime cijele Pokrajinske vlade i u ime naše delegacije zahvaljujem na srdačnom prijemu. Svi naši dosadašnji kontakti ukazuju na dobru suradnju, ali i na ozbiljan prostor da ta suradnja, u vremenu koje je pred nama, u svim područjima bude bolja i obostrano korisnija nego do sada«, rekla je, uz ostalo, Miloševićeva tijekom razgovora s Komadinom koji je također potvrdio spremnost za unaprjeđenje suradnje.

Izaslanstvo Pokrajinske vlade se u prostorijama Generalnog konzulata Republike Srbije u Rijeci sastalo i s predstavnicima Karlovačke županije, Grada Ogulina i općina Plaški, Vojnić i Krnjak, zatim s predstavnicima srpske zajednice u Rijeci, predstavnicima naselja Moravice, Gomirje i Ljubošina koje teritorijalno pripadaju Općini Vrbovsko te s predstavnicima triju kulturno-umjetničkih društava koja nose ime velikog znanstvenika **Nikole Tesle** – iz Ogulina, Karlovca i Plaškog.

Miloševićeva je razgovarala u Umagu i s načelnikom za kulturu Istarske županije **Vladimirom Torbicom**, načelnikom Umaga za opće poslove i društvene djelatnosti **Slavišom Šmalcom** i direktorom Turističke zajednice tog istarskog grada **Milovanom Popovićem** o budućoj suradnji na različitim manifestacijama i projektima. »Tu prije svega mislim na manifestacije *Dani Vojvodine u Istri* i *Dani Istre u Vojvodini*«, te prezentaciji programa institucije kulture obiju regija. Kada je o Vojvodini riječ to se, kako je precizirala Miloševićeva, odnosi prije svega na Srpsko narodno pozorište, Muzej Vojvodine, Muzej savremene umetnosti Vojvodine, Arhiv Vojvodine, Centar za kulturu Vojvodine **Miloš Crnjanski** i pokrajinske zavode za kulturu nacionalnih manjina.

Škola uz stari Bajski put

Subotički atar pun je zanimljivih priča i detalja iz prošlosti ovog područja, sačuvanih više u usmenim predanjima i obiteljskim sjećanjima no zapisanih. Tako još jedna stara škola traje u uspomenama, dok joj u ataru nema ni traga; srušena je odavno, sve je preorano, tamo su danas njive. Oni koji je pamte imaju jednostavna objašnjenja nestanka ove i drugih starih salaških škola: »Nestali salaši, nema dice...«.

Više nikakvog traga nema školskoj zgradi koja se nalazila uz stari put za Bajju (pravac od puta Subotica – Mirgeš, desno ka državnoj granici). Stari put za Bajju je međa između Kelebije i Čikerije. Tu se, na oko kilometar od državne granice, nalazila škola, podignuta u vrijeme dok atarom još nije prolazila granica, početkom dvadesetog stoljeća. Zahvaljujući fotografijama **Cilike Bašić Palković**, snimljenim između 1951. i 1953. godine, orijentacijski se može odrediti vrijeme izgradnje škole, jer su u prvom desetljeću dvadesetog stoljeća škole građene od opeke, što se vidi i na fotografijama. Služila je u obrazovne namjene duže od pola stoljeća.

U obitelji **Marka Šimića** sačuvano je predanje o lokaciji školske zgrade: podignuta je na zemlji **Petra Stipića**, Markovog djeda po majci. Petar Stipić se iz tavankutskog Zlatnog kraja preselio u ovo područje 1905., a škola je građena poslije na zemlji u njegovom vlasništvu.

Povijest dijela subotičkog atara koju ljudi čuvaju u fotografijama, sjećanjima i predanjima...

U Subotici NIŠTA NOVO

Ove godine, od mnoštva izrečenih prognoza, na vrijeme se ostvarila ona o dolasku jeseni. Stigla je točno 23. rujna, kada treba meteorološki početi. Vrijeme je naglo zahladilo, negdje treba malo i založiti, ali to uopće nije teško onima koji su se na vrijeme pripremili za hladnije dane, vrijedno skupljajući ogrjev poput onih Indijanaca iz vica. Vrijedni poljoprivrednici skupljaju ljetinu, tko može već se pripremio za sjetvu pšenice, a vinogradi i voćnjaci su prepuni vrijednih i veselih berača, bar na TV ekranima to možemo vidjeti. Divota od idiličnih slika. Naš vrijedni Predsjednik države malo je bio u Kini, gdje je sklapao vrlo unosne poslove za našu zemlju, bar se to priča, detalje pak ne znamo. Tako da samo možemo pretpostaviti tko će sve imati profita, možda čak i mi penzioneri. Ovog tjedna u posjetu je u Rusiji, a u međuvremenu održao je interesantan govor čelnicima stranke, na čijem je čelu. Naši mudri i vrijedni parlamentarci na izvanrednoj sjednici (valjda su) ukinuli zakon, o »Privremenom smanjivanju penzija i zarada«. Tako, ako je vjerovati, imat ćemo iste penzije kao prije četiri godine, jer nam je državni proračun pun k'o bačve groždem iz vinograda, pa može se dijeliti. Sudbina iznosa oduzete penzije zasad se ne zna, a vratit će se tko zna (ni)kada. Ako bih bio maliciozan, poput nekih prozvanih pokvarenih, lopovskih itd. oporbenjaka, postavio bih samo dva mala pitanja. Prvo: kakvi su kvaliteta i nivo planiranja proračuna kada imamo toliki višak u proračunu?! Drugo: čini mi se da višak imamo, među ostalim i zato što neki neophodni i obećani novci nisu isplaćeni, npr. poljodjelicima, prosvjetnim radnicima itd.

U jesen počinje padati lišće s listopadnog drveća. Ovo nekim novim susjedama mnogo smeta i stalno se bune što moraju skupljati lišće da bi im okoliš bio uredan, a na proljeće će drva ponovo prolistati itd. Najbolje bi bilo da posadimo zimzelena drva i tada nećemo imati ovakve probleme. Sada se javlja drugi problem: ako puhne malo jači vjetar, da ne kažem orkan, onda borovi bivaju oboreni, izvrnuti s korijenjem zajedno, kao što se to nedavno dogodilo i kod nas u Kertvarošu i okolini. No, svaka medalja ima najmanje dvije glavne strane, o trećoj da ne govorimo. No, sa svjetske i penzionerske politke, vratimo se u naš lijepi, nekima i rodni grad.

Subotica poslije četiri godine

Prije četiri godine, tada tridesetogodišnji mlad čovjek, sa svojom suprugom odletio je sve do Amerike, da tamo nađe svoju sreću. Ova posljednja tri mjeseca, sada već obitelj, s dvoje male slatke dječice vratili su se u svoj rodni grad. U odvojenom razgovoru, mladi muž i žena govorili su mi da je po njihovom mišljenju Subotica sve više oronula. Nije tu samo riječ o fasadama, općem izgledu grada, nego i o ljudima. Malobrojni šetači koje su susretali bili su pomalo čudni, kao da su se okrenuli sebi i okoliš nisu ni primjećivali. Gledano općenito, kao da u gradu nema stanovnika, sve je pusto, naročito navečer. Priznajem: iz predmeta noćni život Subotice dobio bih vrlo slabu ocjenu. To

jest nikavu, pošto uopće noću ne izlazim na mjesta gdje se mladi okupljaju. Nemam tamo što tražiti. Droge (osim ograničeno nikotina i alkohola) ne koristim, nova muzika (buka) me čini nervoznim, a sudeći po vijestima izlazak je ponekad i za život opasan, naročito ako govoriš nekim čudnim jezikom. Sjećam se: moj mlađi sin s drugovima odlazio je organizirano u diskoteku na Šupljaku da izbjegnu moguće neugodne susrete s grupama druge »muzičke religije«. Pamtim devedesete godine kada su radile obje fontane, kazalište i kafić u njoj i na Korzou; navečer je centar grada imao neku mediteransku atmosferu, a glasovitog 5. listopada prije 18 godina centralni trgovi, Korzo i okolne ulice bili su prepuni razdraganih i veselih građana koji su se na-

Posljednji dani ljeta u Dudovoj šumi

dali boljitku. Zato me je pomalo rastužilo mišljenje ovih mladih posjetitelja, čiji je dom sada već negdje u okolini Bostona. Peti listopad se približava. Sumnjam da će biti organizirano ikakvo javno sjećanje osim mitinga o velikim dostignućima ove političke garniture koja radi i ne krade, nasuprot političara koji su tada došli na vlast.

Osamnaest godina poslije

Objektivno, tadašnje toplo listopadsko ljeto ne bi se moglo ni ponoviti. Zelena fontana već godinama ne radi. Kazalište je samo jedna kulisa, znači nema kazališne kavane i ostalih pratećih sadržaja (kao što su predstave). Uopćeno, na velikom Korzou skoro nema nijednog ugostiteljskog objekta osim banaka i mobilne telefonijade. Nekadašnji Dom armije je prazan kao i dosta lokala. Jedino Mali Korzo i Korvinova ulica (prije Engelsova) ima određene »znake života«. Autobusni i željeznički kolodvor su prazni, tu i tamo ima putnika. Vlakovi jure prosječnom brzinom od 40 km/h do naše metropole, ali kada dođu Kinezi onda će se »sve prašiti« oko tračnica i turisti će preplaviti centar Subotice i naravno jezero Palić i njegova kupališta, wellness centre i hotele. Ali dotle u gradu ništa novo. A, da, skoro sam zaboravio: imamo novi betonski skelet od bazenskog kompleksa u Dudovoj šumi, koji se može, npr., farbati grafitima.

Bijeli kombi i obojena svijest

Vijest, kao osnovna novinarska kategorija, treba odgovoriti na neka osnovna pitanja kao što su »tko«, »što«, »kada«, »gdje«, »kako«, a bogami nije loše ni ako se zna i »zašto«. Naravno, sve ju ovo čini profesionalno, moralno i etički validnom jedino pod pretpostavkom da je istinita, a sve ostalo, uključujući i njezinu provjerljivost, vodi je na put potencijalno opasnih zastranjivanja kao što su nagađanja, a iz njih i izvlačenja pogrešnih zaključaka.

U slučaju informacije, koja je pod naslovom »Beli kombi uznemirio Subotičane« objavljena u ponedjeljak na sajtu *subotica.com*, imate gotovo sve elemente validne vijesti: tu je i vozač (»tko«), koji je u četvrtak, 20. rujna (»kada«), u blizini škole (»gdje«) došao kombijem (»kako«) i tražio od jednog učenika da uđe u njega (»što«). Tu su čak i tri izvora ove informacije: jedan »osnovni«, koji je i poslužio kao povod za objavljivanje ovako nečega (neimenovani otac koji je bijeli kombi slikao i to stavio

na svoj facebook) i dva »pojačivača« (učiteljica u OŠ *Majšanski put* **Verica Žbonja** i ravnateljica iste škole **Beáta Bognár**, koje su ovom portalu dale izjave tim povodom) ne bi li ona dobila upravo na validnosti.

Nema, međutim, u ovoj informaciji odgovora na ključno pitanje: »zašto«! Zašto je ona uopće objavljena kada je za njen uvod poslužilo nagađanje, a za zaključak sumnja u njezinu istinitost?

Naravno, čak i ovako objavljena, ova je »vijest« poslužila dežurnim komentatorima da postave neka zanimljiva pitanja poput onih koje su registarske oznake famoznog kombija, zašto je baš uvijek bijeli, što radi policija i tužiteljstvo... A ima, bogami, i zaključaka, od onih da se ovakvim informacijama među roditeljima i djecom širi panika do onih koji u njoj vide luk i vodu u odnosu na mnogo opasnije stvari. Tako je, recimo, nicknamer **Žužana** orbánovski jasno zaključila kako je »šteta što se moramo bojati belog kombija (...) migranata po grobljima«, a njen virtualni brat **Dudova šuma** arielski čisto ustvrdio kako »grupa

Drugo lice SUBOTICE

obojenih sugrađana i dalje krade po gradu«, pri čemu je ostalo nejasno misli li pod »obojenima« možda na šarenu personu koja dvorište ispred svog šatora od pošteno zarađenih novaca uljepšava teniskim terenom i bazenom ili pak na žutu braću koja bez istaknutih dozvola uzurpiraju javne površine i grade privatna carstva, usput čupajući drveće oko sebe.

I kakve sad zaključke izvući nakon ovako objavljene »informacije«? Da građani ubuduće, kada god ga spaze (a posebno ako se zaustavi), svaki bijeli kombi prijave policiji, a djecu promptno sklone s ulice? Da se u nedostatku stvarno morbidnih vijesti (otac silovao kćerku, unuk zaklao baku, a majka s bebom skočila sa šestog kata) *subotica.com* pokušava približiti nedostižnim uzorima poput *Informera* ili *Srpskog telegrafa*, koji kao osnov svojih »vijesti« ne prezaju ni od lažnih citata majke čije se dijete liječi? Da se zbog isteka značenjskog roka *bubuša* javnost mora plašiti novim strašilima? Da stvarne premise (nesporno postojanje bijelih kombija, ja jutros vidio nekoliko) služe isključivo zarad bujanja bolesne mašte?

Na koncu, i savjet svim vlasnicima bijelih kombija da ih što prije prefarbaju! Ne stoga da izbjegnu potencijalni linč građana, nego zato da ne bi postali »vijest« u ovakvim medijima.

Z. R.

GRADSKA UPRAVA GRADA SUBOTICE TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO

U skladu s člankom 50. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispr., 64/10-US, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US, 132/14 i 145/14) i čl. od 60. do 73. Pravilnika o sadržaju, načinu i postupku izrade planskih dokumenata (*Službeni glasnik RS*, br. 31/10, 69/10 i 16/11)

Oglašava

JAVNI UVID U

Izveštaj o strateškoj procjeni utjecaja Generalnog urbanističkog plana Subotica – Palić do 2030. godine na životni okoliš

Javni uvid može se obaviti od 1. do 30. listopada 2018. godine, radnim danima od 8 do 15 sati u Gradskoj upravi Subotice, Trg slobode 1.

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid u Izveštaj u Gradskoj upravi Grada Subotice, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 202/1.

Primjedbe na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 i 9) do 30. listopada 2018.

Javna sjednica Komisije za planove bit će održana 6. studenoga 2018. u 13 sati u zgradi Stare gradske kuće (u Plavoj dvorani), Trg slobode 1.

Pravne i fizičke osobe mogu pred Komisijom za planove obrazložiti svoje primjedbe koje su u pisanom obliku dostavljene tijekom javnog uvida.

Festival bunjevački pisama

17 novih pjesama

O samnaesti po redu Festival bunjevački pisama bit će održan u nedjelju, 30. rujna, u dvorani Tehničke škole Ivan Sarić u Subotici s početkom u 19 sati. Na festivalu će biti izvedeno 17 novih autorskih pjesama, pisanih namjenski za ovaj festival. Sve vokalne soliste pratit će festivalski orkestar HGU Festival bunjevački pisama, kojim će dirigirati prof. **Mira Temunović**, a nastupit će i sedam manjih sastava. Izvođači koji će nastupiti na ovogodišnjem Festivalu su iz Subotice, Sombora i Vukovara.

Kako nalaže dugogodišnje pravilo, i ovoga puta bit će dodijeljene prve tri nagrade od strane stručnog povjerenstva, te nagrada publike, nagrada za najbolji do sada neobjavljeni tekst,

za najboljeg debitanta, kojih po riječima dopredsjednika HGU Festival bunjevački pisama **Vojislava Temunovića** ima petero, te nagrada za najbolji aranžman i najboljeg interpretatora.

Organizator Festivala je Hrvatska glazbena udruga Festival bunjevački pisama iz Subotice, a Festival su pomogli Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Beogradu, Ministarstvo kulture i informiranja Republike Srbije, Grad Subotica, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama, Hrvatsko nacionalno vijeće i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Ulaznice, po cijeni od 250 dinara, mogu se kupiti na ulazu prije početka Festivala, a mogu se i rezervirati na telefon: 063/808-78-36.

Ž. V.

Etnosalaš „Balažević“
Ul. Nikole Tesle br. 16
Donji Tavankut

Tavankutski festival voća
29.09.2018.
Subota 10h

Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo
„Matija Gubec“

Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame
Osnovna škola „Matija Gubec“
Voćarska zadruža „Voćko“

Srdačno Vas pozivaju na
VIII Tavankutski festival voća
u subotu, 29. septembra 2018. godine,
koji će biti održan na Etnosalašu „Balažević“,
Donji Tavankut, ul. Nikole Tesle br. 16,
s početkom u 10 sati.

Manifestacija je posvećena predstavljanju
privrednih potencijala i proizvoda,
autentičnih rukotvorina, kao i proizvoda starih
zanata Tavankuta. Biće nam naročita čast da
prihvatite poziv i svojim prisustvom podržite
afirmaciju privrednog i stvaralačkog potencijala
Tavankuta.

Program Festivala:
10h Postavka štandova
11h Svečano otvaranje Festivala/
Revijalna izložba poljoprivrednih
proizvoda i rukotvorina/
Degustacija i akcijska prodaja
izložbenih proizvoda / Kulturni program
13h Ručak uz tamburaški ansambl
16h Zatvaranje Festivala

Organizacioni odbor

Pedeset godina od početka rušenja objekata nekadašnje paličke banje

JUBILEJ

Kada se sagledaju svi segmenti ukidanja banje, prije će biti da je glavni uzrok nemar, nestručnost, nekompetentnost i politička odluka da se Palić definitivno odrekne srednjoeuropskog kulturološkog naslijeđa

Ove godine navršava se 50 godina od početka rušenja objekata stare, nekadašnje paličke banje. Banja Palić prestala je s radom 1963. godine. Zatvaranjem banje osuđeni su na rušenje toplo i hladno kupatilo, molo za čamce u sastavu kompleksa banje, ložionica za grijanje banjske vode – toplana – kako su je zvali, pomoćni objekti banje i tzv. *Abelova vila*, kao i hotel *Trščara*. Tijekom 1968. i 1969. godine nestali su zauvijek.

Teorije i mišljenja

O razlozima zašto je banja prestala s radom postoje brojna mišljenja i nagađanja. Osim zapuštenosti, jedno je apsolutno točno i sigurno: osnovni

činitelji ljekovitosti banje bili su voda i mulj jezera Palić. Uspoređujući ispitivanja vode vršenih 1856. (mineralna Na, HCO₃, Cl), zatim 1884. (mineralna Na, Mg, HCO₃, Cl), odnosno 1960. i 1969 (Na, Mg, Ca, HCO₃, SO₄, Cl) vidi se promjena kemijskog sastava vode od natrij-karbonatnog i hidrokarbonatnog u natrij-sulfatni »zahvaljujući« u prvom redu ulivu nepročišćenih otpadnih voda

grada Subotice. Time je banja izgubila glavni adut – ljekovitost jezerske vode. Po pitanju ljekovitosti mulja bilo je nedoumica, kao i mišljenja da je »ležanje u blatu izišlo iz mode« i lakše je za kostobolju koristiti (tada) suvremena dostignuća medicine. Govorkalo se i da je sudbina banje zapečaćena zbog njenih jedinstvenih 16 mramornih (po nekima keramičkih) kada, koje su nekima »kome se moglo« zapeli za oko.

Najzanimljivija »teorija« je, istine radi samo nekih pojedinaca spretnih i voljnih za ispredanje priča, da je banja srušena kao »priprema« zbog Titovog posjeta Paliću da bi se »uklonili ruinirani recidivi prošlosti«. Međutim, to nije točno. »Najveći sin naših naroda i narodnosti« udstojio je svojim posjetom Palić 1960. godine, kada je banja još uveliko bila na raspolaganju korisnicima. Te godine, po službenim statističkim podacima, toplo kupatilo koristilo je 10.268, a blatno kupatilo 12.435 posjetitelja.

Ukidanje banje

Zanimljivi su i sljedeći podaci vezani za 1960.: Muški štrand je službeno imao 54.327, a Ženski štrand 22.865 prodanih ulaznica, a u tri tada postojeća hotela (*Park*, *Jezero* i *Trščara*) regi-

strirano je 34.219 noćenja što je više nego 2017. ukupno u svim smještajnim kapacitetima na Paliću!

Je li u pitanju pomodarstvo (banje više nisu bile *in*, što bi se danas reklo) ili brzopletost odluke o zatvaranju i rušenju – činjenica je da je 1963. banja na Paliću ukinuta, a 1968. i 1969. i fizički uklonjena zajedno s pripadajućim i propadajućim objektima. Banja je postojala 118 godina – od 1845. do već navedene 1963. godine, a ostala su samo sjećanja i tragovi u dokumentima.

Kada se sagledaju svi segmenti ukidanja banje, prije će biti da je glavni uzrok nemar, nestručnost, nekompetentnost i politička odluka da se Palić definitivno odrekne srednjoeuropskog kulturnoškog naslijeđa. Odlazak u banju bio je sastavni dio načina življenja (ne samo) ovdašnjeg građanskog sloja. Neki će reći – pa voda više nije bila ljekovita, a i sve je već bilo zastarjelo, skupo za obnovu i prevaziđeno. Nisu u pravu. Ako nema ideja kako iskoristiti postojeće, najlakše i najjednostavnije je rušiti! Prevaziđena *Trščara* je bila ruralnog izgleda, ali urbanog sadržaja! Danas se u turizmu takav smještaj posebno cijeni!

Šezdesetih godina prošlog vijeka »fitness i wellness centri« bili su nepoznati pojmovi na ovim prostorima, ali postojala su javna kupatila s određenim sadržajima namijenjenim ne samo u svrhu osnovne higijene (tih godina u Subotici bilo je puno sta-

nova bez kupatila). Smislenim, prije svega vizionarskim i inovativnim načinom razmišljanja i djelovanja u smislu novih sadržaja i ponude, banja je mogla postati njihova preteča (a isto tako i nekadašnje *Hajzlerovo* i *Fekete kupatilo* u samom gradu). Jesmo li bili nesposobni biti preteče ili je rečeno da »tako treba«, prosudite sami.

Atila Dunderski

Noć istraživača

Više od 180 sudionika podijelit će sa sugrađanima danas (petak, 28. rujna) svoje znanje iz različitih oblasti nauke u europskoj *Noći istraživača*, koja se po osmi put održava u Subotici. Početak manifestacije, koja će biti održana u Atriju Hotela *Galleria*, najavljen je za 16 sati i trajat će sve do 22 sata. Ovogodišnja *Noć istraživača* održava se pod geslom *Istražuj kroz noć, u znanju je moć*, a kao vodeća tema manifestacije ističe se međusobna povezanost nauka i njihovo preplitanje u svakodnevnom životu, prenosi subotički portal *subotica.com*.

Noć istraživača je projekt koji je osmislila i pokrenula Europska komisija 2005. godine, s ciljem da naučnu zajednicu predstavi široj javnosti, na zabavan i alternativan način. *Noć istraživača* obilježava se u još 320 gradova diljem Europe.

Organizatori najavljuju kako u ovome programu ima sadržaja koji su namijenjeni najmlađima, kao i već formiranim naučnicima koje interesira na čemu to njihove kolege trenutno rade i što istražuju.

Dani pčelarstva u Subotici

Dvadeset drugi po redu Dani pčelarstva, u organizaciji Udruženja pčelara *Pčela* bit će održani ovog vikenda na središnjem gradskom trgu u Subotici. Trodnevna prodajna izložba okupit će izlagače pčelinjih proizvoda i prateće opreme, a bit će postavljena od danas (petak, 28. rujna) pa do nedjelje, 30. rujna. Manifestacija će svečano biti

otvorena u subotu u 10 sati, kada će biti održan prigodan kulturno-umjetnički program. Za nedjelju organizatori, osim prodajne izložbe najavljuju i izvlačenje i dodjelu nagrada koja je predviđena za 10 sati.

Prodajna izložba koja traje sva tri dana od 8 do 19 sati, posjetiteljima će ponuditi pravi prirodni med po povoljnijim cijenama, kao i druge proizvode od ove zlatne tekućine. Pčelari ujedno apeliraju na značaj pčela i kako je važno sačuvati ih.

»Ako pčele nestanu s lica zemlje, ljudima preostaje još sam četiri godine...« - Albert Einstein.

Ž. V.

Savo Tadić, pčelar iz Stanišića

Od hobija do posla od kojeg se živi

Za razliku od ratara koji ove godine na njivama žanju rekorde, pčelari se ne mogu pohvaliti uspješnom godinom, a krivac je vrijeme koje im je donijelo glavobolje, pa ove godine knjiže gubitak u proizvodnji meda od čak 40 posto. **Savo Tadić**, jedan od najvećih pčelara u zapadnoj Bačkoj, također se ne može pohvaliti rekordnom proizvodnjom, ali kaže po finansijskoj dobiti ova godina neće biti gora od prošle, jer je gubitak

pčelama. Prve proljetne paše, a to su bagrem i uljana repica, gotovo nismo mogli iskoristiti. Sljedeća paša bila je na suncokretu. Suncokret se naglo i rano otvorio, ali se onda dogodilo da je od polovice do kraja lipnja stalno padala kiša. Tama kada je suncokret medio, svaki drugi dan je padala kiša tako da, što se tiče meda, mogu reći da smo dobili manje nego što smo se nadali, ni 20 kilograma po košnici. Ali mi imamo i proizvodnju rojeva, prodajemo pčelinja društva, matice, počeli smo sakupljati pelud tako da smo mi ono što smo očekivali i zaradili zahvaljujući ovim dodatnim poslovima, jer što se tiče meda proizvodnja je manja za 40 posto u odnosu na prosječne godine», kaže Tadić.

Skoro sve što je ove godine proizvedeno u *Pčelarstvu Tadić* već je i prodano, jer oko 90 posto meda kupe veliki otkupljivači.

»Ostalo je tek oko 500 kilograma koje prodajemo na tržnicama ili od kuće. Cijena na veliko za suncokretov med je od 1,7 do 2,2 eura u ovisnosti od otkupljivača i rokova isplate, a bagrem od 3,5 do 4 eura. Cijena na tržnici je od 500 za suncokret do 700 za bagrem«, kaže naš sugovornik.

Tadićevo pčelarsko gospodarstvo uglavnom proizvodi bagremov i suncokretov med i med od uljane repice.

»Dvije paše, to je osobina svih velikih pčelinjaka. Silom prilika mi imamo i treću, a to je uljana repica, što nam možda malo i kvari proizvodnju bagremovog meda. Bagrem jeste bolje plaćen i cijenjen, a uljane repice ima oko nas sve više, pa od nje i da hoćemo, ne možemo pobjeći«, kaže on.

Sve više pčelara, sve manje paše

na proizvodnji meda nadomjestio na drugoj strani, s obzirom na to da med nije jedini proizvod iz njegovih pčelinjaka.

Loša godina za pčelare

Loši vremenski uvjeti ostavili su pčelare bez paše na ranim voćnim vrstama i na suncokretu, pa prinos meda po košnicama jedva da je dostigao 20 kilograma.

»Na sjeveru Bačke bila su dva hladna dana u ožujku kada su temperature bile i ispod minus 25 Celzijevih stupnjeva, zbog čega su izmrzle sve šljive, a rane voćne vrste su bitne za proljetni razvoj i većina pčelara izašla je iz tog razdoblja s dosta slabijim

Prema riječima ovog uspješnog pčelara iz Stanišića u Srbiji trenutno ima 1,2 milijuna košnica, što je više nego što je bilo u nekadašnjoj Jugoslaviji. I dok se broj košnica povećava, sve je manje pčelinje ispaše.

»Siječe se drveće, krče se šumarci, sve više se koristi kemija pa su njive kao pustinja u kojima raste samo ono što ratari siju, što znači deficit peludi, a raznolika pelud ono je što treba pčelama«, kaže Tadić i kao poseban problem izdvaja nesavjesne poljoprivrednike koji koriste nedozvoljena kemijska sredstva.

Med, matice, pelud

Pčelarska priča Save Tadića počela je prije dvadesetak godina, prvo kao hobi. A »zarazio« ga je kum koji se bavi pčelarstvom. Bio je to za Savu i njegovu obitelj dodatni izvor prihoda, ali kada je propalo poduzeće u kome je bio uposlen, odlučio se profesionalno baviti pčelarstvom.

»Kada sam ostao bez posla, trebalo je nešto raditi, od nečega živjeti. Kako nemam zemlje, poljoprivredom se, iako živim na selu, nisam mogao baviti pa sam tako odlučio da mi hobi postane posao od koga će moja obitelj živjeti. Počeli smo sa šest rojeva koje smo u Monoštoru kupili od čuvene pčelarske obitelji **Periškić**. Povećavali smo rojeve iz godine u godinu i prije pet godina došli smo do 300-400 košnica, ali

broj i dalje povećavamo za 10-20 godišnje i trenutačno je 524 u našim pčelinjacima koji su na sedam lokacija. Od tih 524 u proizvodnji meda ove godine bilo je oko 350 košnica. Ostale nam koriste za proizvodnju matica, matičnjaka, jer je i to proizvodnja kojom se bavimo«, kaže Tadić.

Ali, usprkos ovom broju košnica, ovaj pčelar razmišlja o proširenju proizvodnje, ili bolje rečeno o njenoj drugačijoj organizaciji, odnosno specijalizaciji proizvodnje po pčelinjacima.

»Ovo jest broj košnica od kojih se može živjeti, ali stasava i sin koji će uskoro razmišljati o svojoj obitelji, pa je to i razlog što razmišljamo o povećanju proizvodnje. Poslove bismo tako organizirali da nam se ne preklapaju. Meni je jako bitna bagremova paša, na koju moram pripremljene pčele odseliti na vrijeme. Problem je što su pčele tada na oprašivanju voća, sele se potom na uljanu repicu, pa jako brzo treba izvrći uljanu repicu i pitanje je onda može li bagremov med zadovoljiti klasu. Meni zato treba oko 200 pčelinjih društava koje bih namjenski spremio samo na bagrem. Bavim se i proizvodnjom matica, a to znači da se tijekom proljeća jedan broj društava mora rasformirati da bi se mogli formirati oplodnjaci. Ako to radim s redovnim društvima, onda ih slabim tako da mi treba jedan pčelinjak samo za to«, iznosi Tadić svoj poslovni plan i ideje koje će realizirati u godinama koje su pred njim.

Z. Vasiljević

Tjedan u Somboru

Na pragu zime

Početak ovog tjedna nagovijestio je dolazak jeseni i zime.

Ili u prijevodu: neće nas više grijati Sunce već tople peći i radijatori. Već tko što ima u svojim kućanstvima.

Oni koji vatru potpaljuju sami uradit će to kad procijene da im je dosta smrzavanja, a oni koje grije gradska toplana pričekat će 15. listopada, kada službeno počinje sezona grijanja.

Isti oni koji vatru potpaljuju sami ogrijati će se tek ako su to i platili unaprijed, odnosno ukoliko su šupe napunili drvima i ugljenom. A za to im je trebalo minimum 500 eura. Tako pokazuje računica, jer kubični metar ogrjevnog drveta (s prijevozom i sječom) košta 5.800 dinara, a tona uglja (bez prijevoza) od 7.700 do 14.000 dinara. Okašnjeli kupci koji, kao iz basne o cvrčku i mravu, čekaju hladne dane da bi razmišljali o grijanju imaju sreće jer se ogrjev još uvijek može kupiti bez listića čekanja. Manje glavobolje imaju oni koje drugi griju. A to drugi griju znači da su priključeni na daljinski sustav grijanja i da će toplotu u stanovima platiti tek kada se ogriju, ili kad budu mogli. Obradovala je ove Somborce *Energana* pred početak zime ne samo obećanjem da problema s grijanjem neće biti, već i najavom nižih cijena grijanja. Ne zato što su se u ovom komunalnom poduzeću sažalili na jadne građane, već zato jer je takav račun izbacila matematika, odnosno tarifni sustav po kome se obračunava cijena grijanja. To znači da će Somborce ovo grijanje mjesečno, u prosjeku, koštati oko 300 dinara manje. Nije nešto, ali dobro zvuči kada se kaže da je nešto jeftinije. Makar i za 300 dinara.

A cijena je ono zbog čega su mnoga kućanstva zavrnula slavine na plinskim instalacijama i vratila se starom načinu grijanja. Propagiran kao jeftin i čist energent plin je postao skup i nedostižan za proračune mnogih obitelji koje su komfor koji im je davao ovakav način grijanja, zbog tankih novčanika, zamijenili drvima i ugljenom. Pa makar to značilo svakodnevno nošenje kanti s ogrjevom i čišćenje.

A, da: i mirovine će biti nikad veće. Pa tko se onda još boji zime?

Z. V.

Tradicionalna igranka u povodu završetka berbe grožđa u HKPD-u *Matija Gubec* iz Rume

U spomen na lijepa vremena

»Danas, nažalost, berbe grožđa imaju samo simboličan značaj jer se samo mali broj Rumljana bavi vinogradarstvom * Unatoč činjenici da je danas vinogradara sve manje, naše Društvo održavanjem ove igranke čuva tu dugu i lijepu tradiciju«, kaže Nikola Jurca

HKPD *Matija Gubec* iz Rume tradicionalno svake godine početkom jeseni u prostorijama svoje udruge održava igranku u povodu završetka berbe grožđa. Datum nije striktno određen i zavisi od toga kada se završi berba. Ove godine berba je, zahvaljujući povoljnim vremenskim prilikama, završena nešto ranije, pa su se u skladu s tim Brežani, članovi ove udruge, okupili 22. rujna u prostorijama svog Društva kako bi na simboličan način, uz muziku i ples, označili završetak berbe grožđa, nekada značajnog događaja u njihovoj povijesti.

Simbolična berba

Uz igranku, osmislili su članovi ove udruge jedan lijep običaj, koji svake godine prakticiraju u svom dvorištu kako bi vjerodostojno prikazali važnost ovog događaja.

»Održavanjem tradicionalnih igranki u našem Društvu obilježavaju se važni događaji koji su nekada u povijesti imali važnu ulogu u životu ovdašnjih Hrvata. Povodi su različiti: završetak žetve, berbe grožđa, ali i drugih naših lijepih običaja. Danas, nažalost, berbe grožđa imaju samo simboličan značaj jer se samo manji broj Rumljana bavi vinogradarstvom. U Rumi je ostalo tek nekoliko vinograda, dok ga je nekada gotovo svaka kuća imala. Mnogi Brežani su ih obrađivali i proizvodili vino. Unatoč činjenici

da je danas vinogradara sve manje, naše Društvo održavanjem ove igranke čuva tu dugu i lijepu tradiciju. A održavamo je na jedan specifičan način. Dvorište naše udruge se za tu prigodu ukraši vinovom lozom na koju se okači grožđe, kifle i perece i tako mi napravimo svoj vinograd. Posjetitelji izađu u dvorište i beru grožđe uz pratnju tamburaša kako bi na taj način poželjeli bogatu i plodnu godinu i u veselju završili ovogodišnju berbu grožđa«, kaže tajnik udruge **Nikola Jurca**.

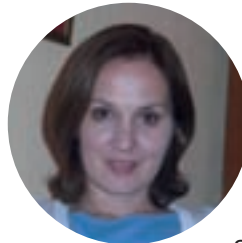
Sve je manje vina

Vinovu lozu sada su na padinama Fruške gore zamijenili zasadi ratarskih i voćnih kultura, ili su parcele pretvorene u građevinske zone. Ostala su samo lijepa sjećanja na dane kada je vinogradarstvo bilo u većoj mjeri zastupljeno u ovom dijelu Srijema.

»Prije Drugog svjetskog rata, na osnovu priča mog djeda i oca, ljudi su uglavnom živjeli od vinogradarstva i proizvodnje vina. Moja obitelj je porijeklom iz Iriga i oni su bili vinogradari. Posjedovali su podrum u kojem nikada nije bilo manje od 30.000 litara vina. Poslije Drugog svjetskog rata formirani su brojni kombinati. Cijena vina je pala i pojavilo se pivo, pa se vino manje proizvodilo i konzumiralo. Danas vino ponovno dobija na cijeni, ali u Srijemu je to u nešto manjoj mjeri izraženo, pa tako ni Ruma da-

Tjedan u Srijemu

Podrška gospodarstvu

U Staroj Pazovi je 27. rujna otvoren Regionalni sajam privrede, koji ova općina u suradnji s PKS Regionalnom privrednom komorom Srijemskog okruga uspješno organizira 12. godinu zaredom. Sajam privrede u Staroj Pazovi godinama unazad za-

okuplja pozornost javnosti iz poslovnog svijeta regije, ali i mnogo šire, a ima za cilj tijekom dva dana trajanja, među ostalim, okupiti poslovne ljude i poduzetnike. Na taj način ova najnaprednija općina u Srijemu postaje mjesto novih poslovnih ideja i zamisli. Iz godine u godinu sajam bilježi rast u broju izlagača i posjetitelja, a organizatori nude besplatni izložbeni poslovni prostor u cilju promidžbe pazovačkog gospodarstva, proizvoda i usluga i unaprjeđenja poslovanja. Nezaposlenim osobama ponuđeno je zaposlenje od strane sedamnaest kompanija u organizaciji srijemskomitrovačke filijale Nacionalne službe za zapošljavanje. A podsjećanja radi, Stara Pazova je već desetljećima poznata po uspješnom privatnom poduzetništvu. Još prije 40 godina u Staroj Pazovi otvorene su brojne zanatske radnje koje su ovu općinu učinile jednom od prvih i najuspješnijih u području malog gospodarstva u bivšoj SFRJ. Danas u ovoj općini radi oko 1.000 privatnih poduzeća i više od 3.000 poduzetničkih radnji. Održavanjem sajma, organizatori imaju želju pružiti snažnu podršku razvoju gospodarstva Srijema, kako domaćim gospodarstvenicima tako i stranim kompanijama. Podaci Nacionalne službe za zapošljavanje u Srijemskoj Mitrovici govore da je nezaposlenost u Srijemu za proteklih šest godina pala s 31.190 osoba na 18.738. Pad broja nezaposlenih zabilježen je u gotovo svim općinama u Srijemu, a smatra se da je tome pridonio i dolazak velikog broja novootvorenih kompanija, ali i sajmovi zapošljavanja. Osim navedenih razloga, nitko nije naveo da je možda jedan od uzroka i sve veći broj odlazaka ljudi iz Srijema. Samo je iz šidske općine, koja nažalost još uvijek nema uvjete za dolazak domaćih i inozemnih kompanija (s obzirom na to da industrijska zona još uvijek nije u funkciji), »trbuhom za kruhom« otišao veliki broj ljudi. Najteže pogođeno iseljavanjem je mjesto Erdevik u šidskoj općini iz kojeg je otišla trećina radno sposobnog stanovništva. Poražavajući podaci, koji nesumnjivo govore da je situacija alarmantna.

S. D.

Pavle Škrobot

nas nema nijednog komercijalnog proizvođača vina. A za onoga koji bi ga danas želio proizvoditi nije dovoljno biti samo stručno obučeni nego treba u taj posao unijeti i ljubav. Naši preci su prilikom naseljavanja ovih krajeva dobijali 'krčevinu' i kuće i parcele za vinograd, tako da u to vrijeme nije postojala nijedna kuća gdje se nije proizvodilo vino. To se jednostavno podrazumijevalo. Danas toga više nema, ali ostali su običaji i sjećanja na ta lijepa vremena», kaže predsjednik udruge iz Rume **Pavle Škrobot**.

Jedan od rijetkih vinogradara

Jedan od rijetkih koji se danas bavi vinogradarstvom u Rumi je **Miroslav Galar**:

»Moji preci su se također bavili vinogradarstvom. Bili su čuveni po tom zanimanju u Rumi na Brijegu. Vino su proizvodili kako za sebe, tako i u komercijalne svrhe. Igrom slučaja naslijedio sam jedan vinograd i počeo sam se baviti vinogradarstvom. Vinograd je bio dosta zapušten tako da sam ga najprije morao raskrčiti kako bih ga osposobio i pripremio za dalji rad. Poslije tri godine prvi put smo brali taj vinograd. Otočio sam vino koje sam donio na igranku da ga probaju moji prijatelji iz udruge. Nadam se da će dojmovi biti dobri, a pravi okus znat ćemo kada vino malo odstoji. Nadam se dobroj kvaliteti, s obzirom na to da je ova godina bila dobra za grožđe«, kaže Galar.

I kako to inače bude na berbama grožđa, večer je protekla uz degustaciju vina (u većoj mjeri proizvedenog od prošlogodišnjeg roda) i uz muziku i ples, kako bi se na pravi način obilježio završetak radova u vinogradu. Ali i u spomen na neka ljepša vremena kada je vinograda u Rumi bilo daleko više.

S. Darabašić

HosanaFest – festival mladosti i duha

S Tobom, pobjednička pjesma

HosanaFest se održava s namjerom potaknuti mlade izvođače i autore kako bi izgrađivali svoje talente. Tu je i jačanje zajedništva Hrvata u domicilnoj i matičnoj državi, kaže vlč. Stantić

S*Tobom* je naslov pobjedničke pjesme trinaestog Festivala hrvatskih duhovnih pjesama *HosanaFest*. Pjesmu je izvela **Kristina Crnković** iz Tavankuta, stihove je napisala **Marica Mikrut**, glazbu je skladala **Marina Hojsak**, a obrada je djelo **Danijela Hojsaka**.

Festival je održan 23. rujna u Dvorani sportova u Subotici. Ovogodišnja poruka Festivala bila je »Obnovimo mladost duha«. Generalni pokrovitelj *HosanaFesta* je već više godina uzastopce Zagrebačka županija, čijih predstavnika ove godine nije bilo. Priznanje za prvu nagradu je Statua logoa Festivala, djelo dizajnerice iz Subotice **Đurđice Orčić**, čiju je zamisao, kao i više godina do sada, ostvario vitrajist iz Sombora **Drago Ganić**.

Pred više od 1.500 gledatelja nastupilo je 15 uglavnom mladih izvođača koji su došli i iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Njemačke. Subotička biskupija na scenu je izvela nešto više izvođača nego je to uobičajeno, te je tako ukupno devedeset i troje ljudi prikazalo scensko umijeće. Prihod od ulaznica namijenjen je za humanitarne svrhe.

»Veoma sam uzbuđena i zbunjena u isto vrijeme. Doista nisam očekivala prvu nagradu. Prvi puta sam nastupala prošle godine kada sam osvojila nagradu stručnog povjerenstva. Tekst ovogodišnje pjesme je već ranije napisan i dio je jedne zbirke,

dok je za nastup na *HosanaFestu* posebno uglazbljena. Od malena volim *HosanaFest*, a općenito – volim i pjevati. Sve ovo prije svega shvaćam tako da slavimo Boga; smatram da je to najbitnije i da se sve ovo zbog toga i održava. Osim toga, mislim da je ovo savršeno mjesto za druženje i upoznavanje novih ljudi«, rekla je uz značajnu dozu pozitivne energije Kristina Crnković.

Nagrade

Nagrada stručnog prosudbenog povjerenstva pripala je pjesmi *Dođi i slijedi me*, koju je izvela skupina *Frama* iz Posušja. Autor stihova i glazbe je **Đuro Ravenščak**, a zasluga za obradu pripada **Josipu Vukoji**. Članovi stručnoga povjerenstva za glazbu bili su **Martina Stantić**, **Ivan Pelhe** i **Bela Anišić**.

»Nismo se baš nadali tolikom uspjehu, uzbuđeni smo i sretni. Drugi puta nastupamo na *HosanaFestu*. Lani smo nastupili prvi put i dobili nagradu za najboljeg debitanta. Mi smo skupina mladih koja nastoji slijediti Krista. Spaja nas zajedništvo i želimo se iskazati na najbolji način, da ljudi vide da imamo kvalitete«, rekla je **Andrea Šušnjar**, članica skupine i vodeći vokal.

Za najbolji tekst nagradu je osvojila skladba *Isuse, daj nam milosti* u izvođenju skupine *Speranza* iz Prozora-Rame. Autor

nagrađenog teksta je **Vlado Kudić**. S obzirom na to da je *HosanaFest* duhovni festival, tekstovi pjesama su veoma bitni. Stoga je odluku donosilo povjerenstvo koje su činili stručni teolozi, časna sestra dominikanka sestra **Barbara Bagudić** i uz nju **Anamarija Skenderović** i **Nada Gabrić**.

Pomoć ovisnicima u zajednici *Hosana* dugo je bila usmjeravana od prihoda Festivala. Ni ove godine bivši štićenici nisu zaboravljeni, te su vlastitim glasovima dali doprinos. Nagrada bivših ovisnika štićenika zajednice *Hosana* pripala je **Josipi Stantić** iz Đurđina kraj Subotice za pjesmu *Ti i ja*.

»Ranije sam pjevala u dječjem Festivalu *bunjevački pisama*, a nastup na *HosanaFestu* mi je prvi ozbiljniji. Moguće je da ću se prijaviti i sljedeće godine na ovaj festival«, rekla je šesnaestogodišnja Josipa Stantić.

Drugi puta na Festivalu dodijeljena je nagrada za najboljeg debitanta. Nju je ove godine primila **Nikoleta Malenić** iz Sombora za skladbu *On je radost*. Stihove i glazbu napisala je **Daliborka Krešić**, a obrada je djelo Daniela Hojsaka.

Poticanje talenata i rada

Vlč. **Marinko Stantić** podsjetio je kako je *HosanaFest* festival hrvatskih duhovnih pjesama koji se održava u Subotici i jedini ovakav festival u bačkim Hrvata. Održava se s namjerom potaknuti mlade izvođače i autore kako bi izgrađivali svoje

talente. Tu je i jačanje zajedništva Hrvata u domicilnoj i matičnoj državi, dodao je.

»Organizacijski odbor se uvijek trudio pratiti trend mladih i ove smo godine tako imali ugođaj i za oči i za sluh. Znakovito je da nam se javljaju izvođači iz Njemačke, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, ali i iz naših krajeva. Ipak, dosta je teško animirati mlade. Izvedbe koje smo vidjeli su odraz rada u župi. Možda bismo trebali više animirati župnike i časne sestre da u svom pastoralnom radu s mladima više poticaja usmjere k razvijanju vlastitih talenata. Onda ćemo i mi, ocjenjivači njihovih radova imati lakši i kvalitetniji posao. Uočili smo da su mladi danas nedovoljno kreativni. Jako ih je teško obrađovati i nečim razveseliti. Bog je sreću utkao u uspjeh, radosni smo svaki put kada uspijemo u nečemu. Ali se za uspjeh traži akcija i rad. Današnji sustav vrijednosti je da bez puno rada i angažiranja želimo biti radosni. Veliki je to problem i mi bismo kao Crkva trebali ponuditi druge vrijednosti. Ukazati da je zapravo rad blagoslovljen od Stvoritelja i da se radom i nadgradnjom vlastitih talenata dolazi do radosti življenja. Uz to, imamo i odgovornost pred Bogom jer ćemo jednoga dana stati pred Njegovo lice i pitat će nas gdje smo svoje talente ostvarili.«

U revijalnom dijelu programa nastupila su djeca iz vrtića *Marija od propetog Isusa Petković*. Voditeljica programa ovogodišnjeg *HosanaFesta* bila je **Suzana Gagić**.

Siniša Jurić

1. Marko Milas – *Moja snaga*
2. Novo Nebo – *Bože, kralju moj*
3. Emilija Kovačev – *Idem k Tebi, Gospode*
4. Speranza – *Isuse, daj nam milosti*
5. Dario Bezik – *Govori Gospodine*
6. Klaudia Lukić – *Za nas*
7. Sanja Peić – *Ti si moja snaga*
8. Noa – *Otvori nam oči*
9. Fram – *Dođi i slijedi me*
10. Marija Perković – *Morem Tvoje ljubavi*
11. Nikoleta Malenić – *On je radost*
12. Josipa Stantić – *Ti i ja*
13. Faust – *Daj mi svjetlosti*
14. Kristina Crnković – *S Tobom*
15. Mihajlo Parčetić – *Upoznaj pravu istinu*

Suradnja Šokadije i Sarvaša

SONTA – Izaslanstvo KUD-a *Sarvaš* iz istoimenog mjesta u Hrvatskoj bilo je prošloga tjedna u posjetu KPZH-u *Šokadija* u Sonti. Cilj posjeta bilo je uspostavljanje suradnje dviju udruga. Predsjednik *Šokadije* **Zvonko Tadijan** je u *Šokačkoj kući* u Sonti upoznao goste s radom ove udruge, a predstavili su se i gosti iz *Sarvaša*.

»KUD *Sarvaš* je osnovan 2012. godine, a od brojnih identiteta donijetih u *Sarvaš*, odlučili smo njegovati šokački i to onaj koji nam je najbliži, identitet Sonte i Aljmaša. To nas je i potaknulo na iniciranje ovoga susreta, a nadam se da je ovo početak jedne plodne suradnje«, rekla je predsjednica *Sarvaša* **Silvija Herceg**.

Domaćini su pozvali KUD *Sarvaš* za sudjelovanje na ovogodišnjoj *Šokačkoj večeri* što je načelno i prihvaćeno. Druženje se nastavilo spontano organiziranom »radionicom« na temu šokačkih narodnih nošnji i razgovorima o šokačkoj tradiciji Sonte.

I. A.

Regionalna književna konferencija Book Talk

NOVI SAD – Književna konferencija *Book Talk* održava se danas (petak, 28. rujna) u Novom Sadu i okupit će pisce, nakladnike i književne kritičare iz regije. Tema ovogodišnje konferencije su *Godine raspleta* – jubileji globalnih, regionalnih i nacionalnih događaja koji su značajno utjecali na naše živote a samim tim i na književnu scenu. Konferencija će okupiti veliki broj sudionika, a među ostalim najavljeni su i sudionici iz Hrvatske: novinari i publicisti **Denis Kuljiš** i **Davor Šišović**, nakladnik **Mišo Nejašmić**, novinar i urednik **Tomislav Marčinko** te dugogodišnji ravnatelj Satiričkog kazališta *Kerempuh* iz Zagreba **Duško Ljuština**. Konferencija se održava na tri lokacije: u Galeriji Matice srpske, Spomen zbirci Pavla Beljanskog te Galeriji likovne umjetnosti – poklon zbirka Rajka Mamuzića.

D. B. P.

Zajednička izložba likovnih sekcija

SUBOTICA – Zajednička izložba članova likovnih sekcija HKC-a *Bunjevačko kolo*, MKC-a *Népkör* i Gerontološkog kluba *Centar 2* iz Subotice bit će otvorena u ponedjeljak, 1. listopada, u Galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici. Otvorenje je u 18 sati. Na otvorenju izložbe sudjelovat će članovi HKC-a *Bunjevačko kolo* i ženskog zbora MKC-a *Népkör*.

Šokci i baština u Baču

BAČ – Zajednička manifestacija udruga šokačkih Hrvata iz Vojvodine pod nazivom *Šokci i baština* ove će godine biti održana 6. i 7. listopada u Baču, a program će biti u znaku 330. obljetnice doseljavanja Šokaca u Bač i okolicu. Slogan ovogodišnje manifestacije glasi *Još nas ima; još smo tu!*

Središnja svečana akademija će biti održana u Domu kulture u Baču u nedjelju, 7. listopada, s početkom u 19 sati. Ranije, od 17 sati u Franjevačkoj crkvi u Baču bit će služena sveta misa zahvalnica koju će predvoditi fra **Zdenko Gruber**, gvardijan subotičkog Franjevačkog samostana. U okviru programa manifestacije, dan ranije, u subotu, 6. listopada, u Franjevačkoj crkvi u Baču od 19 sati bit će predstavljena knjiga *Život i djelo Stjepana Adžića*.

Ovogodišnji domaćin manifestacije *Šokci i baština* je HKU *Antun Sorgg* iz Vajske.

Večeri i noći Ilije Žarkovića Žabara

GOLUBINCI – HKPD *Tomislav* iz Golubinaca organizira manifestaciju *Večeri i noći Ilije Žarkovića Žabara* koja će ove godine biti održana u subotu, 6. listopada, u prostorijama Društva, s početkom u 19 sati. Sudjeluju: Omladinski tamburaški orkestar

HKPD-a *Tomislav*, Tamburaški sastav *Ladan Špricer* i mladi talenti. Gost večeri bit će novinar, publicist i recitator **Ratomir Rale Damjanović**.

Promocija knjige o Nenadiću

SOMBOR – HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora priređuje u nedjelju, 7. listopada, promociju knjige *Moj Nenadić*. Promocija će biti održana u Hrvatskom domu u 16 sati. Knjiga *Moj Nenadić*, knjiga je o salašima Nenadić, tiskana na oko 500 stranica, a autori većine tekstova su ljudi koji su svojim rođenjem ili životom vezani za Nenadić. Nakladnik knjige je HKUD *Vladimir Nazor*.

Z. V.

Natječaj za književno djelo na temu Muke Kristove

ZAGREB – Pasijska baština i Društvo hrvatskih književnika raspisuju natječaj za književno djelo na temu *Muke Kristove* ili na temu široko shvaćene općeljudske muke. Prosudbeno povjerenstvo koje će imenovati Društvo hrvatskih književnika i Pasijska baština, nakon pregleda pristiglih radova, izabrat će one koje će predložiti za tri nagrade. Sve tri nagrade podrazumijevaju pravo organizatora natječaja da nagrađena djela objavi. U obzir dolaze do sada neobjavljena književna djela, i to: roman, veća pripovijetka, drama, poema, te zbirka stihova.

Radove u tri primjerka i priloženu adresu (kontakt) pošaljite do 1. ožujka 2019. na: UDRUGA PASIJSKA BAŠTINA, Barutanski breg 20, 10000 Zagreb.

Rezultati će javnosti biti priopćeni na *Lirici Velikog petka* 17. travnja 2019. u 12 sati u prostorijama DHK-a. Rukopisi se ne vraćaju.

Održani 25. *Mikini dani* u Beregu

U čast Miki Ivoševu

Smotra tamburaša *Mikini dani* održana je u Beregu 25. put, ali ove godine bez tamburaških sastava. U programu je osim domaćina, članova mjesnog HKPD-a *Silvije Strahimir Kranjčević*, sudjelovalo još Hrvatsko obrtničko pjevačko i glazbeno društvo *Zrinski* iz Osijeka. No, tamburaša je ipak bilo, jer se poslije službenoga programa za dobru zabavu gostiju pobrinuo Tamburaški sastav *Sončanski biseri*.

»Svjesni smo koliko su u Beregu duboki hrvatski korijeni i zato sam došao da kao predstavnik Republike Hrvatske dam podršku da to hrvatsko nacionalno biće i dalje ostana ukorijenjeno za buduće vijekove i mlađe generacije«, kazao je otvarajući *Mikine dane* veleposlanik Hrvatske u Beogradu **Gordan Bakota**.

»Zadovoljstvo mi je da ovdje vidim, da tako kažem, elitu hrvatske zajednice iz različitih političkih provenijencija. Bitno je da ste ovdje kako biste poručili da je važno uključiti se u izborni proces prikupljanja potpisa za elektore, ovdje i u Beregu koji se nalazi u osjetljivom političkom trenutku. Kao država Hrvatska želimo vidjeti da koristite svoja manjinska prava i da birate svoje predstavnike u Hrvatsko nacionalno vijeće«, rekao je Bakota.

Mikini dani bili su prigoda i da se čuje da je bereška udruga kupila kuću koja će biti uređena kao stara šokačka kuća.

»Uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH dobili smo, po projektu, novac za kupovinu kuće. Dakle, *Kranjčević* će imati svoje prostorije, na ponos svih udruga i hrvatske zajednice«, kazao je predsjednik HKPD-a *Silvije Strahimir Kranjčević* **Milorad Stojnić**.

Z.V.

Skup u Osijeku o zavičajnim fondovima u knjižnicima

Predstavljena i *Biblioteca Croatica* ZKVH-a

»Zavičajni fondovi i zbirke u knjižnicama panonskog prostora: mjesta susreta i suradnje« tema je 3. okruglog stola, održanog 20. rujna u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek u organizaciji Društva knjižničara Slavonije,

Baranje i Srijema, Gradske i sveučilišne knjižnica Osijek i Komisije za zavičajne zbirke Hrvatskog knjižničarskog društva.

Prisutne su izlagače i goste pozdravile u ime knjižnice-domaćina ravnateljica **Dubravka Pađen Farkaš**, predsjednica Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema **Marija Čačić**, te predsjednica Komisije za zavičajne zbirke HKD-a **Ljiljana Krpeljević**.

Sudionici 3. okruglog stola sagledali su postignuća proteklih godina, s posebnim naglaskom na projekte digitalizacije zavičajne građe, te moguću konkretnu suradnju kroz pojedine zajedničke projekte. Među desetak izlagača iz Hrvatske, Srbije i Mađarske bila je i **Katarina Čeliković** iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice koja je govorila na temu »Digitalizacija zavičajne zbirke *Biblioteca Croatica* u cilju prezentacije i veće dostupnosti zavičajne građe«. Skupu je prisustvovalo pedesetak sudionika koji podržavaju ovaj program te potvrđuju njegovu opravdanost.

Po završetku radnog dijela sudionici su u Muzeju Slavonije razgledali još aktualnu izložbu »Valpovački vlastelini Prandau-Normann« kroz koju ih je stručno provela dr. sc. **Marina Vinaj**, voditeljica Knjižnice Muzeja Slavonije.

(ZKVH)

Večeras (petak, 28. rujna) u subotičkoj Suvremenoj galeriji

Zajednička izložba manjinskih umjetnika

U povodu desete obljetnice rada manjinskih zavoda za kulturu u AP Vojvodini, te ustanove kulture priređuju izložbu pod nazivom *Slikom zajedno koja će biti* otvorena večeras (petak, 28. rujna) u Suvremenoj galeriji u Subotici, s početkom u 18 sati. Na izložbi će se predstaviti suvremeni likovni umjetnici iz pet nacionalno-manjinskih zajednica koje imaju svoje zavode za kulturu (Mađara, Slovaka, Hrvata, Rusina i Rumunja). To su: **Davie Nagy Abonyi**, **Alena Klatikova**, **Lea Vidaković**, **Darjan Hardi** i **Valentina Brostean**. Uz njih, na izložbi će sudjelovati i likovna umjetnica **Maja Rakočević Cvijanov** iz Subotice.

Izložba u Subotici moći će se pogledati do 12. listopada, nakon čega kreće na svoju vojvođansku »turneju«. Tako će do kraja veljače 2019. godine, biti priređena u još trima mjestima: u Novom Sadu (dvorac *Egység*), Zrenjaninu (Kulturni centar) i Senti (Gradski muzej). Izložbu u Subotici otvorit će **Dragana Milošević**, pokrajinska tajnica za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama. Osim tijela AP Vojvodine, potporu izložbi dala su i nacionalna vijeća spomenutih manjina.

»Desetljeće rada manjinskih zavoda za kulturu u Vojvodini povod je za još tješnju suradnju među zavodima, a izložba je jedan od koraka u javnoj prezentaciji našeg rada i manjinskih kultura kao i kulture većinskog naroda. Na ovaj način, manjinski zavodi žele pokazati zajedničko promicanje kulturnih vrijednosti koje manjine njeguju na ovom prostoru«, rekla je na konferenciji za medije **Katarina Čeliković** iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, dodajući kako ovaj projekt ujedno prikazuje i multikulturalnost Vojvodine.

Kustosica izložbe je povjesničarka umjetnosti **Nela Tonković** iz Subotice.

»Odabrani umjetnici stvaraju u različitim medijima, tako da ćemo na izložbi imati crteže, fotografije, skulpture, radove vezane za *stop-motion* animaciju. Neki od ovih autora su na početku karijere, a neki već afirmirani umjetnici u širim okvirima. Ova je izložba ujedno

i prikaz male selekcije vojvođanskih umjetnika, odnosno ono što je Vojvodina prosljedila u svijet suvremene umjetnosti«, rekla je Tonković.

Autor kataloga izložbe je **Darko Vuković**, dizajner i profesor na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu.

D. B. P.

Nova knjiga: Branimir Miroslav Tomlekin, *Uvrnute priče*, HKUPD Stanislav Preprek, Novi Sad

Satirične i podrugljive priče

U nakladi HKUPD-a Stanislav Preprek iz Novoga Sada, a kao prva u Edicija *Preprekovi prozaisti*, objavljena je knjiga *Uvrnute priče* **Branimira Miroslava Tomlekina** (književni pseudonim **Branimira Miroslava Cakića**). Knjiga sadrži 24 priče podijeljene u više ciklusa: *Globalno uvrtnanje*, *Lokalno uvrtnanje*, *Mentalno uvrtnanje* i *Epilog*.

Književnik i književni kritičar **Franja Petrinović** je u recenziji knjige, među ostalim, zapisao kako su Tomlekinove priče »duhovite, ironične, satirično podrugljive priče o ljudskim, moralnim i društvenim slabostima i manama, o vrlinama i porocima suvremenog svijeta, s nužnom mjerom kritičkog duha i jasnog i specifičnog piščevog stava prema toj i takvoj zbilji«.

Urednica knjige je doktorica književnosti i književna kritičarka **Dragana V. Tođoreskov**.

D. B. P.

Novi projekti vizualne umjetnice Melinde Šefčić

Šefčić ispred svog rada u požeškoj kaznionici (FOTO: Juraj Vuglač)

Revitalizacija zatvorskog prostora umjetnošću

Zahvaljujući projektu u kojem je sudjelovala i kojega je koordinirala zagrebačka vizualna umjetnica podrijetlom iz Subotice **Melinda Šefčić**, ženska kaznionica u Požegi (u Hrvatskoj) dobila je svoje novo, humanije ruho. Rezultat je to projekta *Uzorna Kaznionica* koji je za cilj imao revitalizaciju zatvorskog prostora umjetnošću. U okviru projekta kaznionicu su oslikale četiri vizualne umjetnice. Uz Šefčić, to su **Monika Meglič, Ana Ratković Sobota i Vida Meić**. One su oslikale i prostorno preuredile cijeli drugi kat požeške kaznionice – tri spavaonice, društvenu prostoriju te zatvorski hodnik.

Projekt *Uzorna Kaznionica* realiziran je ispred Hrvatskog društva likovnih umjetnika (HDLU), te je kao takav dobio sredstva na natječaju Ministarstva pravosuđa, za projekte usmjerene pružanju potpore provođenju pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora/odgojne mjere.

Voditeljica projekta Melinda Šefčić kaže kako je cilj ovog projekta unaprjeđenje kvalitete života i međuljudskih odnosa zatvorenica, stvaranje nove, humanije i podupiruće sredine.

»Prilikom realizacije nije bilo posebnih zapreka, premda se radi o velikom izazovu s obzirom na stroga pravila i

sigurnosne mjere u zatvorskom sustavu. Stoga je bila potrebna dobra organizacija, pridržavanje svih dogovora i puno veća pripremljenost od našeg uobičajenog rada«, kaže Šefčić.

Nakon Požege, Šefčić će koordinirati i novi projekt revitalizacije zatvorskog prostora umjetnošću koji će se iduće godine provoditi u čuvenom zagrebačkom zatvoru Remetinac.

Melinda Šefčić je aktivna i u drugim vizualnim projektima.

Nedavno je tako sudjelovala i na festivalu ulične umjetnosti *Re:Think* u Sisku, gdje je radila veliki mural na jednoj višekatnici.

»Jedan od aspekata mog umjetničkog djelovanja usmjeren je na rad i provođenje projekata u zatvorenom javnom prostoru poput bolnica ili zatvora. *Re:Think* je bilo za mene novo iskustvo zbog rada na tako velikoj zidnoj površini u javnom prostoru. Trenutačno dogovaram izvođenje tri murala u KBC Zagreb na lokaciji Rebro i Jordanovac, što je nastavak mog umjetničkog djelovanja i istraživačkog rada u bolničkom prostoru na temu reestetizacije i rehumanizacije bolničkog prostora, s čime sam i doktorirala u svibnju«, najavljuje umjetnica.

D. B. P.

Izrada murala u Sisku (FOTO: Re:Think Sisak)

*Još nas ima,
još smo tu!*

ŠOKCI I BAŠTINA

u znaku 330. obljetnice
doseljenja Šokaca u Bač
i okolicu

Sudjeluju hrvatske šokačke udruge:
iz Vajske, Plavne, Sombora, Berega, Monoštora i Sonte
te gosti
iz Subotice i Vinkovaca (Hrvatska)

Program manifestacije:
subota, 6. 10. 2018. u 19 sati
Franjevačka crkva u Baču
Predstavljanje knjige „Život i djelo Stjepana Adžića“

nedjelja, 7. 10. 2018. u 17 sati
Franjevačka crkva u Baču
Sv. misu predvodi fra Zdenko Gruber iz Subotice

Svečana akademija
Bač, Dom kulture
nedjelja, 7. 10. 2018.
s početkom u 19 sati

Tko govori, tko piše (Antologija suvremene hrvatske proze), Zagreb, 2008.

Putovanje u srce zbilje

Književna kritičarka i prevoditeljica **Jagna Pogačnik** autorica je Antologije suvremene hrvatske proze *Tko govori, tko piše* koja je izašla u nakladi Zagrebačke slavističke škole i Filozofskog fakulteta u Zagrebu 2008. godine. Sama autorica izbora u predgovoru naslovljenome kao *Širenje područja borbe (Suvremena hrvatska proza 1994. – 2007.)* priznaje kako su joj od riječi i zamisli antologije draži panorama, izbor ili čak »moguće čitanje određena korpusa književnih tekstova«. Smatrajući kako je slaganje antologije nemoguće bez upliva subjektivnosti iluzija, Jagna Pogačnik nam nudi svoje stavove proistekle iz bogatoga čitalačkoga i kritičarskoga iskustva. Odabir vremenskoga okvira unutar koga će se sačiniti antologija omogućio je autorici izbora neophodnu vremensku distancu te je određenu skupinu djela mogla promatrati i usmjereno čitati »izvan vremena njihova nastanka i njegova konteksta« (2008: 10). Kao prednost ovakvoga vremenskoga odmak autorica Pogačnik ističe »prevlast teksta nad kontekstom«, a zahvaljujući ovakvom metodi, čitatelj ima pred sobom bisere hrvatske suvremene proze, tj. njihove ulomke.

U svome predgovoru Jagna Pogačnik osjeća dužnost uputiti čitatelje na čitanje djela **Miljenka Jergovića** koji je odbio biti uvršten u ovaj izbor. Još jednom, autorica ne skriva djelomično subjektivni pristup, a onaj tko voli i živi s pisanom riječi, razumjet će kako se u svakome čitanju, uz onu objektivnu ocjenu literarnoga uratka paralelno i neminovno stvara i ona druga subjektivnija ocjena teksta. Da nije tako, ljubitelji književnosti ne bi mogli strastveno i nadahnuto govoriti o svojim omiljenim djelima i njihovim autorima, nerijetko ih braneći pred drugima kao dragoga prijatelja.

Starija generacija

Ovaj izbor otvara **Ivo Brešan** s ulomkom iz romana *Astaroth*. Za njim slijede također pripadnici te starije generacije **Nedjeljko Fabrio** s ulomkom iz *Triemerona* i **Mirko Kovač** koji je u ovoj antologiji zastupljen s ulomkom iz romana *Grad u zrcalu*. Na oko 500 stranica nalaze se ulomci svih važnih hrvatskih autora, od kojih su neki zastupljeni s duljim ulomkom iz romana, a pojedinim autorima našle su se u ovoj antologiji i priča i ulomak romana. Osim tri

ranije spomenuta autora, ovdje ćemo navesti i ostale koji su zaslužili svoje mjesto u antologiji. To su: **Daša Drndić, Goran Tribuson, Slavenka Drakulić, Dubravka Ugrešić, Ratko Cvetnić, Senko Karuza, Edo Popović, Miroslav Mićanović, Delimir Rešicki, Zoran Ferić, Renato Baretić, Josip Mlakić, Boris Perić, Stanko Andrić, Marinko Koščec, Rade Jarak, Robert Perišić, Dalibor Šimpraga, Ante Tomić, Roman Simić Bodrožić, Tomislav Zajec, Igor Štiks i Vlado Bulić.**

Stvarnosna proza

Temeljni kriterij kojim se vodila Jagna Pogačnik, autorica ovoga izbora, bio je odabir djela koja su objavljena u pomenutom razdoblju. Ideja urednika bila je kompleksnije prikazati autore koji budu odabrani. Tako je u antologiju ušlo navedenih 26 autora. Na samoj donjoj vremenskoj granici ove antologije nalaze se djela tzv. stvarnosne proze. Autorica ovdje opet spominje Jergovića kao jednog od prvih i najznačajnijih predstavnika stvarnosne proze sa svojim romanom *Sarajevski marlboro*. Jagna Pogačnik navodi i mlađe autore čija se djela također, bar djelomično, mogu čitati kao takva. Ono što je svima njima zajedničko jest da započinju ili za podlogu priče uzimaju prepoznatljivu zbiljsku situaciju, a potom se kreću u različitim pravcima. Ovdje se navode Robert Perišić, Ante Tomić, Josip Mlakić, Dalibor Šimpraga, Zoran Ferić, Edo Popović i Vlado Bulić. Istaknut ćemo ovdje posljednjega i roman *Putovanje u srce hrvatskoga sna* čiji se Epilog našao u antologiji. U ovome epilogu čitatelj se nalazi pred gotovo dramskim prikazom dvojice mladića, konobara jednoga ljeta u dalmatinskome gradiću. Njih dvojica kroz svoje osobne priče prikazuju besperspektivnost i apatiju mladih kao posljedice jedne duge tranzicije i kolektivnih trauma čiji dio nisu, ali se dakako i na njih odražava. Poput Vladimira i Estragona provode desetosatno radno vrijeme u povremenim kratkim razgovorima koji tek pokazuju da su živi. Iako pripadnik novije generacije i posljednji čije se ime našlo u ovoj antologiji, Bulić itekako prikazuje zbilju kakvu suvremeni čitatelj može prepoznati ili bar zamisliti.

Klara Dulić

Svjedočanstvo ljubavi

U nedjelju, 23. rujna, u župnoj crkvi sv. Marka evanđelista u Žedniku vjernici su zahvalili Bogu za bračnu ljubav i vjernost. Ovom prigodom 13 bračnih parova posebno je proslavilo svoje značajne godišnjice braka, te je bilo onih koji su u braku 5, 10, 15 i više godina, a **Alojzije i Etuška Kujundžić** su zahvalili Bogu za 60 godina zajedničkog života.

Misno slavlje predvodio je župnik preč. **Željko Šipek** uz đakona **Luku Poljaka**, a jubilarci su predvodili čitanja, molitvu vjernika, te su ovom prigodom obnovili bračne zavjete. Na ovaj način, kako je rekao preč. Šipek, želi se posvjedočiti bračna ljubav, koja može biti primjer i mlađim naraštajima. Ideja vodi-lja je da se obitelji okupe, te da ljudi za života slave ljubav i zajedništvo. Ujedno je ovo i prigoda za okupljanje obitelji, djece, unučadi, a kod nekih i prauočadi. Kako je već postao običaj, u znak zahvale za svjedočanstvo i kao mali dar jubilarcima, žu-

pnik organizira tamburaše, koji su na kraju misnoga slavlja zaisvirali ispred crkve, a jubilarci i župljani zajedno odigrali kolo. Uz tamburaše je u župnoj dvorani nastavljeno druženje jubilaraca i vjernika ove župe.

Ž. V.

Započela Inicijativa

40 dana za život

Inicijativa *40 dana za život*, ekumenska molitva za spas nerođene djece započela je u srijedu, 26. rujna. Zbog tehničkih nemogućnosti dobijanja potvrde iz gradske uprave, miroljubivo bdijenje, koje se prijašnjih godina održavalo ispred subotičke bolnice sada će se održati u bolničkoj kapelici sv. Elizabete. Inicijativa *40 dana za život* oblikovana je prema Svetom pismu i okuplja kršćane svih denominacija na molitvu i zaštitu života nerođene djece, za iscjeljenje rana koje su ostale na ženama koje su pobacile, za obraćenje medicinskog osoblja koje vrši abortuse, te političare i aktiviste koji ga zagovaraju i promiču. Ova inicijativa nudi i duhovnu, moralnu i materijalnu pomoć.

Kampanja traje sve do 4. studenoga svakim radnim danom i subotom od 17 do 20 sati i nedjeljom od 14 do 16 sati u spomenutoj kapelici.

Organizatori pozivaju na zajedničku molitvu i bdijenje za spas nerođenih i život u našem gradu!

Ž. V.

Novo ruho internetskog portala IKA

Informativna katolička agencija 20. rujna je predstavila svoje novo ruho. Novi portal ika.hkm.hr još je brži, sadržajniji i pregledniji. Uz korištenje bogate foto/audio/video galerije portala, čitatelji će imati priliku slati svoje vijesti i najave te tako sudjelovati u informiranju o crkvenim događanjima diljem Hrvatske i šire.

Informativnu katoličku agenciju osnovala je Hrvatska biskupska konferencija 1993. u svrhu prikupljanja i posredovanja informacija o crkvenom i vjerskom životu na području Crkve hrvatskoga jezika i odgovarajućih informacija o Crkvi u svijetu, ali i o svim javnim zbivanjima s moralno-religijskoga gledišta.

Misa za blagoslov školske godina

Misa za blagoslov školske godine slavit će se sutra (subota), 29. rujna, u katedrali bazilici sv. Terezije Avilske, s početkom u 10.30 sati.

Proštenje kod franjevac

Franjevački samostan sv. Mihovila arkandela u Subotici u subotu, 29. rujna, slavi svoje proštenje. Dvojezična svečana sveta misa počinje u 18 sati, a tom prigodom bit će i blagoslov mobitela i tableta, kao i na misi u 9 sati.

U susret blagdanima

29. rujna – Mihael, Gabriel i Rafael, arkandeli

1. listopada – sv. Terezija od Djeteta Isusa

2. listopada – Anđeli čuvari

4. listopada – sv. Franjo Asiški

Srcem za siromaha

Djelatnici Radio Marije Srbije i ove godine organiziraju humanitarno-karitativnu akciju za pomoć potrebitima. *Tražite pomoć, na pravom ste mjestu* naziv je projekta u okviru kojega se organizira akcija *Srcem za siromaha*. Akcija je počela 17. rujna i trajat će sve do 17. prosinca ove godine. Svi zainteresirani koji žele i mogu pomoći, bilo u hrani, sredstvima za higijenu, garderobi ili novcu mogu se javiti ili stvari donijeti u ured redakcije Radio Marije Srbije, Matije Gupca 10, Subotica.

Ž. V.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Kako biti dobar kršćanin?

Ljudi se često pitaju jesu li dobri kršćani, što je uopće mjerilo po kojem se treba ravnavati. Različiti kriteriji se nameću kao odgovor na ovo pitanje. Netko će misliti da je potrebno redovito ići u crkvu, netko da je potrebno izvršavati Božje zapovijedi, netko će reći da je potrebno biti dobar čovjek. No, biti dobar kršćanin vrlo je složeno i zahtijeva od čovjeka mnogo truda.

Potrebno je raditi na sebi

Već stoljećima u kršćanstvu je trend da se ne krste samo odrasli, koji su svojom voljom odlučili biti Kristovi sljedbenici i to pokazali svojim životom kako bi primili sakrament krsta, nego se krste djeca nedugo poslije rođenja, dok još ne mogu sama odlučivati. Tako prema statistikama ima mnogo kršćana, toliko da je kršćanstvo najbrojnija religija na svijetu. A, nažalost, mnogi čak i misle da je krštenje u dječjoj dobi dovoljno da bi se smatrali kršćanima. Ipak, ne možemo ne primijetiti kako među takvim kršćanima na papiru, pa čak i među onima koji nisu uopće kršteni, ima takvih koji Božje zakone poštuju bolje nego neki aktivni vjernici, bolji su ljudi, brižniji, suosjećajniji, nesebičniji, spremni pomoći i zauzeti se za druge. Dok mnogi aktivni vjernici u sebi nemaju toliko brižnosti i ljubavi za svoje bližnje.

Ipak, pravi kršćanin mora biti kompletan u vjerskom smislu. Dakle, nije dovoljno, poput farizeja, poznavati i izvršavati vjerske propise, niti činiti dobra djela, a ostale vjerske dužnosti ostaviti po strani. Istinski nasljedovatelj Krista mora zadovoljiti i jednu i drugu stranu, i biti dobar čovjek i poštivati vjerske propise. Jer, molitvom, dolaskom na euharistiju i redovitim primanjem sakramenata čovjek dobiva snagu i svjetlo za vršenje dobrih djela. Redovita komunikacija s Bogom kroz molitvu i sakramente otvara čovjekovo srce za ljubav prema Bogu i bližnjemu, takav čovjek uočava i prepoznaje ljudsku nevolju, spreman je pomagati i pokazati da ljubi svoga brata i u njemu gleda Krista.

Biti takav vjernik teško je, jer smo ljudi i posrćemo, saplićemo se o svoju sebičnost, o oholost, obaraju nas ljudske slabosti. No, biti kršćanin ne znači nikada posrnuti, nikada ne pogriješiti, već znači trajno raditi na sebi i nastojati biti povezan s Bogom. Taj trud i rad na sebi nema kraja, traje koliko i naš život na zemlji. I

nastupe razdoblja kada smo po svemu za uzor, a nastupe i vremena kada se i sami sebe posramimo. Ali, nikada ne smijemo odustati nego poslije pada u molitvi i sakramentima tražiti snage za novi početak kako bismo opet bili dobri kršćani. Biti kršćanin, Kristov nasljedovatelj, je trajna borba i rad na sebi, to se ne može jednom postati i ostati do kraja života. Krštenje je samo početak te borba koja, ako se vodi u zajedništvu s Kristom, uspješno završava u Nebu.

Posložiti prioritete

Kada se govori o dobrim kršćanima, potrebno se osvrnuti na riječi sv. Jakova: »De sada, bogataši, proplačite i zakukajte zbog nevolja koje će vas zadesiti! Bogatstvo vam istrunu, haljine vaše postadoše hrana moljcima, zlato vam i srebro zarđa i rđa će njihova biti svjedocanstvo protiv vas te će kao vatra izjesti tijela vaša! Zgrnuste blago u posljednje dane!« (Jak 5, 1-3). Apostol nas sve ovim riječima žestoko opominje. Nisu ovo riječi upućene samo bogatašima, pa ako nismo imućni, mirni smo. Ovo je opomena za svakoga tko kao prioritet u životu stavlja materijalno i ovozemaljsko. Svi smo slabi kada je u pitanju stjecanje imanja, svatko želi imati više od onoga što posjeduje. Slabi smo i na društvene položaje, svi želimo bolji posao, bolju poziciju, pa i veću plaću. To zahtijeva i veći trud, ponekad toliko da zanemarimo Boga, jer nemamo za njega vremena, jer moramo zarađivati i poslodavcu se dokazivati. A ne znamo koji je naš posljednji dan, hoćemo li se stići promijeniti i presložiti prioritete i hoćemo li se uopće sjetiti, kada prođe vrijeme, da nismo živjeli dobro i da se treba okrenuti Bogu.

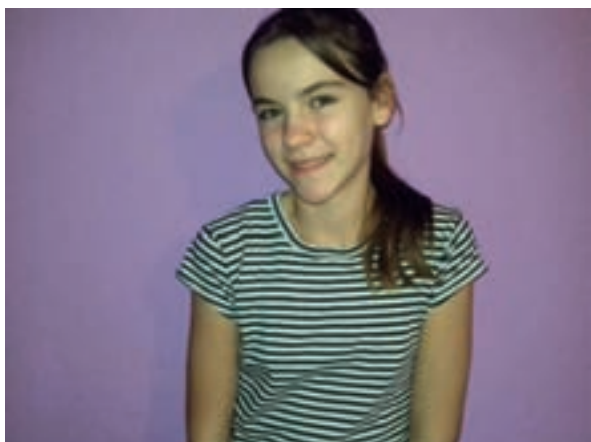
A čovjek koji je previše obuzet svojim dobitkom i položajem prestaje misliti i na svoga bližnjega, pa sv. Jakov dodaje: »Evo: plaća kosaca vaših njiva – koju im uskratiste – više i vapaji žetelaca dopriješe do ušiju Gospodina nad vojskama« (Jak 5,4). Okupirani ovozemaljskim zaboravljamo na pravednost, na suosjećajnost i ljubav, jer takvo ponašanje često škodi osobnoj koristi, dobitku i ugledu. Tako upadamo u zamku i, ako ne okrenemo prioritete, ne možemo biti dobri kršćani. A sve što činimo i što mislimo, čak i ako smo sakrili od ljudi, Bogu je znano.

Ana Hodak

Marija Milodanović – učenica

Uvijek aktivna u stvaranju nečeg novog

Marija Milodanović iz Đurđina ima dvanaest godina i pohađa sedmi razred OŠ *Vladimir Nazor* u Đurđinu na hrvatskom jeziku. Marija živi u velikoj obitelji koju čine roditelji **Ana** i **Joso**, te sestre **Jasmina**, **Ivana**, **Mirjana** i brat **Damir**. Marija kaže kako je dobra strana velike obitelji da nikada nije sama kod kuće, uvijek je zanimljivo i veselo i nikada joj nije dosadno. Marija je najmlađa i odlično se slaže sa svojim starijim sestrama i svaka od njih joj je u nečemu uzor, jer je svaka u nečemu savjetuje i pomaže joj.

Marija se veoma lijepo slaže i s bratom Damirom, jer se s njim uvijek može našaliti.

U svoje slobodno vrijeme rado pomaže roditeljima u poslu i druži se s prijateljicama. Kod kuće najviše voli pomagati mami u kuhanju i pravljenju kolača.

Slobodno vrijeme ispunjava i gledanjem komedija i **Disneyevih** filmova, kao i slušanjem tamburaša i popularne glazbe, a za omiljenog pjevača izdvojila je **Petra Grašu**.

Voli crtati, fotografirati i kreirati nove stvari i to bi voljela raditi i u budućnosti. Planira nastaviti školovanje na hrvatskom jeziku, ali još ima vremena odlučiti se za određenu školu.

Do sada je išla na razna natjecanja, a izdvaja biologiju gdje je postigla i zapažene rezultate, matematiku, recitiranje...

Marija voli život na selu i ispunjava je vrijeme provedeno s obitelji i prijateljima, kao i putovanja. Najdraže putovanje joj je bilo u Žrnovnicu kraj Splita gdje je stekla nova prijateljstva.

K. D.

Lemeški kulen fest

Proizvod s tradicijom

Udruga građana *Lemeški kulen* organizirala je 12. *Lemeški kulen fest*, manifestaciju koja promovira tradicijski proizvod ovog sela – kulen. Lemeški kulen, proizvod je koji ima zaštićeno geografsko podrijetlo, a od početka ove godine proizvođačima kulena i drugih tradicijskih proizvoda olakšana je proizvodnja i prodaja, ali još uvijek u Lemešu nema proizvođača koji na svoj proizvod mogu staviti deklaraciju – *lemeški kulen*.

»Ovom proizvodnjom bavim se oko 15 godina. Najviše se kod lemeškog kulena mora paziti na papriku koja mora biti najkvalitetnija i zato proizvođači kulena imaju i svoju papriku, važno je miješanje i način čuvanja. Kulen se čuva u našim špajzovima u kućama nabijačama. Tu je specifična mikro klima, koja daje tu osobenost lemeškom kulenu«, kaže **Kristijan Kovač**, jedan od registriranih proizvođača lemeškog kulena.

»Oni imaju zaštićen proizvod, ali nitko od njih nema na svom proizvodu deklaraciju na kojoj piše *lemeški kulen*. Morali bismo sada angažirati ovlaštenu kuću koja bi pratila njihovu proizvodnju kako bi se utvrdilo odvija li se proizvodnja po onome što je propisano u Elaboratu koji prati zaštitu geografskog podrijetla. Je li to ta svinja, paprika, tehnologija, je li to kvaliteta koja je propisana. Primjerice, u jednoj trgovini u Beogradu prodaje se lemeški kulen, ali na njemu ne piše *bački kulen*. Dakle, sada su na potezu proizvođači koji trebaju certificirati svoju proizvodnju«, kaže dr. sc. **Ilija Vuković**, sveučilišni profesor koji je zajedno s lemeškim proizvođačima radio na priznavanju geografskog podrijetla za lemeški kulen.

Ovogodišnji *Lemeški kulen fest* realiziran je kroz projekt prekogranične suradnje Srbija – Mađarska.

Z. V.

FOTO: Ivan Horvat

Obitelj

RECEPT NA TACNI

Punjene sipe

Neka od pravila putovanja su da štedimo na prenoćištu, ali zato na hrani nikako. Volimo probati domaću hranu, specijalitete i sigurna sam da sam o tome već pisala ali sam toliko pod tim dojmom da ne mogu ne prenijeti ga i na pisanje. Dakle, život u Španjolskoj na našu tacnu svakodnevno stavlja malo drugačiji meni od onog na koji smo navikli. Tako su nas u hladnjaku dočekale punjene sipe u umaku od sipine tinte. Ne bi bilo u redu predlagati recepte čije sastojke nije lako naći kod nas, zato ćemo ih prilagoditi i recimo nećemo koristiti tintu sipe ali ćemo ju puniti.

Potrebno: 1 kg sipe / 1 glavica luka / 2 dl sjeckane rajčice / 1 dl bijelog vina / 3 žlice riže / 1 žličica ružmarina / 2 žlice sjeckanog peršina / 4 krumpira / 10 crnih maslina / krupna morska sol / papar / 4 režnja češnjaka

Postupak: Sipu pažljivo očistiti, odvojiti krakove, te ih narezati na manje dijelove. Na maslinovom ulju popržite sitno sjeckani luk, dodajte narezane krakove sipe i kratko propirajte. Podliti vinom, dodati sjeckanu rajčicu, rižu i ružmarin. Začiniti solju i paprom i dodati sjeckani peršin. Kuhati dok riža ne nabubri i tekućina ispari. Pustiti da se ohladi. Ohlađenim nadjevom napunite tijelo sipe i zatvorite otvor čačalicama. U posudu za pečenje stavite sipu, okružite ju krumpirom narezanim na četvrtine, rasporedite masline i češnjak u ljusci koji ste prethodno zdrobili nožem. Sve pospite krupnom morskom solju, popaprite i prelijte maslinovim uljem. Peći na 200°C oko 30 minuta.

Dodatak: Uz punjene sipe služite i preljev od maslinovog ulja, češnjaka i peršina. Uz ovo možete pripremiti i poslužiti i rižu, a čaša bijelog vina će odlično ići uz ovu kombinaciju. Dobar tek!

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište? (131)

NA VRATA KAZALIŠNA kriza sve češće kuca

U proljeće 1976., prema ocjenama kritike, dvije su predstave zaslužile pozornost na subotičkoj kazališnoj sceni. Prva; nakon što je prema romanu *Dva zarobljenika* glasovitoga mađarskoga pisca **Lajosa Zilahyja** (1891.– 1974.), **Tatjana Pavišić** priredila dramski predložak za predstavu *Zarobljenici*. Zilahy je stekao svjetsku slavu upravo romanima u kojima iznosi prirodu svoje zaokupljenosti prilikama u Mađarskoj nakon sloma Austro-Ugarske, opisujući u njima cijelu galeriju likova onodobnoga građanstva. Najpoznatija djela su mu: *Samrtno proljeće*, *Svjetski prvak*, *Duša zamire*, *Voda nešto nosi* i dr. U Zilahyjevu romanu težište djela uspostavlja se između nekoliko ljubavnih storija od prije, za vrijeme i nakon rata, pri čemu se pisac usputno dotiče života zarobljenih mađarskih vojnika u Kijevu i sibirskom gradu Tobolsku, dočim se Tanja Pavišić, značajno pomjerivši motrište, gotovo isključivo usredotočuje na život mađarskih zarobljenika u ruskom zatočeništvu, ocrtavajući zarobljeničku tugu, snove i ljubavi Pétera Takácsa i njegovih drugova, sve do njihova povratka u domovinu. Redatelj **Sergije Harašić** ostvario je uspješnu suradnju s glumcima i svi zajedno pružili su dojmljivo scensko ostvarenje, ne baš brojnoj subotičkoj publici.

Druga je predstava, u Subotici upriličeno gostovanje teatra iz Kecskeméta, i to posredstvom somborske scene, koje s tamošnjim kazalištem *Katona József* uspješno surađuje, te se već dulje vrijeme razmjenjuju predstave i gostovanja redatelja. Tim tragom se u ovu suradnju uključila i Drama na mađarskom jeziku subotičkog kazališta koja je u Kecskemétu gostovala s **Krležinom** *Golgotom*. Zauzvrat, glumci iz Kecskeméta u Subotici su gostovali predstavom *Glorija* **Ranka Marinkovića**, u režiji **Nikole Petrovića**, gosta iz Sombora, kojega dio kritike drži »specijalistom« za kabaret i općenito laki žanr. Otuda ne čudi što je on od Marinkovićeve *Glorije* načinio skraćenu ljubavnu priču između sestre Magdalene i Don Jera, s melodramatskim završetkom. Uloge Don Zana, Don Flora, Biskupa, Tome i druge, svedene su na minimum.

Ovim je postupkom samome sebi, a također i glumcima, uskratio prigodu za bolju iskorištenost tekstualne i dramaturške slojevitosti Marinkovićeve teksta. Za razliku od, primjerice, *Glorije* zagrebačkog Dramskog kazališta *Gavella*, koje je početkom studenog 1975. nastupilo u Subotici s *Glorijom* Ranka Marinkovića, u režiji **Božidara Viola**, plijeneći upravo razvedenim porukama, ondje crpeći dramsku energiju. Ili još od prije ostvarenjem Drame na mađarskom jeziku subotičkog kazališta iz 1965. godine, u režiji **Mihályja Virága**, s nezaboravnim **Lászlóm Patakijem**, kao Don Zanom i **Ibi Romhányi** kao Glorijom.

Stručna je kritika stoga negativno ocijenila postupak i općenito režijske zamisli **Nikole Petrovića**, a u uglednom budimpeštanskom kazališnom listu *Színház* poznati kritičar **István Nánay**, u članku pod naslovom »Melodrama u cirkusu, Marinkovićeve *Glorija* u Kecskemétu«, do u pojedinost razlaže redateljske omaške Nikole Petrovića na cijelih šest stupaca, ocjenjujući ovu izvedbu potpunim promašajem.

Lakše sami, ili zajedno

Uistinu, nije ovdje samo riječ o nekakvom promašaju, već je to tko zna koji put kriza pokucala na vrata onih kazališnih scena s kojih se njezini protagonisti nisu libili omalovažavati gledalište, nazivajući ga »skupom nezalica«, kojemu je potrebno (i dopušteno!) nametnuti koncept tzv. redateljskog kazališta. Zauzvrat pak gledateljstvo spočitava da je, to i takvo redateljsko kazalište samodostatno, u sebe zagledano i nekomunikativno, ili neprihvatljivo brutalno nasilno i šokantno, što se ne poklapa s očekivanjima gledatelja, radi čega je zamjetno opao posjet. Proces raslojavanja u gledalištu uslijedio je budući da je ono proglašeno nekompetentnim za prosuđivanje kvalitete ponuđenih scenskih djela. Pripisujući do tada zamjetno brojnijoj kazališnoj publici zaostalost, neobrazovanost i neinformiranost, očito je previđena mogućnost da bi ona odgovorila napuštanjem kazališta i njegovih odveć iritantnih ponuda.

A, upravo to se dogodilo, i ne samo u Subotici.

Bik Miloš

Priču o ovom lijepom, golemom biku, ljubimcu njegovog djeda **Laze Stipića** ispričao je **Ivan Stipić** koji je u svojoj kolekciji fotografija iz starije sačuvao i ovu, nastalu davne 1934. godine na njihovom salašu pokraj Đurđina. Miloš je bio reprezentativni simentalac boje bijele kave koji je dostigao impozantnu težinu od 1,1 tone, a ime je dobio zbog svog milog, umiljatog temperamenta kojim se odlikovao još dok je bio posve malo tele. Na salašu je živio u potpunom izobilju dobivajući najbolju hranu, oslobođen svih poljskih radova i bivajući korišten isključivo za priplod. U to vrijeme se već modernizacija u vidu traktora i vršalice uveliko koristila, pa nije bilo potrebe za Miloševim angažmanom. No, kada je napunio četiri godine, došlo je vrijeme za njegovu prodaju.

Tri dana odmora

Kako je to već bilo u ono vrijeme, djed Lazo je krenuo u petak navečer, skupa s Milošem, iz Đurđina kako bi do subote ujutro stigao na vašar u Bačku Topolu. Na vašaru se dugo pogađao s jednim stočnim trgovcem tražeći 12,5 dinara za svog ljubimca, ali trgovac je nudio samo 12 dinara i na koncu od trgovine nije bilo ništa. Neobavljena posla krenuli su kući, ali je usput Miloš odjednom zastao u nekom hladu i legao. Unatoč svim pokušajima da ga se pokuša podići i privoljeti za nastavak puta do njihovog salaša, bik je ostao tvrdokoran u svojoj namjeri i ostao je tako ležati cijela sljedeća tri dana. Uz njega je naravno svih tih dana bio i pogođeni govedar koji se skrbio o njemu, hraneći ga i donoseći mu vode. Nakon što se dobro odmorio, tek je u utorak navečer ustao i polagano se uputio prema Đurđinu. No, nije se još dugo zadržao na salašu Stipićevih. Mjesec dana kasnije djed Lazo je dobio željenu cijenu od 12,5 dinara i na vašaru u Subotici je uspio prodati Miloša.

Stočarstvo

Uz spomen ovog reprezentativnog goveda i šaljivu anegdotu koja je, uz sačuvanu fotografiju, zaživjela sve ove godine, bik Miloš ima još jedan važan detalj u svojoj kratkoj životnoj povijesti na salašu Stipićevih. S obzirom na svoje priplodne kvalitete on se smatra i jednim od rodonačelnika početka bavljenja stočarstvom u ovoj obitelji iz Đurđina, koja će ovu tradiciju nastaviti sve do današnjih dana.

Ali, prema kazivanju Ivana Stipića, niti jedan drugi bik nikada nije dostigao impozantne gabarite kakve je imao Miloš. Stoga je i uveličana fotografija, ali i ova mala pripovijest svojevrstan doprinos nastojanju da se postojanje ove plemenite životinje otrgne od zaborava vremena.

Stipić Švab

Na koncu ove kratke i zanimljive storije o najvećem govedu sa Stipić Švab salaša, njegov domaćin Ivan nam je pojasnio i otkuda se pojavljuje ovo dodatno ime po kojem ga svi već desetljećima znaju.

Naime, njegov šukundjed **Mate Stipić** je rano ostao bez oca i kako nije bilo muškog staratelja, što je tada bilo obvezatno, za staratelja je postavljen stanoviti **Müller**, Nijemac iz Bajmaka. Revnosno je vodio brigu o salašu sve dok Mate nije postao punoljetan i mogao samostalno upravljati imanjem, ali je jedino inzistirao da se uz prezime Stipić doda i obilježje Švab. Vjerojatno zbog njegovog njemačkog podrijetla. Pa je taj dodatni naziv ostao i sve do današnjih dana, jer svi ovaj salaš na samom ulasku u Đurđin, iz pravca Mišićeva, i dalje tako zovu.

D. P.

Započeo novi ciklus *Petrovaradionice*

Od 22. rujna ponovo je počela raditi *Petrovaradionica*, kreativna radionica koju je pokrenulo KUDH *Jelačić* iz Petrovaradina da bi djeci iz toga grada i okolice, a od strane stručnjaka, bila pružena kvalitetna edukacija na području literarne, likovne, glazbene i primijenjene umjetnosti, vlastite kulture i tradicije našega naroda i zavičaja. Radionica je prvi put pokrenuta 24. travnja ove godine, a sada započinje drugi ciklus. Radionica je namijenjena djeci uzrasta od 5 do 15 godina. Vode je članice *Jelačića*, profesorica likovne kul-

ture **Tatjana Štimac**, glazbena pedagogica **Marina Milošev** i odgojiteljica **Branka Dačević**. Sudjelovanje u radionici je besplatno, a održava se jedanput tjedno, subotom od 11 do 13 sati, u Privatnoj osnovnoj školi *Tvrđava* u Petrovaradinu (Strossmayerova 8). Potporu njezinom radu u novom ciklusu dala je Uprava za kulturu Grada Novog Sada.

M. T.

Međunarodna biciklistička utrka u Tavankutu

U subotu, 22. rujna, u Tavankutu je održana međunarodna biciklistička utrka u organizaciji Biciklističkog kluba *Spartak* iz Subotice. Organizatorima je logističku podršku pružio tavankutski župnik preč. **Franjo Ivanković**, a u natjecanje su se uključili i učenici OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta. Medalje su tako dodijeljene djevojčicama i dječacima u kategorijama

učenika 1. i 2. razreda, 3. i 4., 5. i 6. te 7. i 8. razreda. Nakon natjecanja učenika osnovne škole, uslijedilo je natjecanje biciklista koje se bodovalo za kup Srbije. Ugodno subotnje prijepodne oduševilo je sve tavankutske goste koji su, zahvalivši se domaćinima na gostoprimstvu, obećali i nastavak suradnje s tavankutskom osnovnom školom.

I. D.

Narodna književnost u školi

Manifestacija *Dani hrvatske knjige i riječi* ove godine održava se 17. puta. Baš kako smo naviknuli, u sklopu ove manifestacije, za vas, učenike hrvatskih odjela, pripređuje se i poseban program: *Narodna književnost u školi – U spomen na Balinta Vujkova Didu*. Tom prigodom, u četvrtak, 4. listopada, s početkom u 13 sati bit će prikazani igrokazi iz **Vujkovljevih** knjiga.

Neki od vas će se možda i oprobati u glumačkim ulogama, osobito ako ste učenici OŠ *Ivan Milutinović* iz Subotice ili djeca iz vrtića *Marija Petković Biser* iz Subotice koji će izvesti predstave. Svakako ih dođite vidjeti, jer organizatori najavljuju i iznenađenja i zanimljive igre. Ujedno, ovom prilikom će vam biti i predstavljena druga knjiga iz edicije *Izabrana djela Balinta Vujkova – Bajke 2*, koja će također biti darovana školskim knjižnicama.

Vjerujem da je ovo dovoljno razloga za susret. Dakle: dvorana HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici, 4. listopada u 13 sati. Vidimo se!

Ž. V.

Ponovno radi dječja dramska sekcija

U listopadu ponovno započinje s radom dramska sekcija za djecu u Hrvatskom kulturnom centru *Bunjevačko kolo*. Kao i ranije, sekciju će voditi **Nevena Mlinko**, a prvi susret bit će u utorak, 2. listopada, u 20 sati. Molimo zainteresiranu djecu dobi od 9 do 14 godina da za ovaj susret pripreme jednu recitaciju. Susreti će biti utorkom i četvrtkom od 20 do 21 sat, a cijena članarine je 800 dinara.

Sutra misa za početak školske godine

Kako ste već navikli i ove godine služit će se sveta misa za blagoslov školske i vjeronaučne godine. Svi ste pozvani sutra (subota), 29. rujna, u katedralu baziliku sv. Terezije Avilske. Početak je u 10.30 sati.

KOD GLAVNE POŠTE

Subotica
551-045

Srebrna akcija!

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-1839-591.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

Prodaje se stambena zgrada u Kertvarosu površine oko 120 m². Tel: 024 546800.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel.: 0638560635.

Prodajem psa engleske rase, buldog, ženka, sterilizirana, stara godinu dana. Informacije: 065-531-99-28.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metar po jutru. Tel.: 064 305 1488.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavonska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgodan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavonska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suterenom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel.: 062-332-247.

Povoljno se prodaje legaliziran objekt na parceli od 510 m² u Somborskoj ulici br. 67. Kod dvije pruge, komplet opremljen za nastavak radova male privrede, trofazna struja, gradska voda, priključak na plin. Tel.: 063-551-871.

Sijačica OLT GAMA 18, s lulama, dvobrazni plug 12 leopard – tel: 024/528-682. Gobels prikolica 14 tona registrirana za traktor, u dobrom stanju, na prodaju – tel: 024/532-570.

Prodajem aparat za zavarivanje, monofazno i trofazno napajanje, kao i sjeme uljane rotkve (pogodno za golubare). Tel: 064/3910182.

Subotica - Bajnat, prodaje se uknjižena dvosobna kuća od miješanog materijala, površine 90 kvm s većim dvorištem i nusprostorijama. Monofazna struja, telefon, kablovska, gradski vodovod i kanalizacija. Cijena 32.000 eura. Interesirati se na 064-2943798 ili 064-1611709.

Prodaje se kuća na kat, plac 650 m², kuća 210 m², velika garaža, kotlarnica, 3 prostori 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupatila, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel.: 061 2323223.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Investitor: NEMANJA ĐELBABIN PR SAKUPLJANJE OTPADA KOJI NIJE OPASAN JOVAN PLAST podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta:

»Skladištenje i priprema neopasnog otpada za transport« zaveden pod brojem IV-08/I-501-195/2018, a koji se planira na katastarskoj parceli 14775/47 KO Novi grad, Ulica Magnetna polja bb (46.098506⁰; 19.696907⁹).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 129).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 5. 10. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765 WWW.TIPPNET.RS

Višnja Vilov, atletičarka AK *Spartak* iz Subotice

Svako natjecanje je nova prilika

Desetogodišnja **Višnja Vilov**, učenica OŠ *Jovan Jovanović Zmaj* iz Subotice, već dvije godine se aktivno bavi atletikom u AK *Spartak* i vrijedan, marljiv trud na redovitim treninzima već donosi lijepe rezultate na natjecanjima školskog uzrasta. S obzirom na to da su radovi na uređenju Gradskog stadiona u tijeku, treninzi najmlađih atletičara i atletičarki se održavaju u Dudovoj šumi pod stručnim nadzorom trenera **Bele Evetovića**. U pauzi između pojedinih predviđenih radnih dionica ukratko smo porazgovarali s Višnjom i njezinim trenerom.

»Moj prvi kontakt s atletikom je bio nakon što sam išla u jednu školicu sporta i moji roditelji su vidjeli kako imam smisla za ovaj sport. I meni se dopalo, pa sam počela aktivno trenirati. Uklopila sam se u grupu i jako mi je lijepo biti u ovom klubu«, pojasnila nam je Višnja Vilov kako je počelo njezino bavljenje atletikom.

Rezultati

S obzirom na to da se još uvijek, zbog svojih mladih godina, natječe u konkurenciji školskog uzrasta, naša sugovornica je u prilici svakim novim natjecanjem poboljšavati svoje rezultate u svim disciplinama u kojima se natječe. A sve bolji rezultati su očividni.

»Na posljednjem natjecanju u Srijemskoj Mitrovici sam osvojila drugo mjesto u utrci na 60 m i četvrto na 300 m, i u obje utrke sam uspjela popraviti osobne rekorde u ovim disciplinama. Tako je sada moj najbolji sprinterski rezultat 9,29 sekundi, dok sam na 300 m uspjela istrčati 53,41 sekundi. Uz ove trkačke discipline još i skačem u dalj, a najdulji skok mi je 3,75 m.«

Treninzi

Na naše pitanje kako izgledaju njezini treninzi u pomalo drugačijem ambijentu gradske šume umjesto na stazi Gradskog stadiona, Višnja kaže kako je sve drugačije i da već čeka povratak na pravu atletsku stazu.

»Na svakom treningu prvo radimo obvezno zagrijavanje, pa potom slijedi promjena ritma kako bismo se dodatno razdrmali za daljnji rad, pa ide tzv. specifika koja podrazumijeva vježbe za prste i ruku, a onda slijede ubrzanja. Ovisno o programu pojedinog treninga, nekad radimo skokove, nekad prelaženja, sprinteve i već sve ono što je naš trener predvidio.«

Zna li biti naporno, osobito kada se sve navedeno odradi?

»Nekada da, a nekada i ne. Sve ovisi o intenzitetu pojedinog treninga. Volim trenirati i nastojim uvijek dati svoj maksimum u svakoj predviđenoj vježbi, jer samo tako mogu u budućnosti imati još bolje rezultate u disciplinama u kojima se natječem.«

Priliku da ponovno popravi svoje rezultate Višnja će imati već ovoga vikenda (29. rujna) kada je na programu natjecanje u Novom Sadu.

»Nadam se da ću do kraja ove godine uspjeti još poboljšati vremena u utrkama na 60 m i 300 m, a zalaganjem na treninzima mislim da ću to i postići«, kazala je na koncu razgovora talentirana mlada atletičarka Višnja Vilov i otrčala u nastavak treninga.

Bela Evetović, trener u AK *Spartak*

Razgovor smo nastavili s njezinim trenerom Belom Evetovićem, koji je već desetljećima aktivan u radu s brojnim sportskim naraštajima AK *Spartak*.

»Višnja Vilov je jedna od najperspektivnijih mladih atletičarki u našem klubu i već je počela osvajati medalje na natjecanjima u konkurenciji školske djece. Od iduće godine prelazi u konkurenciju mlađih pionirki, gdje će također sa svojim 2008. godištem biti uvjerljivo najmlađa. Jako je vrijedna i maksimalno posvećena na svakom treningu, plus je odličan đak i vrlo savjesna u svemu. Na svim ovim našim treninzima koji se, u ovom uzrastu, odvijaju uz igru nastoji pružiti što više može i to se već reflektira kroz postignute rezultate. Očekujem da će oni biti u budućnosti još bolji, osobito kada nagodinu i intenzitet treninga bude još jači i zahtjevniji.«

Hoće li novi, znatno poboljšani uvjeti rada na renoviranom Gradskom stadionu pridonijeti i boljim rezultatima u budućnosti subotičke atletike?

»Iskreno vjerujem da hoće. Imamo talentirane djece i starijih natjecatelja koji već postižu kvalitetne rezultate, imamo dobre trenere **Kerešija** i **Kalmara** koji su posvećeni radu, i s boljim uvjetima za rad sigurno će biti još kvalitetnijih dostignuća«, zaključuje sugovornik.

D. P.

Rukomet žene Druga liga Sjever

Sonćanke tuširala Minaqua

NOVI SAD – Na otvorenju sezone 2018./19. ekipa ŽRK *Sonta* gostovala je u Novom Sadu, kod favorita ovoga prvenstva, *Minaque* 2. Vrlo mlade Sonćanke, impresionirane ambijentom i tjelesno znatno jačim i uigranijim protivnicama, nisu bile u stanju pružiti neki ozbiljniji otpor. Već na poluvremenu Novosađanke su bile u prednosti od 15:4, a krajnji rezultat bio je 35:8. Mrežu domaće vratarke pogodile su: **S. i N. Kalanj** po tri puta, te **Beslać i Mihalek** po jedanput. Sonćanke će gostovati i u 2. kolu, kod ne manje jake ekipe Petrovaradina.

Nogomet Srpska liga Vojvodina

Pobjeda i poraz

SUBOTICA, SRIJEMSKA MITROVICA – U izvanrednom 6. i redovitiom, 7. kolu, ekipa *Bačke 1901* zabilježila je pobjedu i poraz. U srijedu je na svojem travnjaku, uz vrlo solidnu igru, svladala feneraša *Radničkog* iz Nove Pazove rezultatom 3:1 (2:1). Gosti su se opredijelili za obranu i rijetke, ali brze kontre, od kojih su u prvom poluvremenu jednu uspjeli realizirati. U nastavku domaćini su još jednim zgoditkom ovjerali sigurnu pobjedu. Na subotnjem gostovanju u Srijemskoj Mitrovici nisu uspjeli izvući ništa osim minimalnog poraza. Jedini pogodak na utakmici pao je u 21. minuti, nakon brze akcije *Radničkog*. Domaći napadač **Tomac** primio je loptu dva metra u kaznenom prostoru Subotičana, u solo akciji došao do peterca i neobranjivo zakucao loptu pod gredu vratara **Gabrića**. I pored većeg broja prigoda za oba rivala, mreže se više nisu tresle. U narednom kolu *Bačka 1901* će ugostiti ekipu *Bratstvo 1946* iz Grigevice.

Vojvođanska liga Sjever

Poraz za alarm

TAVANKUT – Ni nakon 6. kola *Tavankut* na svojem kontu nema upisan niti jedan bod. Pred oko 200 gledatelja, na svojem travnjaku je poražen od ekipe *Mladosti* iz Bačkog Petrovca rezultatom 0:2 (0:2). Domaćini su propustili nekoliko prigoda, a kazna je uslijedila u vidu zgoditaka protivnika u 8. i 22. minuti. Početkom nastavka gosti ostaju s desetoricom na travnjaku zbog isključenja jednog od igrača. Domaćini pojačavaju pritisak, međutim ni iz najidealnijih pozicija nisu uspjeli zatresti mrežu protivničkog vratara, koji je bio i igrač utakmice. U narednom kolu Tavankučani će u novom derbiju začelja gostovati kod *Poleta* u Karavukovu.

Porazi u seriji

SOMBOR – Nogometaši *Radničkog* su treći vikend zaredom ostali bez bodova. Ovoga puta na domaćem travnjaku, pred samo stotinjak gledatelja, poraženi su od apatinske *Mladosti* *Apa* rezulta-

tom 1:4 (1:3). Utakmica je otvorena obostrano napadački. Prvu stopostotnu prigodu imali su domaćini, nisu je realizirali, a za kaznu, prednost gostima donio je **Knežević** u 7. minuti. U nastavku meča razigrao se špic Apatinaca **Glorigorjević**. Bio je nerješiva enigma za domaću obranu, a Somborcima je presudio zgodicima u 27., 39. i 58. minuti. Počasni pogodak za *Radnički* zabio je **Dulić** u posljednjoj minuti prvog poluvremena. *Radnički* će u narednom kolu gostovati pretposljednjeplasiranom BSK-u u Bačkom Brestovcu, a razigrani Apatinci dočekat će ekipu *Tekstilca* iz Odžaka.

Miroljubiv rezultat u derbiju

BAJŠA – Nogometaši *Radničkog 1912* su u derbiju kola u Bajši, pred oko 300 gledatelja, u utakmici bez zgoditaka osvojili bod i zadržali lidersku poziciju. Utakmica puna tempa, bila je i dosta nervozna, jer su se oba takmaca prije svega trudila sačuvati svoju mrežu, pa su protivničke vratare ugrožavali iz prigoda stvorenih opasnim kontramama. Domaćini su imali dva promašaja iz idealnih pozicija, a Somborci su najbliži zgoditku bili u 40. minuti, kad je udarac **Vujičića** prošao koji centimetar iznad grede, a 20 minuta kasnije **Radmanović** je glavom pogodio vratnicu. Poslije svega viđenog, dojam je da je podjela bodova i najpravedniji ishod. U narednom kolu *Radnički 1912* će ugostiti ekipu *Mladosti* iz Turije i izraziti je favorit.

PFL Sombor

Skinuli lidera

SOMBOR – Sigurnom igrom na svojem travnjaku, pred stotinjak navijača, ŽAK je zabilježio pobjedu od 3:1 (2:0) i ekipu Kule skinuo s liderske pozicije. Domaćini su odigrali fantastično prvo poluvrijeme i zgodicima **Stankovića** i **Tubića** ostvarili prednost od 2:0. Poslije odmora pojačali su pritisak, dominirali travnjakom, ali su gosti iz jedne brze kontre u 50. minuti smanjili njihovu prednost. *Željezničari* su nastavili s napadima, potpuno nadigrali Kuljane, a raspucali Stanković se svojim drugim zgoditkom pobrinuo otkloniti eventualno iznenađenje i tako ponio zvanje igrača utakmice. Ovom pobjedom Somborci su zabilježili novi skok na ljestvici. U narednom kolu gostovat će u Sivcu, kod pretposljednjeplasiranog *Poleta*. Eventualna pobjeda ŽAK-u bi omogućila priključak vodećim ekipama.

PFL Subotica

Težak poraz u derbiju

BAČKO DOBRO POLJE – Nogometaši *Radničkog 1905* prekinuli su pobjedničku seriju. Na gostovanju u Bačkom Dobrom Polju, u derbiju kola, *Sutjeska* ih je nadigrala i s uvjerljivih 4:0 (4:0) s liderske spustila na treću poziciju na ljestvici. Svi zgoditci postignuti su u prvom poluvremenu, kad Bajmačanima ništa nije polazilo za nogom. U drugom poluvremenu gosti su uspostavili ravnotežu na travnjaku, na momente su bili i bolji, međutim, mreže se više nisu tresle. U narednom kolu *Radnički 1905* će ugostiti ekipu *Napretka* iz Nadalja.

Potop u nastavku

OSTOJICEVO – Iako je na poluvremenu imala sigurnu prednost od dva zgoditka, favorizirana ekipa *Preporoda* je ostavila bodove u Ostojićevu. Domaća *Sloga* je u nastavku razbila obranu Novožedničana i slavila rezultatom 5:3 (1:3). U narednom kolu *Preporod* će ugostiti ekipu *Proleter* iz Njegoševa i veliki je favorit.

Općinska liga Bačka Palanka

Poraz uz slabu igru

PLAVNA – Nenadano, ekipa *Sloge* je na svojem travnjaku u Plavni rezultatom 1:2 poražena od *Bačkog Hajduka* iz Bačkog Novog Sela. Više od poraza, čelnike kluba brine slaba igra cijele ekipe u posljednje dvije utakmice. U narednom kolu Plavanci će gostovati u Bođanima, kod ekipe *Slavije* i u susjedskom derbiju pokušati nadoknaditi neplanirano izgubljene bodove.

MFL Sombor – Apatin – Kula – Odžaci 1. razred

Bod u gostima

KRUŠČIĆ – Na drugom gostovanju zaredom, ovoga puta kod *Mladosti* u Krušiću, *Dunav* iz Monoštora je rezultatom 2:2 (1:1) izravnom rivalu u borbi za poziciju koja donosi opstanak u 1. razredu, otkinula bod. U vrlo žustroj i borbenoj utakmici oba rivala su igrala i stvarala prigode, od kojih su i realizirali po dvije. Ekipa je i pored solidne igre položila oružje. U narednom kolu *Dunav* će

na Doli ugostiti ekipu *Jedinstva* iz Ribareva, koja u prva četiri kola nije osvojila niti bod.

MFL Sombor – Apatin – Kula – Odžaci 2. razred

Sudac naćeo Sonćane

TELEČKA – Nogometaši sonćanskog *Dinama* nenadano su zabilježili poraz od 3:0 (1:0) na gostovanju kod *Telečke* i tako od rivala preuzeli fenjer. O nogometu se ne može pisati. Oba rivala su na vrlo džombastom travnjaku igrala loše, nepovezano, a vodeći zgoditak domaćina u samom finišu prvog poluvremena ide na dušu glavnog suca **Rabrenovića**. Prigodom jednog napada domaćina linijski sudac je energično podignuo zastavicu, *Dinamovi* igrači su stali, napadač domaćina je produljio kretanje i ubacio loptu u praznu mrežu Sonćana. Na opće iznenađenje, Rabrenović je, uz burne proteste igrača i klupe *Dinama*, pokazao na centar. U nastavku je igra bila još rastrzanija, domaćini su, zadovoljni rezultatom, otezali, valjali se po travi. Gosti su napadali, ali jalovo, a preostala dva zgoditka domaćini su postigli u sudačkoj nadoknadi. U narednom kolu Sonćani će ugostiti ekipu *KFK* iz Kule.

Sigurna pobjeda

KULA – Na gostovanju u Kuli ekipa *Dinama 1923* bila je nemilosrdna i zabilježila uvjerljivu pobjedu. Domaćin i pored borbene igre, nije uspio zatresti mrežu Berežaca, a gosti su sva tri zgoditka postigli u prvom poluvremenu. U narednom kolu *Dinama 1923* će ugostiti lidera, ekipu *Stanišić 1920*.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA

Zalet

Četiri gola u mreži *Fenerbahčea*, najljepši je mogući zalet *Dinama* na startu Europske lige i sjajna uvertira u realizaciju dugogodišnjeg sna. Europskog proljeća. *Modri* pod vodstvom **Nenada Bjelice** igraju lijep i dopadljiv nogomet, nadasve vrlo efikasan. U dva posljednja susreta zabilježili su čak devet zgoditaka (*Fenerbahče* 4:1, *Inter* 5:3), prikazujući svu ljepotu nadigravanja za gol više. Stoga već osjetna četiri boda ispred prvog konkurenta *Lokomotive*, te šest, odnosno sedam pred *Osijekom* i *Rijekom*, polagano počinju cementirati poziciju lidera tablice u gotovo tek započetom prvenstvu.

Nastavi li se ovaj zalet i u sljedećim susretima Europske lige, nema sumnje kako će biti ispisane nove stranice u bogatoj povijesti najtrofejnijeg hrvatskog nogometnog kluba. Već sljedeći ogled, 4. listopada u Bruxellesu protiv *Anderlechta*, mogao bi potvrditi stvarne vrijednosti i željene domete ove generacije. Ostanu li neporaženi, uz predstojeće duele protiv *Spartaka* iz Trnave, objektivno najslabije momčadi u skupini D, *Dinamov* zalet prema prezimljavanju u Europi trebao bi rezultirati velikim, uspješnim skokom u euro proljetnu budućnost.

Na drugoj strani tablice, točnije sredini, i posrnuli *Hajduk* polagano hvata zalet, postupno se približavajući pozicijama na kojima je trebao biti već od starta prvenstva. S novim trenerom **Zoranom Vulićem** upisane su dvije uzastopne pobjede (prve ove sezone), istina ne protiv najjačih protivnika (*Rudeš*, *Istra 1961*), ali u ovoj situaciji svaki osvojeni bod je veliki domet i poticaj za nastavak.

Ne pamti se kada su *bili* nakon osam odigranih kola imali ovako skroman rezultatski učinak, ali ukoliko nastave s dobrim igrama s nekoliko pobjeda u nizu ubrzo bi se mogli približiti pozicijama koje donose borbu za jednog od europskih mjesta iduće godine.

Još jedan hvale vrijedan sportski zalet dogodio se prošlog tjedna, ali na rukometnim parketima Lige prvaka. Iako je prije susreta važio za apsolutnog outsidersa, PPD Zagreb je u Njemačkoj porazio *Flensburg* (31:29), ostvarivši najveću senzaciju u dosadašnjem dijelu najjačeg rukometnog klupskog natjecanja. Momčad koju predvodi izbornik **Lino Červar** ponovno je podsjetila na svoje slavne dane i vrijeme kada je predstavljala sami vrh euro rukometa.

U proteklm mjesecima svjedoci smo dobrog zaleta hrvatskog sporta na brojnim natjecateljskim borilištima, pa neka tako bude i ove, tek započele, jeseni.

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

HosanaFest 2018.

Iz Ivković šora

JESEN lagano stiže

piše: Branko Ivković

Faljnjs, da... Sav sam niki na kraj srca. Ne da me ovaj moj Joso jutros rano uzvuko, da prostite; sad će mi cio dan proć kako ne triba. Doduše, znam da ćete kast da nama već cile godine prolaze kako ne triba, al ovo je baš bilo onako zlobno s njegove strane. Ovako je bilo: ja niki dan, to jeste više dana, se latio radit u avliji, omrvio stare kuruze jel i zdravo napo žižak, pa sam i oma moro protirat priko protaka i rešeta, a ona mašinerija tandrče i bruji ko sam vrag. Pravo sam malkoc oglunio na livo uvo i kad divanim, divanim malo glasnije, a on mi veli ni pet ni šest: »Šta se dereš ko konj, nisam gluv kugod ti«. Av, lipo nisam znao šta kast. Kugod da sam ja kriv što on nije bio dat glas, ovaj za našu manjinu. Veli, nisam mu kazo. Pa šta sam ja, čeljadi, ode u Ivković šoru, telal? Ja i moja gospoja smo dali u Tavankutu za naše, i to je svedno ko će di dat, al ajd ti to objasni nesvaćenim čoviku. Ko da ja nemam drugog posla neg samo trčat po selu i razglasivat. Ta jeto još ni kuruze nisam obro, ni u čardak ubacio. Znam ja i sam da sam već pomolo zaostanut, da vrlo malo svita tako radi, sad lipo protrču s kombajom, ovršu i pomeću u one velike ple-vane silose, A meni još furtom žao čutaka da se provardaje na njivi. Bože, kad se sitim kadgod smo još i čukanjice skupljali, a i prcov pa ga ložili u parasničku peć. Kad dune odaleg vitar od Mirgeša, a prcov se samo koturuška priko njiva, sve se naslaže iza klupa povezane kuružne, a mi dica onda lipo staru ponjavu pa naslažemo i nagazimo i dovučemo na salaš i eto ti ogriva. Nema više, borme, ni klupa na njivama, svi kandar pogubili sičiva. Doduše, nema više ni ko lupat sičivom, sve se pogospodilo, bome; samo kombaj, presa i to već one okrugle baletine što ne bi stale ni u bunar kolike su. Neg, dosta ovog mog paorskog divana, čeljadi moja. Ta ja kugod nimac tra-la-la, a toliko tog se lipog trevlja da vam ne mož čovik ni ispriposidat. Ja dospio na red niki dan ić prid škulu rad unuke, pa zamet-nio tašku na leđa, lipo me ušinio išijas koliko je teška, moro sam namazat pleće konjskom maščom. Pa šta toliko toware toj dičici ovi, božem pro-sti, učeni ljudi pa tako nesvaćeni? Ta moja unuka ima dvajst kila, a taška dvanajst! To i nepismen čovik zna skontat da nije zdravo za dite, a ne taki školovan. Doduše, ima tušta svita koji to planiraju a oni imaju i svoje knji-žare pa se valdar paštre svakom dat posla i sve to na kraju navrnu dici na leđa. Mante vi kadgodašnji salašarski škula: bili u torbi bukvar i pisanka, kalmaroš, koja boja i olovka, jedna gumica i kraj. A sad lipo ne zna čovik ni šta sve triba, a borme to i triba platit fajnskimi novcima. A eto, dosta sam mudrovo, čeljadi moja. Ova moja bi išla u petak u Međugorje, pa se moram latit poradit da mi ne ostane posla priviše kad dođemo natrag. Nisam vridan više ni za par dana pripravit, a kamoli za duplo. A kad se sitim onog puta kroz brda, baš mi se ni ne ide. Najlipči sam ja na salašu. Ajd, zbogom, čeljadi.

Bać Ivin štodir

I ako ne gledaš TELEVIZIJU sve znaš

piše: Ivan Andrašić

Bać Iva već dugo ne gleda televiziju, u posljednje vrime ni novine ne čita. Radijon sve riđe pali, počeli i oni duvat u gajde koje nikada ni voljijo slušat. Kanda će se skinit i sa sokočala. I tamo sve više svetinjaka i političara. Ni jedni ni drugi kanda ništa ne poštivu, jedino sebe. I jedni i drugi se samo volju protirivat, znali o čega, jal ne znali. Sve manje se može pročitat da ko koga i brog čega pofalijo, jal nomu drugomu štogoda čestito, sve je manje lipoga. Političari i svetinjaci se razmaivali, a di oni šta natrakuju, tu oma ima i vriđanja da ti glava zaboli. Jedni ji branu, drugi napadu, pa se onda te dvi strane ukrvavo posvađu. Da su bliže jedno drugomu čeljade bi moglo pomislit da bi se poklali. Evo, sad stali naveliko trukovat učitelji. Priko sokočala branu njev štrajk i svima tolmaču zašto moru tako. A kanda ne možu rastolmačit ni sami sebe. Vaj put skratili školske sate za frtalj. Puno nji se pita jal oni tako tiru klipak vladarima, jal škularima? Ako već štrajkuju, zašto ne štrajkuju skroz? Ti frtalj sata vladari ni ne ositu, al bome, škulari još kako. Niko isapijo da no što za frtalj sata naučiš u škole, doma moraš biflat dobra dva sata. A to vladari ni ne ositu, nit jim briga. Velu, tako će se puno čeljadi zabavit sami sa sobom, pa neće imat vrime na pitat se koišta što baš i ne bi morali. A ko zna, možda i međ učiteljima ima puno ni kojima ti štrajkovi idu u račun. Vamo dica ne nauču u škole što bi tribala, a ka učitelj pita, mora se znat. Dade i matere baš i nemu puno vrime na za dicu, a dosta nji ni svoje ni naučilo i njevi učitelji štrajkovali. Onda jim lakše latit novce i platit komugod o učitelja da jim dite nauči doma no za čega ni bilo vrime na u škole, jal učitelji štrajkovali. I bome, ti što tako radu, prikupu tu lipi novaca za kuću. A i ta dica, kaku volju imadu za učit, ka doma sve više viđu matere što svaka dva miseca otidu u Švapcku čuvat bake i dide? Dade zoto vrime sve više visu po bircuza i ti nikaki kladionica, vada se vikovično kladu i nadu da će se srića baš njima makar naškobit. Svi sposobni, mogli bi radit, al jedni nemu di, a drugi ubeđivu sami sebe da nemu di. Puno nji se znade koidi i zadužit, pa ka žena dojde natrag, jedan dil njezni nadnica unaprid potrošit, a ni kupit ni ogriv, ni dicama knjige za škulu, a u šifonera i u špajzu ni ruva ni kruva. Veća dica, na o 12 – 13 godina se zabavljaju ko što se kadgoda zabavljala na o 16 – 17, a manja, ka se izdovolju telefona, natofrču se prid televiziju, pa gledu koikake Zadruga, Parove i šta sve ne. Potli se svi čudu ka se stanu utvarat u nake ko što jim se prikazivu tamo. A bać Ivu najviše boli ka po praznima očima vidi da je sve više ni što jim prazna i duša. I sve jedno jim šta ima novoga u države. Sve jedno mu i šta će bit sutra, sve više nji viruje vladarma ka jim kažu da će se vozat u leteći lemuzina i praviti leteće čilime i još koišta, sve više nji viruje u bolje sutra, koje će, eto, već godina za dvi godine. Bać Iva tu više nema šta ni kazat. Otrnijo sokočalo i ošo malo naskak.

NARODNE POSLOVICE

- Po jutru se dan poznaje.
- Ptica izvan jata lako pogine.
- Rugao se lonac kotlu.
- Svaka krava svoje tele liže.

VICEVI, ŠALE...

Dolazi čovjek tužan u kavanu i ređa rakije, pita ga konobar:

– Što Vam je? Što se dogodilo?

Čovjek uzdahne pa kaže:

– Ma, ne pitaj, nestao mi moj Garonja, tražim ga već dani-ma, ali ništa...

Konobar suosjećajno pokuša pomoći:

– A jeste li probali dati oglaš u novine?

Čovjek odmahne rukom:

– A, džaba, Garonja ne zna čitat'...

Na razgovoru za posao u jakoj državnoj tvrtki:

– Navedite mi nekoliko razloga zašto želite raditi kod nas.

– Daj, tata, nemoj zezati...

Kaže žena mužu:

– Ti mene ne voliš? Prije si mi stalno donosio cvijeće, a sad ništa?

– Ma, volim te – odgovara muž – samo sam promijenio posao, ne radim više na groblju.

– Halo

– Halo, reci.

– Pa dobro gdje ste?

– Evo, krenuli na more, sad smo stali natočiti benzin i putujemo dalje.

– Jeste li vi normalni? Ja sam bio s vama u autu, vraćajte se po mene!

DJEČJI BISERI

Što je pribor za jelo?

– »grah, grašak, juha...«

– »to je ono što služi da ljudi ne bi bili prasići«

– »žlica, vilica, nož, i opet vilica za desert«

FOTO KUTAK

Naša vrijedna dopisnica

**PETAK
28.9.2018.**

06:40 TV Kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Veterinar Engel
11:10 Riječ i život
11:42 TV Kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi
13:10 Dr. Oz
14:00 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Frankie Drake istražuje
16:43 TV Kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:20 "Ko te šiša
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Slom, film
22:00 Prve dame:
U ratno doba
22:55 Dnevnik 3
23:16 Vijesti iz kulture
23:30 Hrvatska za 5
00:25 Brooklyn 99
00:50 Frankie Drake istražuje
01:40 Veterinar Engel
02:25 Dr. Oz, talk-show
03:05 Dobar dan, Hrvatska
03:55 Dolina sunca, serija
05:17 Kod nas doma
06:02 Spone ljubavi

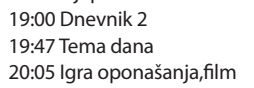

05:20 Kompozicija 3
05:50 Regionalni dnevnik
06:35 Džepni djedica
07:01 Pjesmice i brojalice
07:05 Pssst...priča:
Crvenkapica
08:56 Miffy
10:30 Školski sat
11:05 Kućni ljubimci
Marca Morronea
11:31 McLeodove kćeri
12:44 Cesarica - hit godine
12:47 Svijet vrtlara
13:20 Hrana koja ne hrani
14:55 Cesarica - hit godine
15:01 Između zemlje i neba
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Cesarica - hit godine
16:48 Divlja lrska,
dokumentarni
17:38 U istom loncu
18:28 Odmori se, zaslužio si,
humoristična serija
19:03 Cesarica - hit godine
19:06 Nove pustolovine
Lucky Luke,
crtana serija

20:05 Endeavour,
mladi Morse
21:45 Tajna kuće na broju 10
22:40 Dobri momci, film
01:00 Hrana koja ne hrani,
film
02:35 Bitange i princeze
03:10 Noćni glazbeni
program

**SUBOTA
29.9.2018.**

06:33 TV Kalendar
06:45 Klasika mundi
08:05 Metak za zlikovca,
američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
11:42 TV Kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:20 HAK - promet info
12:25 Veterani mira
13:14 Mijenjamo svijet
14:09 Duhovni izazovi
14:42 Prizma,
multinacionalni
magazin
15:30 Sigurno u prometu
16:00 Zdrav život,
sponzorirana emisija
16:30 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:15 HAK - promet info
17:20 Manjinski mozaik
17:40 Lijepom našom
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Igra oponašanja, film
22:00 Dnevnik 3
22:15 Sportske vijesti
22:29 Vijesti iz kulture
22:45 Dragocjeni teret,
kanadski film
00:20 Sedam, američki film -
Ponoćni film
02:20 Metak za zlikovca,
američki film - ciklus
klasičnog vesterna
03:40 Dolina sunca, serija
04:25 Sve će biti dobro, serija
05:10 Treći format
05:50 Reprizni program
06:00 Veterani mira
06:45 Prizma,
multinacionalni
magazin

05:50 Regionalni dnevnik
06:35 Džepni djedica
07:01 Pjesmice i brojalice
07:12 Danica i golub
pismoša
05:50 Regionalni dnevnik
06:35 Džepni djedica
07:01 Pjesmice i brojalice
07:12 Danica i golub
pismoša

07:17 Pjesmice i brojalice
07:20 Graditelj Bob,
crtana serija
07:32 Lein kutak:
Šareni pudung
07:39 TV vrtić: Navijači
07:50 Zoološki prilaz broj 64
08:02 Mišo i Robin:
Prometni krkljanac
08:08 Tajni dnevnik
patke Matilde
09:24 Juhuhu
10:55 Vrtlarica
11:25 Veliki snovi, a malo
12:30 Špica, riva, korzo
13:50 Auto Market Magazin -
sponzorirani program

14:25 Endeavour,
mladi Morse
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Žene, povjerljivo!
17:22 Sportski prijenos
ili snimka
19:00 Glazbeni Top20
19:50 Rukomet, LP:
PPD Zagreb - PSG
21:30 Prijelomna otkrića:
Nešto više od čovjeka
22:15 Rusija sa Simonom
Reeveom,
dokumentarna serija
23:20 Igra prijestolja
00:10 Varalice
01:40 Simpsoni,
humoristična serija
03:10 Noćni glazbeni
program

**NEDJELJA
30.9.2018.**

07:34 TV Kalendar
07:50 Drž'te lopova, film
09:38 Biblija
09:48 Portret Crkve i mjesta
09:58 Siverić: Misa, prijenos
11:07 Pozitivno
11:40 TV Kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:20 HAK - promet info
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:35 Ljubav u eteru, film
17:00 Vijesti u 17
17:15 HAK - promet info
17:20 TV Kalendar
17:40 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 "Ko te šiša
20:40 Varoški amarcord: Mali
Pariz
21:40 Šezdesete,

dokumentarna serija
22:25 Dnevnik 3
22:40 Sportske vijesti
22:53 Vijesti iz kulture
23:05 Drž'te lopova, film
00:50 Nedjeljom u dva
01:45 Dolina sunca
02:30 Sve će biti dobro
03:15 Reprizni program
03:20 Mir i dobro
03:45 Janis, tužna djevojka
05:25 Šezdesete
06:05 Rijeka: More

06:05 Regionalni dnevnik
06:35 Džepni djedica
06:47 Džepni djedica
07:01 Pjesmice i brojalice:
Žabe
07:22 Graditelj Bob
08:30 Luka i prijatelji
09:00 Umorstva u
Midsomeru
10:30 Zagonetni slučajevi
dr. Blakea
12:05 Lidijina kuhinja
Simfonija plodova
mora
12:30 Dobar, bolji, najbolji...
britanski slastičar
13:30 Indeks
14:00 (Re)kreativac
14:30 Daj pet
15:25 Rusija sa Simonom
Reeveom
16:25 Maher za putovanja
16:50 Magazin
nogometne LP
17:15 Hokej na ledu,
EBEL liga
20:05 Viktorija
21:00 Neograničena moć, film
23:00 Graham Norton i gosti
23:50 Janis, tužna djevojka
01:30 Simpsoni
02:00 Noćni glazbeni
program

**PONEDJELJAK
1.10.2018.**

06:40 TV Kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Veterinar Engel
11:10 Treća dob
11:35 Sigurno u prometu
11:42 TV Kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi,
telenovela
13:10 Dr. Oz

14:00 Plodovi zemlje
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Frankie Drake istražuje
16:43 TV Kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:15 HAK - promet info
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Rat prije rata
21:00 Novine, serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:11 Vijesti iz kulture
23:25 Romano Boljković - 1
na 1, talk show
00:05 Frankie Drake istražuje
00:55 Veterinar Engel
01:40 Dr. Oz, talk-show
02:25 Dobar dan, Hrvatska

05:00 Peti dan
06:00 Riječ i život
07:04 Pssst...priča:
Danica
07:18 Pjesmice i brojalice
07:22 Mali crveni traktor
08:14 Vedranovi velikani
09:00 Čudesne pustolovine
Julesa Vernea
09:30 Noćne more iz svijeta
prirode
10:00 U drugom svijetu,
serija za mlade
10:30 Školski sat: Drž'ci danas
11:35 McLeodove kćeri
12:30 Kraljevska kuhinja
12:55 Zavolite svoj vrt
13:30 Ljubavnik lady
Chatterley,
britanski film
15:05 Liza Marklund:
Moj Stockholm,
dokumentarni film
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Selkameri,
dokumentarna serija
20:05 Stadion,
studijaska emisija
21:00 Gospodin Holmes, film
22:45 Domovina
23:40 Naš brat idiot, film
01:05 Ljubavnik lady
Chatterley, britanski film

**UTORAK
2.10.2018.**

06:40 TV Kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Veterinar Engel

11:10 Glas domovine
11:35 Informativka
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi,
13:10 Dr. Oz, talk-show
14:00 Znanstveni krugovi
14:25 Zdrav život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Frankie Drake istražuje
16:43 TV Kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:15 HAK - promet info
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 U svom filmu
21:00 Putovanje prostor-
vremenom

22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:11 Vijesti iz kulture
23:25 Brooklyn 99
23:50 Frankie Drake istražuje
00:40 Veterinar Engel
01:25 Dr. Oz, talk-show
02:10 Dobar dan, Hrvatska
03:00 Dolina sunca, serija
03:45 Reprizni program
04:19 Koktel-bar

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
07:01 Pjesmice i brojalice
07:40 TV vrtić
07:50 Zoološki prilaz broj 64
09:30 Noćne more iz svijeta
prirode
10:00 U drugom svijetu,
serija za mlade
10:30 Školski sat:
Romantično i
romantizam
11:35 McLeodove kćeri
12:30 Kraljevska kuhinja:

U dvorcu Riegersburg
12:55 Zavolite svoj vrt uz
Alana Titchmarsha
13:40 Neznanka u kući,
kanadski film
15:10 Gdjeno limun cvate
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Selkameri,
dokumentarna serija
17:35 Seoska gozba
18:25 Odmori se, zaslužio si
19:00 Nove pustolovine
Lucky Luke
20:05 Milijarde
21:00 Kraljica pustinje, film
23:10 Taboo, serija
00:05 Ljubavnici, film

SRIJEDA 3.10.2018.

06:40 TV Kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:33 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Veterinar Engel, serija
11:10 Eko zona
11:35 Bonton
11:42 TV Kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi
13:10 Dr. Oz
14:25 Pogled preko granice -
Hrvati u BiH
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Frankie Drake istražuje
16:43 TV Kalendar
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:44 Vrijeme
19:47 Tema dana
20:05 Mijenjamo svijet

21:00 Preživljavanje: Priča o
globalnom zdravlju
21:25 Pola ure kulture
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:11 Vijesti iz kulture
23:25 Brooklyn 99
23:50 Frankie Drake istražuje
00:40 Veterinar Engel
01:25 Dr. Oz
02:10 Dobar dan, Hrvatska
03:00 Dolina sunca
03:45 Pola ure kulture
04:15 Skica za portret
04:19 Žene, povjerljivo!
05:09 Kod nas doma
05:54 Spone ljubavi

05:20 Pravac na treću
05:50 Regionalni dnevnik
06:35 Pipi duga čarapa
07:01 Pjesmice i brojalice
07:13 Danica
07:23 Mali crveni traktor
07:31 Ninin kutak za male
07:37 TV vrtić
07:48 Zoološki prilaz broj 64
08:01 Mišo i Robin
08:55 Miffy, crtana serija
09:30 Noćne more
iz svijeta prirode
10:00 U drugom svijetu,
serija za mlade
10:30 Školski sat:
Skriveni svijet - Autizam
11:05 Luka i prijatelji
11:35 McLeodove kćeri, serija
12:30 Kraljevska kuhinja: U
dvorcu Traneker
12:55 Zavolite svoj vrt uz
Alana Titchmarsha
13:35 U osinjem gnijezdu,
američki film
15:10 Zemlje - ljudi -
pustolovine

16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Selkameri,
dokumentarna serija
17:35 Seoska gozba
18:25 Odmori se, zaslužio si
19:00 Hlapićeve nove zgode,
crtana serija
20:05 Nogomet, Liga prvaka
23:45 Nagovor, film

ČETVRTAK 4.10.2018.

06:40 TV Kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Veterinar Engel
11:10 Priče s končom iz
borše Stanka Ferića:
Šibenski trubaduri
11:42 TV Kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:23 Spone ljubavi
13:10 Dr. Oz
14:00 Dhruv Baker: Iz
Hrvatske s ljubavlju
14:30 Prometej
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Frankie Drake istražuje
16:43 TV Kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:15 HAK - promet info
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera (kod. na sat.)
19:00 Dnevnik 2
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:11 Vijesti iz kulture
23:25 Brooklyn 99
23:50 Frankie Drake istražuje
00:40 Veterinar Engel
01:25 Dr. Oz talk-show
02:10 Dobar dan, Hrvatska
03:00 Dolina sunca, serija

03:45 Emisija pučke i
predajne kulture
04:15 Skica za portret
04:19 Klub 7
05:09 Kod nas doma
05:54 Spone ljubavi,
telenovela

05:20 A forum
05:50 Regionalni dnevnik
07:01 Pjesmice i brojalice:
Eci peći pec
07:50 Zoološki prilaz broj 64
08:55 Miffy
09:00 Čudesne pustolovine
Julesa Vernea
09:30 Noćne more iz svijeta
prirode
10:00 U drugom svijetu,
serija za mlade
10:30 Školski sat:
Unutrašnja arhitektura
11:35 McLeodove kćeri
12:30 Kraljevska kuhinja:
St. Emmeram u
Regensburgu
12:55 Zavolite svoj vrt uz
Alana Titchmarsha
13:40 Savršena kći,
američki film
15:10 Zemlje - ljudi -
pustolovine
16:00 Regionalni dnevnik
16:42 Povezanost divljinom:
Veliki most
17:36 Seoska gozba
18:25 Odmori se, zaslužio si
19:00 Hlapićeve nove zgode
21:00 Narodni heroj Ljiljan
Vidić, hrvatski igrani film
23:45 TV mreža, američki film
01:45 Bitange i princeze
02:20 Redoslijed nestanka,
film
04:10 Noćni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Život turista (I. dio)

Da mi je da sam turist svaki dan, ja bih prešetala cijeli svijet i nikad mi se noge ne bi umorile novih predjela, oči nagledale dovoljno prostranstva. Da mi je da sam turist svaki dan, ja bih uživala u svakom tom danu, pravila turističke mape, sklapala planove, putovala svim prijevozima, pjevala na trgovima, jedrila morima, jahala gorama. Da mi je da sam turist svaki dan, možda bih sanjala o svojoj kući i životu u mirnom gradu i zato uživam u svakom svom turističkom putovanju i volim povratke svom mirnom gradu.

Obožavam svaki dio putovanja od maštanja, planiranja, kupovanja karti, pravljenja ruta, beskonačnih hodanja do pranja rublja po povratku i pričuvavanja doživljaja ljudima.

Kad Madrid zavodi

Kartu za Madrid smo kupili još u siječnju, pa vjerujem da je svima jasno koliko je ovo putovanje željeno. Doduše, meni je ovo treći put u ovoj metropoli i sigurna sam ne i posljednji. Svaki put me zarobi svojom mirnoćom gužve, svojim neodoljivim Retirom, šarmantnim muzejima, medvjedom, željezničkim kolodvorom, zelenilom, gaspaćom, paeljom, tintom de veranom, sjajnim pejzažima i uvijek nečim novim.

Toliko sam puna doživljaja da ne znam od čega bih krenula i bojim se da ću nešto zaboraviti. Zato će ovaj zapis ići bar u tri dijela, a i zato što je ovo odmor od sedam dana, na par lokacija i s mnogo aktivnosti. Sigurna sam da se mnogima neću uspjeti ni posvetiti koliko je potrebno, kao što je primjerice, utrka koju smo trčali prošle nedjelje. Deset kilometara s deset tisuća ljudi kroz sam centar Madrida. Osjećaj trčanja u takvoj masi

sam prvi put osjetila i sigurna sam da ću mu jednom posvetiti više vremena, ali sada ga moram podrediti svojoj prirodi koju smo vidjeli. A i za trčanje u Madridu možete saznati iz mnogih časopisa, turističkih ponuda i raznih agencija, ali za mala zabačena mjesta već teže.

Ljubav prema španjolskim selima

Naši prijatelji, koji su i naši domaćini, ne rade vikendom i onda su to dani kada smo u zajedničkim akcijama i kada imamo priliku vidjeti ono što je sklonjeno od turista, mala mjesta koja samo najuporniji otkriju. Kako Madrid nema rijeku, ljudi koriste vikende da odu do neke vode. Tako smo se i mi uputili pravac nautičkog centra po imenu *Club Nautico Bolarque* i tamo napravili prvu pauzu. Malo je reći da smo već do tamo bili puni dojmova prirode, prostranstava i ugođaja koji stvaraju mala mjesta kroz koja prolaziš. Španjolska sela. Konteksti u kojima ih spominjemo uvijek aludiraju na neku zabačenost i nepoznanice i upravo su to stvari koje ih čine neprocjenjivim. Nisam zapamtila naziv mjesta kroz koje smo prošli, ali tu scenu nikad neću zaboraviti. Kao u filmu: na terenu su bili konji, njihovi jahači s palicama za polo, a oko ograda terena su bili parkirani džipovi na čijim krovovima su stajali navijači. Nabujala energija se osjetila iz auta. Žao mi je što nismo imali vremena stati, ali se utisnulo. Rijeka Guadiela nas je čekala i mi smo hitali k njoj.

Bilo je jako puno penjanja, a onda je pogled odjednom pukao u daljinu. Obožavam penjanja, jer te uvijek nagrade sjajnim pogledima. Rijeka Guadiela i predio u kom smo je upoznavali me je malo podsjetilo na meandre Uvca. Krivudava, zavodljiva, mamila nas je. Svratili smo do spomenutog nautičkog centra da bismo se nakon toga ogniježdili u hladu jedne šarmantne ali i prilično uređene plaže poznatije kao *Playa de Bolarque* koja je na raspolaganju imala i kajake. Nismo stigli provozati se, ali smo stigli popeti se na vidikovac i udahnuti krivine ove rijeke. Ne znam je li do odmora, prirode, do Španjolske, divnih ljudi s kojima smo bili, nas samih ili svega zajedno, ali je ovo jedan zaista poseban zapis.

Upravo sjedim na terasi u okolini Madrida, pijuckam fino vino, pišem i u društvu sam voljenih bića. Život je lijep, a ja se nadam da uspijevam prenijeti bar jedan dio svega. Kako se čini, bit će ovdje materijala za cijelu jednu knjigu.

Gorana Koporan

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

XVII. DANI HRVATSKE KNJIGE O RIJEČI

**dani Balinta Vujkova
3. – 6. X. 2018.**

**MULTIMEDIJALNA VEČER
petak, 5. 10. 2018. u 19 sati
HKC „Bunjevačko kolo“ Subotica**

**DODJELA NAGRADE HRVATSKE ČITAONICE
ZA ŽIVOTNO DJELO NA PODRUČJU KNJIŽEVNOSTI
književniku vlč. MARKU KLJAJIĆU (Surčin)**

**DODJELA NAGRADE
Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata:**

**„EMERIK PAVIĆ“
za najbolju knjigu u 2017. godini**

**TRIJEVALNA NAGRADE „ISO VELIKANOVIĆ“
za najbolju knjigu proze 2015. – 2017.**

**Srdačno Vas očekujemo na
SEDAMNAESTIM DANIMA HRVATSKE KNJIGE I RIJEČI**

srijeda, 3. X. 2018. – 19 sati

Gradska knjižnica Subotica

KNJIŽEVNI SALON

Tema: Pjevamo pjesnike

Josip Molnar, Sanja Hajduković (Đakovo)

Nela Skenderović (Subotica), Marija Kovač (Subotica)

četvrtak, 4. X. 2018. u 13 sati

HKC „Bunjevačko kolo“

NARODNA KNJIŽEVNOST U ŠKOLI

„U spomen na Balinta Vujkova – Didu“

Program:

dramatizacije narodnih pripovjedaka

Vrtić „Marija Petković – Biser“ i OŠ „Ivan Milutinović“

Subotica

Predstavljanje knjige

Bajke 2, Izabrana djela Balinta Vujkova

4. X. 2018. u 18 sati

GIMNAZIJA „Svetozar Marković“ u Subotici

Radionica: Nove tehnologije u knjižnici, moguće ili ne?

Voditeljica: Mirjana Nešić, Beograd

5. X. 2018. u 9 sati

Čitaonica Gradske knjižnice

MEĐUNARODNO SAVJETOVANJE KNJIŽNIČARA

Tema: „Primjena novih tehnologija i metoda rada
u radu s djecom i mladima u knjižnicama“

POLAGANJE VIJENCA NA BISTU

BALINTA VUJKOVA u 14 sati

Park iza Gradske kuće, Trg slobode 1

subota, 6. X. 2018. od 8 do 16 sati

Mjesto: OŠ „Sveti Sava“ Subotica

Akreditirani seminar za odgajatelje, učitelje i nastavnike

„Nove tehnologije u radu s djecom i mladima“

Predavači: mr. sc. Alka Stropnik, Zagreb i

Ana Sudarević, Karlovac

Program podržali:

Ministarstvo kulture i informiranja Republike Srbije, Grad Subotica

Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske,

Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Beogradu

Hrvatsko nacionalno vijeće

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice

Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama

Organizator: Hrvatska čitaonica Subotica

Suorganizatori: Gradska knjižnica Subotica, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata

Organizacijski odbor: Katarina Čelković (predsjednica), obitelji Vujkov, Bernadica Ivanković,

Tomislav Zigmundov, Margareta Uršak, Zlatko Romić, Klara Dulic, Dajana Šimić.